

ANLATI-YORUM

HAZİRAN 2018

“ANLATI-YORUM”
Edebiyat Dergisi
Antalya Erunal Sosyal Bilimler Lisesi Adına
Sahibi
Özgür UYGUR
Okul Müdürü

Baskıya Hazırlayan
Arif NALLI
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Eser İnceleme Komisyonu
Sibel GÜNAL ŞAHAN
Müdür Yardımcısı/İngilizce Öğretmeni
Esra PEKTAŞ
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Tahir AKAY
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
Mustafa DEMİREL
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

İletişim Bilgileri
Antalya Erunal Sosyal Bilimler Lisesi
Adres: Namık Kemal Bulvarı No.35 Döşemealtı-ANTALYA
Telefon: 242- 443 19 29 / 242 - 443 19 30
Belgegeçer:0-242-4431942
E-posta adresi: 969464@meb.k12.tr
<http://antalyaerunalsbl.meb.k12.tr>

SUNUŞ

Babam gibi
Anlatamadıklarımız var hayatta...
Dost acı söyler merhaba güne
“An”lar, “yıl”lar hep geçer
Nefes hep vardır
Bizim anlatamadıklarımız “Gençlikte”dir..
Anlatı-yorum der gibi
Yaptıklarımız var
Baba gibi
Dert derman olmak gibi
Hikaye gibi
Masal gibi
Sanki tiyatro
Bir teşekkür emek gibi
Arif olana Hak gibi
Her şey için var ol
Herkes gibi...
Bir dost gibi..
Bir el ...

Özgür UYGUR

Antalya Erünel Sosyal Bilimler Lisesi

İÇİNDEKİLER

1. Sait Faik'in "Karanfiller ve Domates Suyu" Öyküsüne Gösterebilimsel Bir Yaklaşım, Hasibe Çavuşoğlu
2. Türkçe ve İngilizcedeki Atasözleri/Deyimler Üzerinden Dil kültür Bağıntısı, Ayşegül Âdile Akca
3. Umuda Tutunmak, Fatmanur Aksoy
4. Yedi Renkli Sokak, Aslı Tolaman
5. Kendime, Asya Nur Yılmaz
6. 21 Ekim 2017, Ayşe Ceyda Ülküdür
7. Sahnenin Sesi, Bengisu Akdeniz
8. Kuzeyi Beş Geçe, Bilge Coşkun
9. Saygıdeğer Yazar Stefan Zweig, Burçin Sayar
10. Tablodaki Ben, Cemile Özkara
11. Adım Adım İtalya, Didem Doğrul
12. Meraklarım-Okuduklarım, Eda Güler
13. Dilimiz Kimliğimizdir, Fatmanur Aksoy
14. Kendimi Buldum, Elif Aktaş
15. Okuyucu Olmak, Elif Nur Küçükçal
16. Neyzen Tevfik'in Argosuz Şiiri Yok Mu? Ertuğrul Karasu
17. Beyaz Perdede Edebiyat, Fatma Şengün
18. Bir Mazinin Marşı, Fatmanur Aksoy
19. Gaydadan Gayba, Sevcan Özel
20. Sevgili Çocukluğum, Zühre Salaz
21. Sevgili Azra Kohen, Gülbedi Berra Sert
22. Tekne, Hatice Önal
23. Bazı Sözler Hayata Bağlar, Hatice Nur Acar
24. Anladım Ki, Hilal Yarar
25. Sanata Bakış, Havva Aydın
26. Bez Bebek, Mizgin Öztürk
27. En Heyecanlı Günüm, Nezahat Cen
28. On Yıl, Sevcan Özel
29. Güzeller Güzeli Kozmos'a, Aslı Tolaman
30. Pembe Saray, Asya Nur Yılmaz
31. Merhaba Günlük, Günce, Defter, Yeşim Öksün
32. Kahve, Oyun ve Sanat İlişkisi; Ayşegül Âdile Akca (**Sesli Kitap**)
33. Sevgili Sarah Jio, Ayşe Ceyda Ülküdür

34. Merhaba Bay Koca Kötü Kurt, Duygu Erkuş
35. Gömbe Yaylası, Hatice Önal
36. Sevgili Günlük, Semanur Ak
37. Döşeme Yol, Zühre Salaz
38. Hayallerini Yaratmak, Yeşim Öksün
39. Sanatı Denemek, Sevcan Özel
40. Merhaba Ufaklık, Bilge Coşkun
41. Ulucanlar, Özgür Deniz Alemdağ
42. Okulda Sanat, Sevim Demirer
43. Sevgili Günlük, Duygu Erkuş
44. Sanat ve Barış, Alper Okşar
45. Değerli İstanbul Şairi, Hatice Nur Acar
46. Sinema İnsanı, Gülbedi Berra Sert
47. Sanat, Neye Göre Sanat? Duygu Yılmazcan
48. Şimdilik, Sevcan Özel (**Sesli Kitap**)
49. Keşke, İknur Yıldız
50. Star Wars vs. Star Trek, Asya Nur Yılmaz
51. Protez, Ayşe Ceyda Ülküdür
52. Sevgili Günlük, Aslı Tolaman
53. Şarkı Söylüyorsam, Ayşegül Âdile Akca
54. Sevgili Grangê, Sılanur Ayşen Kul
55. Virginia Woolf'un Kendine Ait Bir Oda Romanında Feminist İzler, Zühre Salaz
56. Virginia Woolf'un Deniz Feneri Romanında Aile, Hatice Önal
57. Karşıt Öğütler Veren Atasözleri, Semanur Ak
58. Sevgi Soysal'ın Tante Rosa Romanında Kadınların Kimlik Bulma Sorunu, Bilge Coşkun
59. Ölüsüyle Dirisiyle, Sevcan Özel

SAİT FAİK'İN "KARANFİLLER VE DOMATES SUYU" ÖYKÜSÜNE GÖSTERGEBİLİMSEL BİR YAKLAŞIM

Hasibe ÇAVUŞOĞLU

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

1.GİRİŞ

İletişimin olduğu her durumda göstergeler ve kodlar vardır. Göstergeleri incelemek amacıyla kurulan göstergebilim, iletişim amacıyla oluşturulan anlamlı yapının temelini ortaya koymaya çalışır (Günay, 2002: 183). Göstergebilimsel okumada, metnin katmanlarına uygulanan değişik örnekçelerle metindeki iletinin saptanması amaçlanır (İşeri, 2000).

Göstergebilim kuramını oluşturan A. J. Greimas'ın geliştirdiği "eyleyenler modeline göre, herhangi bir anlatının oluşması için bir başlangıç durumu ile bir sonuç durumu ve bu iki durum arasındaki temel dönüşümü, edim sözcüğü gerçekleştirerek dönüştürecek bir öznenin varlığı gerekir (A. J. Greimas, 1983).

Bu çalışmada, Sait Faik Abasıyanık'ın "Mahalle Kahvesi" adlı kitabında yer alan "Karanfiller ve Domates Suyu" adlı hikâye, Greimas'ın eyleyenler modeli aracılığıyla, göstergebilimsel açıdan çözümlenmiştir. Bu çalışma ile yazarın bilinen öykülerinden biri olan Karanfiller ve Domates Suyu anlatısının yapısal nitelikleri betimlenmeye çalışılacaktır.

2. YÖNTEM

Nitel bir çalışma olan bu araştırmada doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesi, hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada kullanılan doküman Karanfiller ve Domates Suyu öyküsüdür. Öykünün çözümlenmesinin ilk aşamasında Greimas modeline uygun olarak kesitleme işlemi yapılmıştır. Öykü olay akışına göre 8 kesite ayrılmıştır. Daha sonra göstergebilimsel modelde olduğu gibi öncelikle yüzeysel düzey incelenmiştir. Anlatının kesitlerindeki durumlar eyleyenler şemasına göre değerlendirilmiştir. Söylem düzeyinde ise eyleyenlerin (oyuncular/karakterler) fiziksel ve psikolojik nitelikleri açıklanmıştır. Son aşamada ise anlatının derin yapısına bakılmış, temel mantıksal-anlamsal yapısı göstergebilimsel dörtgen üzerinde gösterilmiştir. Göstergebilimsel dörtgen, tüm kavramsal karşıtıkları zorunlu kılan ilişkilerin görsel bir biçimde yeniden sunumudur. (Kıran ve Kıran, 2000).

3.BULGULAR

3.1. Yüzeysel düzey

A. Anlatı Düzeyi: Anlatının genel düzenlenişi

Karanfiller ve Domates Suyu, köylülerin "Kör Mustafa" olarak adlandırdıkları bir adamın azmi ve çabaları sayesinde başarıya ulaşma sürecinin öyküsüdür. Kör Mustafa gündüzleri gündeliğe gidip başka yerlerde çalışmakta, dam aktarmakta ve sarnıç sıvamakta; geceleri de kendisine yer kazanabilmek için köyün yabani bitkilerle kaplı bölümünü temizlemeye çalışmaktadır. Kör Mustafa bir yıl boyunca kayalık, bakımsız bir toprağı kazmayla, kürekle ve bunların yetmediği yerlerde tırnaklarıyla kazarak temizler. Mustafa bu yorucu mücadeleye

bir avuç toprak için girmiştir. Onun toprakla olan mücadelesi anlatıcının da beğeni ve takdirini kazanmıştır. Bu büyük mücadelenin sonunda günün birinde Kör Mustafa amacına ulaşır, toprağı adam eder, çok lezzetli domatesler ve kırmızı renkli karanfiller yetiştirir.

Anlatıdaki genel sözdizimsel yapı şu biçimde formüleleştirilebilir:

Başlangıç durumu: Ö ∧ N

Bitiş durumu: Ö ∧ N

Anlatının başında Özne (Kör Mustafa) ile Nesne (kayalık, bakımsız toprak) arasında bir bağlaşım durumu varken anlatının sonunda da aynı biçimde Ö ile N arasında bir bağlaşım durumu vardır.

Kesitler

Karanfiller ve Domates Suyu öyküsünün kesitlere ayrımı şu şekilde yapılmıştır:

“Küçük bir çam ormanı.” cümlesiyle başlayıp “Gözümde, milyonu olsa da, kalp para ile metelik etmez.” cümlesiyle biten ilk paragraf birinci kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte mekân tasvirleri ve anlatıcının kitapların kendisine kazandırdıkları ile ilgili düşünce ve görüşlerine yer verilmiştir.

“Şimdi artık kimi sevdiğimi, kime saygı duyduğumu biliyorum.” cümlesiyle başlayıp “Kör Mustafa bahçelerde çalışır, gündeliğe gider, sarnıç, dam aktarır, kuyu kazar...” cümlesiyle biten bölüm ikinci kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte anlatıcının günlerdir dikkatini çeken Kör Mustafa'nın fiziksel özellikleri betimlenmiştir. Kesitte Kör Mustafa'nın gözündeki ciğer kırmızısı bir et parçasından bahsedilir, bu gözün diğerine göre daha canlı, daha zeki olduğu ve bu gözün anlatıcıya kambur insanları hatırlattığına değinilir.

“Bizim köyün lodos tarafı gayri meskündür.” cümlesiyle başlayıp “Orman Kanunu'nun sayesinde mesut yaşarlar.” cümlesiyle biten paragraf üçüncü kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte köyün lodos tarafının ayrıntılı bir tasvirine yer verilmiştir. Burada bulunan ağaç türleri ve Fino Kilisesi anlatılmıştır.

“Kör Mustafa nasıl becerdi bilmem...” cümlesiyle başlayıp “ Bu korkunç mücadeleye üç evlek toprak için Mustafa'dan başka bizim köyde kimse girişmezdi.” cümlesiyle biten 5. ve 6. paragraf üçüncü kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte Kör Mustafa'nın bir avuç toprak için verdiği mücadele ve baş etmek zorunda kaldığı güçlüklerden bahsedilmiştir.

“Kaya bitip de yumuşak, esmer, pembe bir funda toprağı bir karış meydana çıkınca, bir meşe palamudunun korkunç yılan gibi kökü önüne çıkardı.” cümlesiyle başlayıp “Kazma iş görmediği zaman yumruğu, yumruğu yetmediği zaman parmakları, parmakları kalın geldiği zaman tırnakları ile toprağı tırmalardı...” cümlesiyle biten paragraf beşinci kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte Kör Mustafa'nın toprağı kazarken yaşadığı zorluklar anlatılmaktadır.

“Bir sonbahar günü baktı ki, küçük çam ağaçları filizi körpe diken yapraklarıyla, üç-beş kocayemiş çingil çingil yemişleriyle, yer yer esmer, pembe, külrengi toprağa saye salar...” cümlesiyle başlayıp “Mustafa, ejderhayı bir sene içinde bazen ümitsizlikten, bazen ümitten yeniyordu.” cümlesiyle biten bölüm altıncı kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte Kör Mustafa'nın onca mücadelesinden sonra elde ettiği başarı anlatılır. Mustafa'nın bakımsız toprakla olan mücadelesi Romalı esirlerin aslanla dövüşmesine benzetilir.

“Bir sabah her zamanki çamın altına vardım ki, bir köylü kadın, üç yarı çıplak çocuk garip birtakım taşlar, tahtalar, saclarla bir şeyler yaparlar.” cümlesiyle başlayıp “Yine dünya yuvarlağı üzerinde böyle milyonlarca insanın tırnakları, nasırları, çirkinlikleri, tek gözleri, tek kollarıyla bir ejderha ile kavga etmek için bekleştiklerini düşünüyorum.” cümlesiyle biten bölüm yedinci kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte öyküye yeni karakterler (Kör Mustafa'nın Hanımı ve çocukları) girmiş, Kör Mustafa'nın hayatındaki değişiklikler anlatılmış, anlatıcı ve başkahraman arasında geçen diyaloga yer verilmiştir. Ayrıca kesitte anlatıcının Kör Mustafa'ya duyduğu saygı ve Kör Mustafa hakkındaki düşünceleri anlatılmıştır.

Anlatıcının “Küçük hanımlar!” seslenişiyle başlayıp “Yunan Tanrılarının ölmek için içtiği nektar lezzetini damağınızda hissedersiniz, emin olun ki Mustafa'nın domateslerinden bir tanesi içtiğiniz suya katılmıştır.” cümlesiyle biten paragraf sekizinci kesit olarak belirlenmiştir. Bu kesitte anlatıcının okuyucuya vermek istediği mesajlara yer verilmiştir.

Metne ilişkin gözlemler üç ana bölümde değerlendirilecektir. Birinci bölüm ilk üç kesiti kapsayan mekan tasviri, yazarın düşüncelerinin deneme havasında yazıldığı, Kör Mustafa'nın ve köyün lodos kısmının anlatıldığı kısım, ikinci bölüm Kör Mustafa'nın toprakla verdiği zorlu mücadele ve sonundaki başarısının anlatıldığı dördüncü, beşinci ve altıncı kesitler ve son bölüm ise Kör Mustafa'nın yeni hayatını anlatan yedinci kesit ve anlatıcının okuyucuya seslendiği sekizinci kesittir.

1. Bölüm

Bu bölüm yazarın bulunduğu ortamı tasviriyile başlayıp, kitaplar ve kitapların ona kazandırdıklarını ve insanlar hakkındaki düşüncelerini deneme havasında okuyucuya aktardığı birinci kesitle başlar. Birinci kesitte ilk karakterler öyküye girer (geçici karakterler- uşak ve sabah altı buçukta sokağa fırlamayan adam).

İkinci kesitle beraber öykünün başkahramanı öyküye girer. Bu kesitte köylülerin “Kör Mustafa” diye seslendikleri başkahraman betimlenir. Kör Mustafa bir gözü sola doğru kaymış, gözünün sağ tarafında ciğer kırmızısı bir et parçası olan bir adamdır. Yazar bu et parçasının doğuştan olup olmadığını merak eder. Kesitin devamında iki göz karşılaştırılır, gözler kişileştirilir hatta arızalı göz sevimli, kambur, dost canlısı bir insana benzetilirken sağlam göz pek kibirli, mahcup ve bir o kadar da sönüktür. Kesitte, Kör Mustafa bahçelerde çalışan, sarnıç, dam aktaran, kuyu kazan yoksul bir köylü olarak karşımıza çıkar.

Bölümün son kesiti olan üçüncü kesitte köyün lodos tarafının ayrıntılı bir tasvirine yer verilmiştir (Orada fundalar, yabancı meşe palamutları, kocayemişler, çalı süpürgeleri bir türlü ağaç haline...). Burada öyküye Fino kilisesinin kocaman kirlili sakallı papazı girer.

2. Bölüm

Metnin ikinci bölümü bağlaşım durumunun sağlanmasına yardımcı olan gelişmelerle başlar. (Öznenin nesneye ulaştığı bağlaşım durumu ya da nesneden uzaklaştığı ayrışım durumu ortaya çıkar.) Bu kesitte Kör Mustafa'nın bakımsız toprağı işlenebilir hale getirebilmek için verdiği mücadele anlatılır. Kesitte eyleyen, toprağı

temizleyip bir şeyler yetiştirmeye ilişkin bir isteme sahip olduğunu belirtir. Burada Özne ile Nesne etkileşim içindedir. Bakımsız, kayalık toprak nesne, Kör Mustafa'nın kazması yardımcı ve bakımsız toprak aynı zamanda engelleyici durumundadır. Kazma, kürek vb. Ö₁ (Mustafa)'in nesneye ulaşması için yardımcı olur.

Dördüncü kesitte Orman memurunun tazyiki, çalı palamut, defne, kocayemiş, diken, ot ve kök engelleyici eyleyenlerdir. Bağlaşım durumuna engel olamaya çalışırlar. Bölüm boyunca Ö₁'in nesneye ulaşma mücadelesinden bahsedilir.

Altıncı kesit Kör Mustafa'nın başarısını anlatır. Ö₁'in toprakla mücadelesi Romalı esirlerin aslanla dövüşmesine benzetilir. Bu bölümde sonuçlandırıcı (Ö₁'in Nesneye ulaşması) ve onurlandırıcı deneyim söz konusudur (-Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur, dedik./ "Hey aslan Mustafa"). Bölümde kılışsal değişimler söz konusudur (Bakımsız, kayalık toprak temizlendi). Bölümdeki isteyim eksenini nesne ile özne arasındadır (Kör Mustafa'nın engelleri aşarak toprağa sahip olmaya çalışması).

Bütün bu anlatılanlara dayanarak metnin ikinci bölümünün başlangıç durumunda Öznenin (Kör Mustafa) Nesneye (bakımsız, kayalık toprak) sahip olduğu söylenebilir: "Ö Λ N".

İkinci bölümün bitiş durumunda da Özne Nesneye sahiptir. "Ö Λ N".

3.Bölüm

Bu bölümde öyküye yeni eyleyenler (karakter) girer. Bölümün başında Kör Mustafa'nın Hanımı ve üç çocuğu bir takım taşlar, tahtalar, saclarla bir şeyler yapmaktadır. Bölümde hikaye yavaş yavaş sona doğru yaklaşır. Kör Mustafa amacına ulaşmış, köyün lodos tarafında ailesiyle beraber yeni bir düzen kurmuştur. Bölümde anlatıcı ve Kör Mustafa arasında geçen diyaloga yer verilmiştir. Anlatıcı, Mustafa'ya duyduğu saygıyı bir paragrafla anlatmıştır. Bu bölümde Özne, Nesneyle yeniden bağlaşım durumundadır. Mustafa artık temiz, pırıl pırıl bir toprağa ve tuzlu da olsa suya sahiptir. Öznenin bir sonraki amacı bir sarnıç kazmak olarak verilmiştir. Kesit sonunda Mustafa'nın al renkli karanfiller ve çok lezzetli domatesler yetiştirdiği bilgisi de verilmektedir.

Bölümün son kesiti ve aynı zamanda öykünün son paragrafında anlatıcı okuyucuya seslenmektedir (Küçük hanımlar! Küçük beyler!). Kesitte, genç kızlara nişanlılarının gönderdiği al renkli karanfilleri Kör Mustafa'nın yetiştirdiği ve içilen çok lezzetli domates sularının içerisinde Mustafa'nın domateslerinden birinin karışmış olabileceği düşüncesiyle öykü son bulur.

B. Söylem Düzeyi

Söylem düzeyinde anlatıdaki içeriğin biçiminin nasıl düzenlendiği incelenir. Eyleyenlerin rolleri birtakım anlamsal figürlerle verilir. Bu figürler bir yapı içinde örgütlenerek metni bir tek anlama doğru yönlendirir. (Bayat, Hamzadayı, Çetinkaya, Ülper, 2013)

Karanfiller ve Domates Suyu öyküsünde temel olarak iki eyleyen göze çarpar. Bu eyleyenler anlatının yüzey yapısına birer oyuncu olarak Kör Mustafa ve bakımsız, kayalık toprak adlarıyla yansır. Bu oyuncuların dışında Mustafa'nın hanımı ve üç çocuğu, Fino kilisesinin papazı, uşak ve sabah altı buçukta sokağa fırlamayan

adamdan söz edilir ancak bunlar belirgin bir işlevi olmayan yan karakterlerdir. Anlatıdaki oyuncular birtakım niteliklerle donanmıştır. (Öyküde Mustafa'nın iki gözü de kişileştirilmiş, eyleyen olarak okuyucuya aktarılmıştır. Dolayısıyla bu iki göz de karakter olarak ele alınabilir.)

İzleksel roller

Kör Mustafa'nın izleksel rolü şu şekildedir: Bir gözü sola kaymış, gözünün beyaz kısmında ciğer kırmızısı bir et parçası olan, sarnıç, kuyu kazan, dam aktaran, gündeliğe giden, bahçelerde çalışan yoksul bir köylüdür.

Bakımsız, kurak toprak ise Mustafa'nın karşısında sürekli engelleyici rolündedir. Toprak, çalı çırpının sere serpe geliştiği, denizlere diklemesine inen, taşlık bir haldedir. Mustafa'ya güçlükler çıkartır.

Tablo 1. Anlatıda yer alan oyuncuların izleksel rolleri

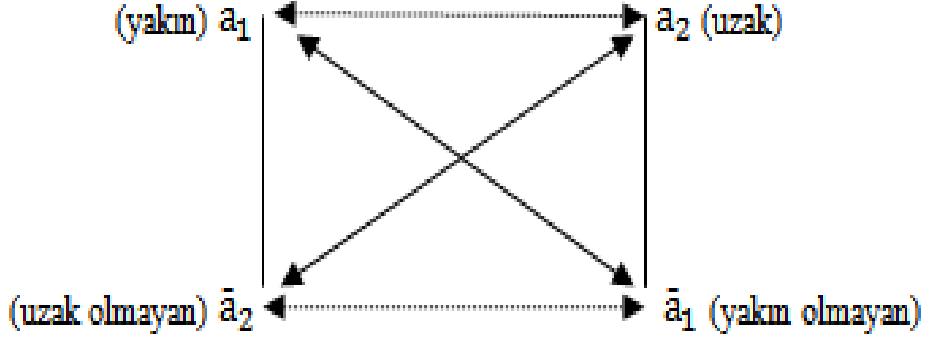
Oyuncular(edenler)	İzleksel Roller
Kör Mustafa	Bir gözü sola kaymış, gözünün beyaz kısmında ciğer kırmızısı bir et parçası olan, sarnıç, kuyu kazan, dam aktaran, gündeliğe giden, bahçelerde çalışan yoksul bir köylüdür
Kör Mustafa'nın Hanımı	Yeşiller giymiş, güçlü kuvvetli bir kadın. Üç evleğe çizgiler, ocaklar açmaktadır.
Kör Mustafa'nın üç çocuğu	Yarı çıplak üç çocuk olarak verilmiştir. Taşlar, tahtalar ve saclarla bir şeyler yapmaktadır.
Uşak	Vapurdan iner inmez beyinin çantasını kapamış uşak.
Fino kilisesinin papazı	Kocaman, kirli sakallı, cin gibi bir papazdır.
Bakımsız, kayalık toprak	Çalı çırpının sere serpe geliştiği, denizlere diklemesine inen, taşlık bir haldedir.
Arızalı göz	Üzerinde ciğer kırmızısı bir et parçası olan sola doğru kaymış bir gözdür. Çirkin ama iyi yürekli, sevimli, kambur bir insana benzetiliyor.
Sağlam göz	Mahcup, sönük, tatsız tuzsuz, pek de kibirlidir.

3.2.Derin Düzey: Anlamsal-mantıksal düzey

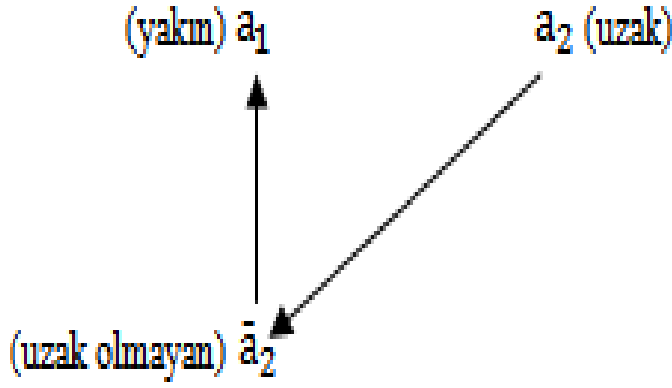
Karanfiller ve Domates Suyu öyküsünde saptanan figürler oyuncuların nitelikleri olarak beliren yoksulluk, çalışkanlık, doğaya bağlılık gibi özelliklerdir. Öyküdeki figürlerin hepsi doğaya (kıra) yakındır. Anlatıda özne (Kör Mustafa) bir değer nesnesine (bakımlı, temiz toprak) ulaşmak ister. Özne başlangıçta nesne ile bağlaşım durumundadır: Bir avuç toprağa olan isteği onu zorluklarla mücadeleye, canla başla çalışmaya iter. Toprağın, orman memurunun, çalı, diken ve otların engellerine karşı Kör Mustafa'nın pes etmemesi kendi yasalarını baskın kılması olarak okunmalıdır.

Kör Mustafa açısından bakıldığında dönüşümün öncelikle uzak-yakın karşıtlığı içinde gerçekleştiği söylenebilir. Kör Mustafa öykünün başından beri toprağı temizleme istemiyle öyküde bulunur. Ulaşmak istediği

nesneye başlangıçta “uzak”tır. Ancak bu durumunu değiştirmek için sahip olduğu yetilerden birini, yani çalışkanlığını kullanır. Kazmasının yetmediği yerde yumruğuyla, yumruğunun işlemediği zamanlarda tırnaklarıyla toprağı kazar. Bu hazırlıklarını tamamladığında istediğı şey açısından “uzak olmayan” bir konuma gelmiş olur. Kör Mustafa temiz toprağı ulaştığında ise istediğini elde etmiştir. Bu noktada bir eyleyen olarak Kör Mustafa nesnesine “yakın”dır. Anlatının bu boyutu Kör Mustafa açısından göstergebilimsel dörtgene şöyle yansır:

Şekil 1. Kör Mustafa'nın anlatıdaki durumunun göstergebilimsel dörtgendeki görünümü.

Şekil 2. Kör

Mustafa'nın anlatı boyunca yaşadığı dönüşüm.

Bakımsız, kayalık toprağın Kör Mustafa'ya yaklaşımıyla “insan karşısında doğa”, Kör Mustafa'nın toprağı yaklaşımıyla da “doğa karşısında insan”ın durumu sergilenir.

4.SONUÇ

Sonuç olarak; Sait Faik'in yazmış olduğu “Karanfiller ve Domates Suyu”, Sait Faik'in hikâyecilik tarzını en iyi şekilde yansıtan doğa-insan konulu hikâyelerinden biridir. Anlatıda Kör Mustafa'nın yoksulluğı onun doğaya yakın (kırsal) olmasının en önemli niteliğidir. Bunun tam aksini söylemek de mümkündür: Kör Mustafa doğaya yakın olduğu için yoksuldur. Öyküde Kör Mustafa'nın azmi ve çalışkanlığı ile bakımsız, kayalık toprağı işlenebilir hale getirmesiyle, “İnsan azmi sayesinde en zor işleri bile başarabilir.” düşüncesi okuyucuya verilmektedir.

5.KAYNAKÇA

1. A.J.Greimas (1983). *Du Sens 2*. Editions du Seuil. Paris.
2. Bayat, N., Hamzadayı, E., Çetinkaya, G., Ülper, H.,(2013). Gülen Ada Öyküsünün Göstergebilimsel Çözümlemesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*. Sayı XVI, ss. 351-370
3. Günay, V.D. (2002). *Göstergebilim Yazıları*. İstanbul: Multilingual.
4. İşeri, K. (2000). Yolcu ile Yılan Adlı Masalın Göstergebilimsel Çözümlemesi. *Ana Dili*. 18, 12-27.
5. Kıran, Z. ve Kıran (Eziler), A. (2000). *Yazınsal Okuma Süreçleri: Dilbilim, Göstergebilim ve Yazınbilim Yöntemleriyle Çözümlemeler*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
6. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
7. Abasıyanık, S.F.(2001). *Bütün Eserleri-4*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
8. Rifat, M., Genel Göstergebilim İlkeleri.

TÜRKÇE VE İNGİLİZCEDEKİ ATASÖZLERİ/DEYİMLER ÜZERİNDEN DİL KÜLTÜR BAĞINTISI

Ayşegül Âdile AKCA

Erüenal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Giriş

Dil, nesnelere (nesne durumundaki kavramlar) için doğal anlaşmalar yoluyla oluşmuş/oluşturulmuş ortak yargılar/önergeler bütünüdür. Dil vasıtasıyla meydana gelen iletişim için en az iki bireye (yargı kaynağına) ihtiyaç duyulur. Bu, dilin toplumsallığının nedenidir. “Dil, insanın daha özel bağlamda duygunun, düşüncesinin, bakış açılarının, yaşam biçimlerinin en genel anlamıyla bireylerin sahip olduğu hayat tezahürlerinin belli bir cisme bürünerek görünürlük kazanmasını sağlayan önemli bir araçtır” (Göçer,2012:51).

Dilin toplumsal kimliği bireysel his ve çıkarımların umumiyetle ortak oluşundan meydana gelir. Bu ortaklığı ‘kültür’ olarak adlandırmak mümkündür. Neticede “kültür, bir topluluğu, bir cemiyeti, bir milleti millet yapan ve onu diğer milletlerden farklı kılan hayat tezahürlerinin tümüdür” (Aktaran: Göçer, 2012:53). Bir topluluğu farklı kılan o toplulukta ortak olandır.

“Konuşmalara konu olan her şey kültürün dil aracılığı ile sosyal hayata yansımalarıdır” (Göçer,2012:54). Kültürü, bireyin yaşamına küçük yaştan itibaren yayılır ve kişi bunun farkında olmaz. Kültürün birey üzerindeki etkisinin en iyi gözlemlendiği alanlardan bir tanesi beden dili olsa da konuşma dilinin sözlü kültürden pek çok iz taşıdığı yadsınamaz bir gerçektir. Her gün kullanılan basit selamlaşma kalıpları(selametle, hoşça kal, güle güle, allahaismarladık vb.) dahi Türk kültürünün gelişim süreci hakkında birçok bilgiyi içinde barındırır. Fakat dil ve kültürün iç içe oluşu en çok atasözleri ve deyimler yoluyla kendini belli eder.

“Yunus Emre, ‘Dil hikmetin yoludur.’der” (Aktaran: Göçer,2012:54). Hikmet; gözün ve zihnin açık, dimağın kuvvetli olmasının yanında tecrübeli olma halini de çağrıştıran bir kelimedir. Atasözleri ve deyimler de milletlerin yaşamışlıklarını yansıttıklarından hikmetli sözlerdir.

Millet olmak belli bir yaşamışlığı da beraberinde getirir. Ders alma ve ders vermenin insaniliği her millette deyim ve atasözlerinin varlığını zorunlu kılar. Coğrafya, kültürel çeşitliliği kaçınılmaz kılsa da bazı erdemler her toplumda ortaktır. Dillerde mevcut olan atasözleri bu ortaklığı belgelemektedir.

Bu çalışma Türkçede ve İngilizcede birbiriyle ilişkili olan on üç atasözü üzerinde durmaktadır. Bu atasözleri: sükûnet, kararlılık, tedbirli olma, özeleşti, dürüstlük gibi erdemler ve günlük hayatta sıkça karşılaşılan durumlar üzerinedir. Bu atasözlerinin belirtilmesindeki maksat, toplumların insana bakan yönlerinin benzerliğini dillerin söz varlığındaki ortaklıklar yoluyla açıklamaktır. Bu maksada ulaşmak için İngilizcenin seçilmesinin bir sebebi İngilizcenin eski bir dil oluşu ve iki kültürün birbirlerine uzak coğrafyalarda bulunmalarıdır.

Bulgular

1.Söz gümüşse sükût altındır: *Susmak bazen konuşmaktan daha iyi sonuç verir.*

Bu anlamı birebir karşılayan bir atasözü İngilizcede de bulunmaktadır:

Speech is silver but silence is gold. (Söz gümüştür ama sükût altındır)

“*Still tongue makes a wise head*” (Durgun dil kişiyi bilge yapar.) atasözü ise aynı anlamı farklı bir ifadeyle karşılamaktadır. “*Least said soonest mended*”(Az söz çabuk telafi edilir.) atasözü ise yakın bir anlama sahiptir.

2.Lafla peynir gemisi yürümez: Şöyle yaparım, böyle yaparım demekle yapılması gereken iş yapılmaz

Bu atasözünün taşıdığı anlam günlük dilde “*Promises promises!*” (Vaatler vaatler!) şeklinde bir deyim olarak karşılık bulmuştur. Bu deyim taşıdığı anlamın zıttı halk arasında “*Sözü senet olmak*” biçiminde yer bulmaktadır.

“*Talk is cheap*” (Laf beleştir.) sözü de yine günlük dilde kullanılan “*Lafa gelince hoş, işe gelince boş*” deyişini andırmaktadır.

İngilizcede benzer anlamları karşılayan:

Fine words butter no parsnips. (Tatlı sözler karakavzaları yağlamaz.)

Deeds are fruits words are leaves. (Edimler meyve, sözler yapraktır.)

Actions speak louder than words. (Eylemler sözlerden daha sesli konuşur.) gibi atasözleri sıralanabilir.

“*Put up or shut up!*” (Yap ya da sus!) deyimini ise benzer bir anlamı, daha öz bir ifadeyle karşılamaktadır.

3.İki ölç bir biç: Bir iş yaparken ayrıntıları ve sonuçları iyice düşünülmelidir.

Sözlükte: “*Bin ölçüp bir biçmeli*” şeklinde de yer alan bu atasözünün birebir karşılığı İngilizcede de mevcuttur:

Measure twice cut once (İki ölç bir biç.)

4. Anasına bak, kızını al, kenarına (kıyısına, tarağına) bak, bezini al: Bir kızın karakterini öğrenmek isteyenler, anasının durumunu göz önüne alırlarsa aldanmamış olurlar

Türkçede görücülük kurumuna atıfta bulunan bu özel anlamlı atasözünün iletği anlamın benzerini karşılayan:

Anasının kızı

Anasının oğlu

Babasının kızı

Babasının oğlu, gibi deyimler de bulunmaktadır. Bu deyimlerin hemcins ebeveyn-çocuklara atıfta bulunan birebir karşılıkları İngilizcede de mevcuttur

Like father like son.(Oğlu babası gibi/Babasının oğlu)

Like mother like daughter.(Kızı annesi gibi/Annesinin kızı)

5. Sen ağa ben ağa, koyunları (inekleri) kim sağa? : Herkes kendisini buyurucu durumda görür, iş yapmakla yükümlü saymazsa ortadaki işi kim yapar?

Halk arasında “*Sen ağa ben ağa bu sütü kim sağa*” şeklinde de söylenen bu atasözünün İngilizce karşılığında ağılık kurumunun yerini kültürel muadilinin aldığı görülmektedir: *You a lady I a lady who will milk the cow?*(Sen leydi ben leydi bu ineği kim sağacak?)

6. Oynamasını bilmeyen kız “yerim dar” demiş; yerini genişletmişler (bollatmışlar), “gerim (yenim) dar” demiş: Kendisinden beklenen işi beceremeyen kişi, çeşitli engellerin işi güçleştirdiğini söyleyerek yeteneksizliğini belli etmemeye çalışır.

Halk arasında “oynamasını bilmeyen gelin...” şeklinde de söylenen bu atasözü belirli bir kesimi(kız/gelin) ve belirli bir işi(oynamak) işaret etmesi nedeniyle İngilizcedeki dengine nazaran daha spesifik bir noktadadır:

A bad workman blames his tools. (Kötü usta aletini suçlar.)

7. Çok havlayan köpek ısırılmaz: Karşısındakini bağırip çağırarak korkutmaya çalışan kimse eylemleri bir saldırıda bulunmaz.

“Havlayan köpek ısırılmaz” biçiminde ve ilk anlamıyla da kullanılan bu atasözü İngilizcedeki dengine oldukça benzemektedir:

A barking dog seldom bites. (Havlayan köpek nadiren ısırır.)

8. Sütten ağzı yanan yoğurdu(ayranı) üfleyerek yer(içer): Bir olaydan gerekli dersi alan, sonra uyanık davranır. Oldukça özel bir ifadeye sahip olan bu atasözünün İngilizcedeki karşılığı daha özündür:

Once bitten twice shy. [Bir ısırıl(an) iki çekin(ir).]

9. Dost (iyi dost) kara günde belli olur: Gerçek dost üzüntülü, sıkıntılı günlerde insanı yalnız bırakmaz.

Halk arasında “dostun iyisi kara günde belli olur” şeklinde de söylenen bu atasözünün İngilizcedeki ifadesi biraz farklıdır:

A friend in need is a friend indeed.(Muhtaçken dost, hakiki dosttur.)

10.Dost sözü acıdır: Yakınlarımız, eksikliklerimizi çekinmeden söylerler

Bu atasözünün “Dost acı söyler” biçiminde söylenişi günlük dilde daha yaygındır. İngilizcede bulunan “A friend’s eye is a good mirror” (Dostun gözü iyi bir aynadır.) atasözü bu anlamı karşılayabilmektedir. Günlük dilde o anlamda kullanılsa da bu atasözünü “Bana arkadaşını söyle sana kim olduğunu söyleyeyim” atasözü ile ilişkilendirmek mümkün görünmektedir.

11. Al kaşağıyı gir ahıra, yarası (yağırı) olan gocunur (gocunsun): Bir yolsuzluğun suçluları aranırken o işte kusuru olan kişi telaşlanır.

İngilizcedeki “A guilty conscience needs no accuser”(Suçlu bir vicdan mütehhime gerek duymaz.) atasözü ise bir işin kabahatlisinin hiçbir soruşturmaya ihtiyaç duymadan suçunu kabulleneceğini ifade etmesi yönüyle Türkçedeki denginden ayrılır. Çünkü halk arasında “Yarası olan gocunur” haliyle daha yaygın olan bu atasözü bu kabahatlinin soruşturma başladıktan sonra paniğe kapılıp kendi kendisini açık etmesi durumunu vurgulamaktadır.

12. Aç kalmak, borçlu olmaktan iyidir: Sözünün eri olana, borcunu ödeyememek aç kalmaktan daha ağır gelir.

Bu atasözü yaşam şartlarını borçla yükseltmeye çalışmaktansa borçsuz ve sade bir yaşantı sürmenin daha iyi olduğu şeklinde yorumlanabiliyor olsa da İngilizcedeki “A lender nor borrower be”(Ne borç veren ol ne borç alan.) atasözünü tam olarak aynı anlama sahip değildir. “Borçsuz çoban yoksul beyden yeğdir” atasözü ise borç almakla beraber vermeyi de yasaklayan bu İngilizce atasözüne daha yakın bir anlama sahiptir.

13.Huyly huyundan vazgeçmez: Bir huy edinmiş olan kişiyi bu huyundan vazgeçirmek imkânsızdır.

Türkçede yukarıdaki anlamın benzerlerini taşıyan pek çok atasözü bulmak mümkündür. Bunlar:

Huyly huyundan teneşirde vazgeçer

Can çıkmayınca(çıkmadan) huy çıkmaz

İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur

Arlı arından huyly huyundan vazgeçmez, olarak sıralanabilir.

İnsanların huylarını değiştirmenin/değiştirmesinin zorluğu ile ilgili İngilizcede de birçok atasözü bulunmaktadır:

A leopard cannot change its spots.(Bir leopar beneklerini değiştiremez.)

*A leopard cannot cahnge his spots.**

A tiger doesn't change its stripes.(Bir kaplan çizgilerini değiştirmez.)

Once a whore ,always a whore.(Fahişe her zaman fahişedir.)

Once priest ,always a priest.(Keşiş her zaman keşiştir.)

You can not teach an old dog a new tricks.(Yaşlı bir köpeğe yeni numaralar öğretemezsin.)

Old habits die hard.(Eski alışkanlıklar zor söner.)

What you can expect from a hog but a grunt?(Bir domuzdan, hırıltıdan başka ne umarsın ki?)

Sonuç

İnsanlığın ortak tecrübelerinin her dilde bir karşılığı vardır. Bu karşılığın her zaman aynı kelimelerle ifade edilmemesinin nedeni milletlerin kültürel yaşantılarının farklı olmasıdır. Özellikle istiare barındıran bazı atasözlerinde günlük yaşantının yoğun bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Atasözleri ve deyimler kişinin kendi dilini keşfetmesi ve özümsemesinde önemli bir rol üstlendiği gibi öğrenilen ikinci bir dilde derinlik ve doğallık kazanılmasına yardımcı olmaktadır.

Kaynakça

Göçer, Ali: Türk Dili, Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine, Eylül-2012,50-57

<http://tureng.com/tr/turkce-ingilizce>

<http://www.bbc.co.uk/learningenglish/>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_atasozleri&view=atasozleri

* its=onun(Cansızlar ve hayvanlar için kullanılır.)

His=onun(Erkekler için kullanılsa da cinsiyeti bilinen hayvanlardan bahsederken de kullanılır.)

UMUDA TUTUNMAK*

Fatmanur AKSOY

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 12. Sınıf Öğrencisi

“Her şeye rağmen muhakkak bir ışığa doğru yürümekteyiz.”

Nutuk notlarına Mustafa Kemal tarafından yazılan bu cümleyle o karanlık yüzyılda bile ışığı çağrıştıracak bir kelimenin tanımı yapılmıştır. O yüzyıl için ulaşılması en zor hayaldir umut. Bir milletin istilaların odak noktası olduğu, tarihin tozlu sayfalarına gömülmek istendiği o durumda en çok ihtiyaç duyulan şeydir. Umutla yaşar bazen bir millet. Elllerinden kayıp giden vatana tutunacak tek daldır çünkü. Gelecek onunla yeşerir, bir hayal onda vücut bulur. O karanlık çağda bir millet o dala, umuda, bir askere tutunur. O yüzyıl için umut, Mustafa Kemal olur. Umut Selanik'teki bir çocuktur. Dünyaya, parçalanmaya yüz tutmuş bir imparatorlukta gelen çocuğun gözlerindedir. Küçük yaşına rağmen büyük düşüncelere dalan, öğrenme aşkıyla çıktığı yoldan bir an bile sapmayan bir çocuktur. Tarih aşkıdır, askerlik ülküsüdür, vatani dert edinmektir. Bir çocuğun düşüncelerine sığabilecek güzel olan her şeydir umut. En çok da kıvılcımdır; geleceği, geçmişi ve şimdiki etkileyecek en büyük kıvılcım. Umut, askerlik yolunda hürriyetle tanışmaktır.

Namik Kemal'in şiirlerinde bulmaktır bağımsızlık duygusunu. Onun gür sesiyle çağlamaktır düşüncelerde. Daha o günlerde, elli yıl sonrası için bile hayal olan bir ilkeyi edinmektir. Okumaktır, yazmaktır, öğrenmektir. Bir asker olarak bir milletin geleceğini şekillendirmektir. Hürriyet duygusunu sonuna kadar benimsemek ve o uğurda yaşamaktır. Umut, 1915'te Çanakkale'de destan yazan bir orduya komutanlık yapmaktır. Öyle bir destandır ki Çanakkale, bir milletin acıları da onda birikir, zaferin verdiği büyük coşkuda. Gönüllü olarak katıldığı savaşta Anafartalar Kahramanı unvanıyla çıkar, Mustafa Kemal. İşte tam da bu noktada umut yıkılmakta olan bir devletin kazandığı zafer, o zaferden beslenen millet ve bir askerin şu emri olur: "Ben size savaşmayı değil, ölmeyi emrediyorum."Samsun'a yola çıkan Bandırma Vapuru'dur umut. O vapurla birlikte yola çıkan istiklal, bağımsızlık, vatan aşkıdır. Karanlık bir ülkeye ışığı getirmek için atılan ilk adımdır. Mustafa Kemal gerçekleştirmek istediği ideallerinin ilk tohumlarını atar Samsun'a. O tohumlar onun attığı her adımda biraz daha yeşerir. Kökleri her defasında biraz daha uzanır geçmişe ve geleceğe. O tohumun meyveleri bir milletin doğuşuna tanıklık

* Dudullu OSB Müdürlüğü'nün 2018'de düzenlediği Atatürk'ü Anlamak Konulu Kompozisyon Yazma Yarışmasında Mansiyon Ödülü Alan Eser

eder. Bir ayaklanmanın, milletçe kenetlenmenin ilk durağı, zaferin gözüktüğü ilk limandır, Samsun. Mustafa Kemal'in, kendi tabiriyle, adeta doğuşudur. Umut egemenliği ilan etmektir. Tüm dünyayı karşısına alıp bir millete bağımsızlığı hediye etmektir. Hürriyet aşkını demokrasiyle taçlandırmak, yeni bir devrin kapısını aralamaktır.

Mustafa Kemal bağımsızlık duygusunu filiyata döktüğünde bir söz yankılanır mecliste. 100 yıl sonrasında da aynı duyguyla yankılanacak, tarihe altın harflerle kazınacak bir söz: "Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir!" Umut, çağın da ötesinde düşünmek, inkılâp yapmaktır. Bir ülkeye okuma yazmayı öğretir Mustafa Kemal. Bilimi, sanatı, sporu onun sayesinde benimser millet. Bir asker üniformasını çıkarıp başöğretmen olunca umut yeşerir her yerden. Elinde tebeşirle bir çocuğa harf öğretince, şehir şehir dolaşarak insanları eğitime çağırınca, her şeyiyle yeniden kurulan bir devlet medeniyetle tanışınca aydınlanır gelecek. Umut, bir ülke hayal etmektir. Yıkılmaya terk edilmiş, tüm kötü tuzakların ortasına yerleştirilmiş bir coğrafyayı yeniden diriltmektir. Bir vatani küllerinden çekip kurtararak mazisinin verdiği güçle dimdik ayakta tutmaktır. O karanlık yüzyılda bunu başarır, Mustafa Kemal. Umudu yeşertir, yeni bir ışık yakar. Onun hürriyet aşkı Selanik'te ki bir çocuğun gözlerinde, Çanakkale'de ki bir kahramanda, Samsun'da ki bir albayın yüreğinde gizlidir. O aşk Mustafa Kemal'i anlamakla, fikirlerine bağlılıkla bulunur. Ve o fikirler umuda tutunmak ve sadece etrafını değil, tüm dünyayı aydınlatmakla gerçekleşir.

YEDİ RENKLİ SOKAK

Aslı TOLAMAN

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir yerde, kumarbaz bir bilge “Dünyayı güzellik kurtaracak” der. Bu söz benim kalemime konar; yazımda yer bulur. Bu kumarbazın katili bir kadının dizlerinde ağlar “Bulantı”nın sonu ve Meursault’un başlangıcı olur. Edebiyat ve sinema birbirinin içine böyle gizlenmiştir. Sinema ağılak bir çocuk olup annesinden beslenmiştir. Annesine ne kadar da benziyor, gözleri tıpkı annesi, Ahmet tıpkı Meursault.

Sinemanın bağımsız ama ötekisi olacak. Burada ötekileştirdiklerimiz değer kazanır çünkü ötekileştirdiklerimiz tıpkı bizler gibidir. Ama lütfen, onlar öteki. Onları yerin dibine sokup bulutların üzerine çıkarmak bizim elimizde.

Türk sinemasının sanat filmlerinde varoluşlarından müthiş sıkıntı duyan karakterler yer alır. Bu karakterler bir romandan çıkmış gibidirler. İçlerinden bir tanesi “Ey beş kuruşluk gümüşün inkârcıları ve bilgeleri neden duruyorsunuz yolun ortasında!” dese de ben de hüngür hüngür ağlasam diye beklerim. Ben de ağılak bir çocuk olup annemden beslensem. Gözlerim Hasan Ali TOPTAŞ’ın Güvercin’ine benzese gözlerimdeki cellât gözleriyle baksam göğe. O zaman çok mesut olurum çünkü tam da edebiyat ve sinemanın iç içe geçtiği noktada var olurum. Ama bu yalnızca bir deneme!

Sinemayı edebiyat ile harmanlamak kolay değildir. Çünkü artık sadece saniyede 24 kare değildir. Saniyede 24 kare Hollywood’un işidir. Ötekinin işi 24 kare çarpı bol bol kitaptır yani sanattır. Sanatı da para kullanarak yapamazsın çünkü para kokar. Ama insanlar para kokmayan bir şeyi izlemezler. Bu durumda paranın olduğu yere güzelliği de sokamazsın. Güzellik olmazsa dünyayı da kurtaramazsın. O zaman “Bat dünya, bat”. Dünyayı bir avuç insan kurtaracak.

Sinemayı tamamı ile edebiyata teslim edersek insanların ellerinden gülüşlerini de çalarız. İnsanlara gaz sesi ve kahkaha lazım olabilir. Mutlu olmak için bu seslere ihtiyaç duyulabilir. İşte o zaman edebiyatı da sinemayı da bırakmış oluruz, olduğu yerden peçete ile alıp üzerine bir avuç toprak attıktan sonra Charlie CHAPLİN’in sessiz Şarlo’suna bol sesli kahkahalar atabiliriz.

Kendime,

Mektubumu okuduğunda belki aradan sadece bir hafta geğmiş olur, belki de on yıl içinde tesadüfen eline ulaşır. Her halükarda sana soracağım tek bir soru var: Beni özledin mi? Eminim diğer herkes gelecekteki kendilerine hayatım nasıl, zengin oldum mu ya da mutlu muyum diye sormak istiyordur. Benim için fazla maddi sorular. Hayatlarından ipucu almak onları rahatlatıyordur, eminim. Ben bilmek istemiyorum. Her şeyin tadının kaçması değil konu. Bana söylemeni istemiyorum çünkü zaten hayatımda neler olacağını az çok tahmin ediyorum. Sen de ediyordun. Bu yüzden gerek yok.

Hatırlıyor musun? Gothe'nin bir sözü vardı. "İnsan kendine güvendiği zaman nasıl yaşaması gerektiğini bilir." Hala seviyor musun bu sözü yoksa gelip geçici bir heves miydi merak ediyorum. Ben bu mektubu yazarken kendime güveniyordum. Peki, şu an sen kendine güveniyor musun? Beni hatırlıyor musun acaba diye sormalıyım sana. Tek bir hayalin varken ve bu hayalini doyasıya düşlerken. Dile getirmek kulağa klişe gelse de umudun vardı. Doğrusu ben genç olmayı seviyorum. Genç olmayı seviyordun. Carpe diem, anı yaşamak istiyordun. Yaşamışsındır eminim. Belki hayalimi gerçekteştirdik. Belki onu değiştirip yeni bir hayale çevirdik. Belki de uğraşıyorsun hala. Bilmiyorum. Bana söylemeni gerçekten istemiyorum.

Belki gençliğin silik anılardan ibaret artık. Hatırlanmaya değer pek fazla şey yaşanmamıştır. Hatırlanacak en önemli şeylerse zihnimin kurguladıklarıdır ancak. Peki ya unutmayacağımdan emin olduğum hayatımın en garip yılları, çocukluk yıllarımızı özlüyor musun? Ben özlüyorum. Sen daha çok özlüyorsundur. O kadar zamandan sonra dönüp baktığında her şey ne kadar kolay, tasasız geliyordur insanın gözüne. Ben de sana aynı şekilde görünüyorumdur eminim. Her şey zamanında zor. Sen sana zorsun. Beni hatırlamanı istiyorum yine de. Aklımıza gelen, kaybolup giden sayısız fikirleri ve bu fikirleri bir türlü dile getiremeyişimizi hatırla. Artık dile getirebilirsin belki. Hayalin hala canlıyken beni hatırla. Her şeyi yapabilecekmiş gibi hissettiğin zamanı. Sana güvenmemem gerek aslında. Sen her saniye değişebilirsin. Tutarlı değilsin. Tek bir karara bağlısın. Gelecektesin, neler olacağını bilemem. Ama ben, sen bu mektubumu okurken geçmişte kalmış olan ben, kendime güveniyorum. Senin de hatırlamanı umuyorum. Ben kendime inanıyordum. İkimiz de biliyoruz kendimize olan inancı ancak biz kırarız. Bir de annem kırar. Kim ne derse desin hiç umurumuzda olmadı diğer insanların söyledikleri. Çünkü insanları değerersiz gördün. Ne sen onlara anlatabiliyordun ne de onlar anlamaya çabalıyordu. Sen de aklındaki fikirlerle sessiz kaldın. Bunu o kadar uzun süre yaptın ki bir çıkış yolu bulman gerekti. Sen de çizdin. Senin de bildiğin üzere konu aramızda.

Senden dileğim beni unutmaman. "Bunu" unutma, tüm yazdıklarımı. Benden ders al. Ben de sana imreneceğim. Çünkü hayalimdeki ben çok acayip biri. Sonuçta tüm hayallerimizi gerçek olsunlar diye düşledik. Normal olmanın istediğimiz son şey bile olmadığını ikimiz de biliyoruz. Sevgiler Kendim.

21 Ekim 2017

Bugün sabahın köründe kalkıp dershaneye servisle gitmek yerine, kahvaltımızı yapıp kendimiz gittik. Hatta yemekhanede çalışan ablamız sağ olsun bizi otobüs derdinden kurtardı. Yolda giderken birden gitarı almadan çıktığımı fark ettim. Arkadaşım unutma diye mesaj bile atmıştı ve ben sabah tamam dememe rağmen unutmuştum. Kendimi nasıl kötü hissettim anlatamam.

Çarşıya vardık. Alışveriş merkezi daha açılmamıştı. Ben de o sırada geometri ödevimi yapayım dedim, oturduk bir yere ama yapamadım. Alışveriş merkezinde işlerimizi hallettikten sonra ikimiz ayrıldık. Önce dershaneye uğrayıp çantamı bıraktım ve diğer arkadaşım ile görüşeceğim yere gittim. Yaklaşık on beş dakika bekledim. Ses soluk yok. Aslında benim de işime geldi. Çünkü gitarı unutmuştum. Ben de hemen dershaneye geri döndüm. Kantin yine çok kalabalıktı, neyse ki ders çalışan bir kızın yanı boştu da izin alıp oturdum. Ama güneş sırtıma öyle bir vuruyordu ki o geometri testlerini nasıl çözdüm hiç hatırlamıyorum. Sonra arkadaşım aradı. Alarmı duymamış ve uyuyakalmış. Üzgün olduğunu söyledi. Ben de sorun olmadığını zaten benim de gitarı unutmuş olduğumu anlattım.

Çok acıkmıştım, ilaç saatim de gelmişti. Kızlarla yemek yemeye gittik. Nereye baksan öğrenci, daha doğrusu nereye baksan bizim okulun öğrencileri. Yemeğimizi yedikten sonra herkes ayrıldı ve ben tabii ki dershaneye gittim. Dersler ha bitti ha bitecek derken nihayet son derse geldik. Tarih öğretmenimiz gerçekten mükemmel bir insan. Ders işlemek yerine konuştuk ve bu tüm sınıfa iyi geldi. Hatta üniversite konusuna girdiğinde anlatmış olduğu anısını buraya yazmadan edemeyeceğim. Üniversitede Faruk adında bir arkadaşı varmış. Çalışmak zorunda olduğu için derslere giremezmiş. Sınavda ne çıkacağını üst sınıflara sormuşlar ve onlar da İstanbul'un Fethi'nin kesin çıkacağını söylemişler. Faruk'a da "Bak bu, sınavda çıkacak, çalış." demişler.

Tarih hocası derste İstanbul'un Fethi'ni anlatmış:

"Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethetti, yeniçeriler İstanbul'u güvene aldı. Fatih Akşemsetdin ile birlikte girdi, Ayasofya Kilisesi'nde halka hitap etti: "Ey Roma halkı yeni kayzeriniz benim artık." Bu arada kayzer, Roma İmparatoru demekmiş. Tabii Faruk derste olmadığı için bunu bilmiyor.

Neyse, bu soru sınavda aynen gelmiş. Faruk'un cevabı şöyle olmuş. İlk kısım aynı, hiçbir sorun yok fakat kilisede halka hitap ettiği kısmı şu şekilde yazmış: "Ey Roma halkı! Ben Kayseriliyim, beni iyi dinleyin." Sınıfça gülmekten öldük.

İyi geceler!

SAHNENİN SESİ

Bengisu AKDENİZ

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Tiyatro günümüz toplumunun vazgeçilmezlerinden olup yaşamımızdaki soyut davranışların aynasıdır. Tiyatro sadece eğlence amaçlı bir sanat değildir. Günümüzün ve geçmişimizin sosyal koşullarını insanlara aktarmanın en güzel yollarından bir tanesidir.

İnsan hayatındaki ev, araba, iş yeri vb. unsurlar tiyatrodaki dekor gibidir. İzlenen bir tiyatro da insanları yaşamlarına götürebilir. Herhangi bir andan, çağrışım yaptırabilir. İzlediğim bir tiyatrodaki beni anlatılan zamana götüren, o atmosferi yaşatan en önemli unsur dekordur. Oynadığım tiyatrodaki da beni heyecanlandıran unsur kostümden çok dekor olmuştur.

Savaş zamanlarını anlatan bir tiyatrodaki sahneyi yıkılmış evler, kanlı sokaklar doldurur. Çocuk oyununda ise cıvılcı, rengârenk pembe bir dünya bizi karşılar. 70'lere 80'lere gideceğimiz zaman ise siyah beyaz televizyonlar, en şık takımlarla doldurulmuş vitrinler önemli birer detaydır. Bu detaylara önem verilen bir tiyatro oyununda sanatçı daha çok atmosfere girer ve canlandırdığı karakteri o dünyanın içinde serbest bırakır. Nasıl ki insan ruhu bedenle birleşiyorsa, tiyatro da dekorla birleşir. Tiyatro dekorla birleşince bizi de içine sürükler.

Oyuncu olduğum zamanlarda da ihtiyaç duyduğum en önemli etmen karakterin zamanını geçirdiği, davranışlarını dolduran sahne ve dekordur. İzlediğim tiyatro oyunlarında dekora her zaman çok takılmışımdır. Sebebi nedir bilmiyorum ama beni karakterden daha çok dekor etkisi altına alıyor. Dekorun yetersiz bulduğum bir tiyatro oyunundan mutlu çıkamıyorum. Keşke şurada şu da olsa gibi düşünceler kafamda geziniyor ve beni oyun boyunca rahat bırakmıyor. Bir mutfak varsa oyunda mutlaka ocağın üzerinde duran bir çaydanlık, tezgâha yaslanmış tepsiler ve musluğun arkasında kesme tahtasını arıyor gözüm. Bu gerçekliği hissedemediğim zaman bu oyunun bitip gideceğini en başından anlıyorum. Oyunun içine girmeyi başaramamış oluyorum.

Ünlü tiyatrocunun Münir Özkulün dekorun tiyatrodaki yerini şu sözlerle dile getiriyor. "Birazdan tiyatro bomboş kalacak ama tiyatro işte o zaman yaşamaya başlar. Çünkü Satenik'in bir şarkısı şu perdelerden birine takılı kalmıştır. Virjinya'nın bir diyalogu eski kostümlerin birinin yırtığına sığınmıştır. İşte bu hatıralar, o sessizlikte saklandıkları yerden çıkar, bir fısıltı halinde yine sahneye dökülürler. Artık kendimiz yokuz, seyircilerimiz de kalmadı ama repliklerimiz fısıldaşır dururlar sabaha kadar. Gün ağarır, temizlikçiler gelir, replikler yerlerine kaçıtır. Perde!"

KUZEYİ BEŞ GEÇE

Bilge COŞKUN

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Biraz kuzeydoğuya kayalım. Karadeniz'e, Kastamonu'ya. Kuzey'in daha tatlı sularına. Kastamonu Otagarı'nda gördüğüm afişlerde "Evliyalar Şehri" olarak tanıtılıyor. En eski şehirlerden biri olması da cabası. Otagarın her yerinde çekme helvaların olmasından da anlaşılacağı gibi çekme helvası çok meşhur. Aman unutmadan, bir de sarımsağı...

Şehir merkezinin ortasından kanal geçiyor. Yok, canım ne Venedik'i, yol ayıran bir kanal bu ama farklı bir hava vermiş şehre. Kanalın üstünde eski bir köprü var. Bu Nasrullah Köprüsü'nden -Kambur Köprü- bir kere

geçen mutlaka yedi yıl içinde geri gelirmiş Kastamonu'ya. Şimdilik köprüden geçmek için erken. Beğenirsem buraları o zaman karar geçerim.

Her şehrin olmazsa olmazdır saat kuleleri. Kastamonu Saat Kulesi'ne gittik. Şehir merkezinde olmayan saat kulesi, daha yüksek bir yamaca yapılmış. Yüksekten manzarayı izlemek mükemmeldi. Saat Kulesi'nin eski bir yapı olduğu belliydi. Hem hangi saat kulesi eski değil ki? Sultan 2.Abdülhamit zamanında yapılmış olduğunu öğrendim. Bulunduğu yer itibarıyla güzeldi.

Merkezde bulunan Kastamonu Müzesi'nde eski dönemlere ait eserler, mezar stelleri bulunuyor. Atatürk'ün Kastamonu'ya geldiğinde kullandığı eşyalar da burada sergilenmekte. Tarihe bir cam arkasından bakıyorum resmen. Dışından gördüğüm Nasrullah Camisi beni etkilemedi diyemem. Gayet ihtişamlı olan bu cami, merkezî konumda. İsminden de anlaşılacağı gibi Nasrullah Kadı tarafından yaptırılan bir cami. Mehmet Akif, İstiklal Marşı'nın kabulünden önce ilk defa burada okumuş milli marşımızı.

Şehir merkezini iki günde bitirince doğayla bütünleşmeye karar verdik. Pınarbaşı'nda bulunan kanyona giderken yolda dağdan gelen temiz içme sularını doldurduk şişelerimize. Bu çeşmelerde sıra olması şaşırtmamıştı beni. Artık doğal kalan şeyleri bulamıyor insanlar, bulunca da bırakmıyorlardı haliyle. Pınarbaşı'na giderken Cide'den Azdavay'dan geçiyorsunuz. Buralar ufak doğal yerleşimlerdi. Herkes kendi halinde, nefes almanın tadını çıkarıyordu.

İlk önce Küre Dağları Milli Parkı içinde yer alan Horma Kanyonu'na gittik. Tahtalarla belirli bir yol yapılmış dağların kenarına. Karşıdan karşıya tahta köprülerle desteklenmiş yollar... Alttan sular, üstten kuşlar... Yolu yarladığımızda tadilat olduğunu gördük. Geri dönüp Saklı Bahçe'de oturduk. Saklı Bahçe tek bir güneş ışığını bile almıyor, güneşi bizden saklıyordu. Kemiklerimizi ısıtmak için oradan çıktık. Bu sefer ilerideki Ilıca Şelalesi'ne gitmeye karar verdik. Pınarbaşı'nın Ilıca köyündeki şelale hemen Horma Kanyonu'nun bitiminde yer alıyordu. Şelaleye ulaşmak için daha iç taraflara ormanın içinden yürümeniz gerekiyor. Tam eski tiyatro alanları gibi, ortasında bulunan gölet ve üstünde akan şelale, yorgunluğunuzu alıyor. Yaklaşık bir on metre yükseklikten akan şelale, tabanını muhteşem yeşil bir cennete dönüştürmüştü. Yukarılarda piknik yapıp şelale izlenebiliyor. Yarısı yüzen yarısı piknik yapan bu insanlarla birlikte olmak şanslı hissettiriyordu kendimi.

Piknik ziyafetini çektikten sonra bir diğer güzellik olan Valla Kanyonu'nu aramaya koyulduk. Aramakta ısrarcı olmamızın sebebi, dünyanın ikinci büyük kanyonu olmasıydı. Tabelasını görünce rahatladık hep bir elden. Daha da yükseklerle çıkmıştık. Dağlarla yarışıyorlardı sanki. Valla Kanyonu da Muratbaşı köyünde bulunuyor. Dağlara yapılan evlerde hayvancılıkla uğraşıldığı önümüze çıkan sürü sürü ineklerden belliydi.

Patika yollara gelince kanyon yolunu yürümeye başladık. Patikada o uzun boylu tipik Karadeniz ağaçlarıyla birlikte yürüyorsunuz. Korkmayın yalnız değilsiniz. Her adımınıza bir ağaç eşlik ediyor. Kanyon yolunun yarısında bir açıklıkta çeşme var. Açıklıktan çıkınca sık ağaçlı ormana giriyorsunuz yine. Bayağı yürümeniz gerekiyor. Bazı yerleri güneş bile görmüyor ormanın, o derece ıssız. En sonunda terası gösteren tabelanın gösterdiği yöne gitmeye karar verdik. Kanyona gitmek için daha çok yolumuz olduğundan bu tercihi yapmıştık. Seyir terasına merdivenleri çıkararak ulaştık. Seyir terası dağın ucuna konumlandırılmış, dağ çıkıklarına da merdiven. Küçük bir dağın üstündesiniz yani. Terastan aşağıya baktığınızda kanyondaki suları görebiliyorsunuz. İki dağ arasındaki suyun kayalara çarpma sesi, size tarifsiz bir huzur veriyor. O rüzgâr hep esse, o ses hep kulaklarınızda olsa diye dua bile edebilirsiniz. Terasın ucuna doğru yürüdüğünüzde orada bir kayanın üstünde yazan isimleri görebilirsiniz. Yaptığım araştırma bu kanyona gelip de kaybolan dağcılarının isimleri olabileceğini söylüyor.

Aldığım her nefeste bayılıyorum buraya. Normalde zorla aldığım nefes burada benden habersiz doluyor ciğerlerime. Bu kadar güzellik fazla diyorum kendi kendime. Seyir terasından inip çay içmek için bir yere oturuyoruz. Gerçek doğanın sesiyle huzur buluyorum.

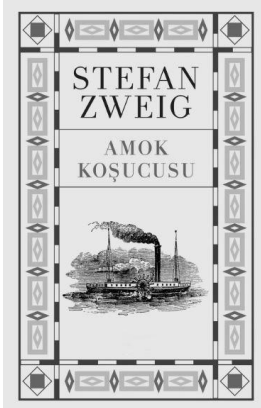
Şu hayatta iki şeye tav olduğumu düşünüyorum: huzur ve ihtişam. Aklıma hemen gidip Nasrullah Köprüsü'nden geçmek geliyor. Mutlak ikinci, üçüncü, milyonuncu kez görülmeli bu yer. Hiç değilse bir kere koklanmalı kokusu, bir kere neşelendirilmeli ciğerleriniz.

Saygıdeğer Yazar Stefan Zweig,

Satırlarıma nasıl başlayacağımı tam olarak karar verememekle birlikte, her şeyden önce bir 'teşekkür' ile başlamak isteğimi tüm hücrelerime kadar hissetmekteyim. 2017 senesi süresince edebiyat alanındaki çalışmaları, yenilikleri, yayımlanan binlerce kitabı düşünüyorum ve bundan çok değil, bir asır bile geçmemiş olan sürece, sizin hayatta olduğunuz o döneme 1920'lere, 40'lara atıfta bulunabilme girişiminde -edebi birikimim yettiğince elbette-bulunuyorum. Sahi Avusturya ne şanslı, mucizevî bir şekilde "edebiyat tilsimini" sokaklarında, caddelerinde, yaşamın tam içinde bulundurma şerefine nail olmuş. Çünkü dünya için "mıknatıs" etkisi yaratan insanların, söz konusu edebiyat olursa fikirlerinin oluştuğu ortam, önemli bir yere sahiptir. Her biri kendisini derinden hissettiren onlarca öykünüz, denemeniz bulunmakta. "Çok satan" ların her bir köşeyi ele geçirdiği bu zamanda, oksijensiz kalmış o buğulu düşüncelerden sizin yazılarınıza adeta sığınarak nefes alıyorum. Tahminim şudur ki çağımızın sıkıntısı da rahata ulaşmanın şevkinden şekillenmiş boşluk hissidir. Bu kadar hayıflanma yeter olacak ki farklı bir üslupla edebiyata dair yaşamınızın okuyucunuz için yarattığı etkilerden bahsetmek isterim.

Bilinmeyen Bir Kadının Mektubu'nda karakter şöyle diyordu :“Sana, beni asla tanımamış olan sana”. Evet, aslında ben de tam o konumda hissediyorum kendimi, sizin gibi bir yazarın onu çok değerli bulan bu

okuyucusundan haberi olmadan şu dünyadan ayrılması benzer değil midir? Onun hissiyatıyla ton farkı vardır sadece. Sonuçta sevgi bir değil midir? Psikolojik tahlillere oldukça yer vermişsiniz. İnsan duygularını düzenbaz bir hevesle kalıplara sokmayıp aksine ona yol göstermişsiniz. Aynı yıl içinde "Amok Koşucusu"nu armağan ettiniz. O zaman için tabir-i caizse 'hilekâr' dünyaya. Okuduğum zaman birçok benzerlikler yakalama şansı buldum. Daha öncesinde sözcüğün anlamını bile bilmezken, yeni bir pencere açtım kendime. Amok Koşucusu, kendi tabirimle 'Amok Koşucuları' bizler değil miyiz? O, bu, şu değil tüm insanlık aslında. Vahşice ve

katilce birbirimize hem maddi hem de manevî zarar vermiyor muyuz? Maddi boyutu gözle görülen bir olgu. Peki ya duygulara saptığımız hançerler? Öykünün sonunda da olduğu gibi hem Amok Koşucusu hem de göz ardı ettiği karakter aynı denizde yaşamlarına veda etmiyorlar mı? Biz de kelimelerin içine hapsolmüyor muyuz? En sevdiğim, okur olarak beni derinden etkileyense "Olağanüstü Bir Gece " adlı seksen sayfacığıyla "İşte budur!" dediğim bir başarıydı. Hayatı çözülemeye başlayan, benliğini sorgulayan karakter, nasıl bir düşünüş ürünüdür ki adı gibi olağanüstü incelikler taşıyor? Tüm bu erdemler bir gecede nasıl alevlenir?

Hümanist, barışçıl, psikoloji evreninde çığır açan bir yazarın üzücü ama yargılanma imkânı olmayan - işte sizin – hayatınıza son vermeden önceki fikirlerinizi âdeta yaşattığınız öyküden bahsedip, sözlerimi bitireceğim. Diğer eserlerinizden bahsedemediğim için üzülüyorum. Dile getiremediğim, aklımın bile inkâr ettiği o yoğun benlik etkisinin tümünü nasıl aktarabilirim? Affınıza sığınarak “Satranç” öykünüzden esinlendiklerimi yazacağım. Hiçlik duygusu, var olabileme çabaları, unutulan insanlık, umutsuzluk var. Sizi iyi okuyan biri, bunun bir veda öyküsü olduğunu anlar.

Yaşadığınız dönemde çektiğiniz türlü sıkıntılar, öykülerinizde hissediliyor. “Beni bekleyen son nedir?” ,“Hiçlik duygusu nasıl giderilir?” ”Hayat böyle umutsuzca mı geçecek?” Evet, hayat bir satranç misali değil midir zaten? Çelişkiler değil midir bizleri biz yapan? Kısacık ömrünüzde ‘insanı’ anlattınız. Şüphesizdir ki yaşamakla yetinmeyip var oldunuz. Yapıtlarınız hâlâ tılsımlı, tıpkı parlayan mıknaş gibi. Sonsuza kadar hürmetlerimle.

TABLODAKİ BEN

Cemile ÖZKARA

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Geçmiş değersiz değildir. Ama bir saatçinin sanatı kadar da değerli değildir. Farz ediyorum ki olağanüstü yetenekleri olan bir saatçiyim. Küçük bir saatçi dükkânım var ve her gece zamanı konuşturabilmek için çalışıyorum. Yaptığım saatler, benim sanatım değil de zamanın bedeni oluyorlar. Değerli geçmişi yakalayabilmek için zamanı giydirmem gerekiyor. Bu yüzden itinayla çalışıyorum. Gecenin belli bir saatinde, nihayet şehir uykuya dalıyor. Ben de huzurun ve sessizliğin vakti olan gecenin o saatlerini seçiyorum. Duyduğum tek şey açık bıraktığım pencereden giren rüzgârın okşadığı perdenin hışırtısı. Bir de bana koca şehrin gürültüsünden daha samimi gelen haşerelerin sesleri oluyor. Bu şekilde uzun süre çalışıyorum. Sonunda beklediğim oluyor ve zamanın tersine çalışan bir saat yapıyorum.

Amacım geçmişe takılıp kalmak değil. Bence şu anı yaşamak, geçmişten çıkardığım bir dersten daha önemlidir. Fakat şunu biliyorum ki zamanın tersinde yaşayanlar hiç de görüldüğü gibi değiller. Benim de onları anlayabilmem için zamanın tersine gitmem gerekiyor. Eğer zamanın tersine gidebilsem sadece notalarla sınırlı kalmam. Notalar bardaktan boşalırçasına yağın yağmur gibiler. Toprağa ulaştıklarında yeryüzündekilerin yüreğine dokunuyorlar. Bense notaların kalemden azat olana kadar neler yaşadığını anlamak isterim. O zaman, yeryüzündekiler gibi ıslanmak için yağmuru beklemek zorunda kalmam. Eğer zamanın tersine gidebilsem taşla, toprakla konuşurum. Onların hikâyesini onlardan dinlerim. O zaman onlara bir heykelmişim gibi donuk gözlerle bakmam. Ve eğer zamanın tersine gidebilsem, hiçbir şey duvarda asılı durduğu kadar basit durmaz. O zaman duvardakinin hayallerini ve kırgınlıklarını görebilirim.

Eğer böyle bir saatçi olamazsam, notaları azat eden bir kalem de olabilirim. Bir fırça da olabilirim. Belki biraz toprak ya da tablodaki ben olabilirim. O zaman onu anlarım. Onun gibi milyonlarcasını anlarım. Mesela onun için orta boylu, sarışın, güzel bir kadındı, demem. Bembeyaz yüzünde iki renklilik dikkatinizi çeker. Birincisi toz pembe yanaklarıdır. İkincisi de etrafa tebessümler saçan küçük ağızdır. Ondan böyle de bahsetmem. Eğer duvarda asılı duran ben olursam, sizlere ondan aldığım fırça darbelerinden bahsederim. Tanıştığım soluk benzinden bahsederim. Öfkelendiğinde hırçınlaşan gözlerinden bahsederim. Ağlarken nasıl yorgun düştüğünden bahsederim. Yorgunken küçük ayrıntılara dikkat etmediğinden, sonra pişmanlık duyduğunda yüzünün nasıl düştüğünden bahsederim. Uyurken ne kadar savunmasız olduğundan, bazen başımda uyuyakaldığımdan bahsederim. Yalnızlığından, içinde yok olup gittiği suskunluğundan, önüne buzdan bir dağ gibi gerilen kararsızlıklarından bahsederim. Onlarcasının beni göremediğinden, aslında benim ona nasıl da benzediğimden bahsederim.

ADIM ADIM İTALYA

Didem DOĞRUL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Pisa Uluslararası Havaalanı'na yaptığımız yumuşak bir inişten sonra pasaport kontrolüne doğru ilerledik. Çok uzun bir kuyruğu aşarak gezi grubuyla buluştuk. Gelenlerden bazıları daha önce farklı ülkelere gitmiş, bazıları ise ilk defa yurt dışına çıkıyordu. Otobüsü beklerken hep bu konular konuşuldu. Daha sonra rehberimiz ve otobüsümüz geldi. Şoförümüzün adı Guseppe idi. Bugüne kadar bu ismi sadece dondurulmuş pizza kutularının üzerinde gördüğüm için çok garip gelmişti.

Ayağımızın tozuyla gezmeye başladık. Autogrill olarak adlandırdıklar, benzinliklerin üstünde restoranların, hediyelik eşya satan dükkânların bulunduğu küçük tesislerin birinde durduk. Yolculuk uzun süreceği için bizi idare edecek kadar yiyecek ve su aldık. Burada sular iki çeşit. Frezante dedikleri gazlı suları genelde İtalyanlar seviyor ve içiyor, turistler ise normal suları tercih ediyor. Ben ikisini de oldukça sevdim. Portofino'ya doğru yola çıktık.

Günümüzde aşağı yukarı yedi yüz kişinin yaşadığı samimi, küçük ve pahalı bir beldeydi burası. Burada Divo Martino Kilisesi'ni gezdik. Fazla gezilecek yer olmadığından yolumuza devam etme kararı aldık. Milano'ya ulaştığımızda oldukça geç olmuştu. İlk gece Milano'da konakladık. Ertesi sabah karşılaştığımız kahvaltı bizi hayal kırıklığına uğratmıştı.

İtalyanlar kahvaltıda tatlı ve kahve dışında fazla bir şey tüketmiyorlar. Türkiye'de yaptığımız kahvaltılarının özlemine de yanımıza alarak rotamızı Sirmione taraflarına doğru belirledik. Sirmione'ye ulaştığımızda Avrupa'nın en büyük göllerinden biri olan Garda Gölü'nde küçük bir fotoğraf molası verdik. Buradan sonra Dükler Sarayı'nı ve Juliet'in evini görmeye gittik. Kalan zamanımızı alışveriş yaparak değerlendirdik. İkinci gün de göz açıp kapayana kadar geçmişti.

Üçüncü gün Venedik, Murano ve Burano adalarına gitmek için yola çıktık. Venedik'e karadan ulaşım sağlanmadığı için Mestre'ye gidip bizim için kiralanan tekneyle San Marco meydanına geldik. Venedik bu dünya üzerinde görülebilecek en büyüğü şehirlerden biri. Denizin ortasına konurmuş, muhteşem yapılardan oluşan ve üzerinden geçen yüzyıllardan etkilenmeden günümüze gelen bu şehir, insanın görmeden, içinde bulunup o nemli havasını solumadan, gözünde canlandırabileceği bir yer değil. Biz de bu şehrin olmazsa olmazı olan gondol gezisine katıldık. Uzun bıyıkları, çizgili tişörtleri ve büyük hasır şapkalarıyla gondolcular bize rehberlik etti. Gondola binmenin tek kötü yanı çok fazla hareket edemiyorsunuz. En ufak bir sarsıntıda devrilebilirsiniz. Grand Kanal ise en tehlikeli bölüm. Bütün dar kanallar buraya çıkıyor. Etrafınızı bir anda gondollar sarıyor, tedirgin oluyorsunuz. Bu tehlikeli gondol gezisi San Marco Bazilikası'nda son buldu. Ardından bizi buraya getiren tekneye binerek camdan yapılmış süs ve takı eşyaları ile ünlü Murano adasına geldik. Burada bir cam atölyesini gezdikten sonra rengârenk evleri, balıkçılığı ve dantel işleri ile ünlü Burano adasına geçtik. Sarhoş balıkçıların kendi evlerini rahat bulabilmeleri için buradaki evler rengârenk boyanmış. Bu değişik adalardaki keyifli saatlerden sonra tekrar otelin yolunu tuttuk.

Bir sonraki gün aşktan tarihe, politikadan sanata İtalyanları İtalyan yaptığı söylenen muhteşem şehir Floransa'ya geldik. İlk olarak yapıyı beş yüz on dokuz yıl süren Duomo'yu ardından Senyörler Meydanı'nı gezdik. Buradaki serbest zamanımızı İtalyan yemekleri deneyerek geçirdik. Tattığım makarnaların neredeyse hiçbirini beğenmedim. Ama pizzaları harikaydı. İtalyanlar hakkında bilinmesi gereken en önemli şey makarnayı neredeyse çiğ sevdikleri. Ancak tatlı konusunda oldukça iyiler. Tiramisu yemek için bile gününbirlik buraya gelenler var. Biz de tiramisularımızı alarak Floransa'ya veda ettik. Sıradaki durak Roma idi. Burada Colosseum, İspanyol Merdivenleri, Trevi Aşk Çeşmesi, Vatikan, ardından Nemi kasabasını ziyaret ettik. Nemi kasabası dağ çiçekleriyle ünlü bir kasaba. Burada dağ çiçeği likörü almak ve dağ çiçekli turta yemek mümkün.

Sırada Napoli-Sorrento gezisi vardı. "Öğle Güneşinin Ülkesi" olarak bilinen Napoli'de panoramik şehir turu yaptıktan sonra Sorrento için yola çıktık. Limon bahçelerinin arasına yerleşmiş bu küçük şehrin dar sokaklarında Limoncello deneme fırsatı da bulduk. Cuma sabahı Toscana bölgesine doğru yola çıktık. İlk durağımız kahverengimsi, kızılımsı, tuğladan evleri, dar sokakları, sevimli kafeleri ile San Gimignano şehri oldu. Burası şaraplarıyla oldukça ünlü bir şehir. Şarap alışverişimizi tamamladıktan sonra Montecatini bölgesine geçtik. Hediyelik alışverişimizi Pisa'ya bırakmıştık. Pisa'daki işportacıları oldukça ucuza alışveriş yapabiliyorsunuz. Biz de bu fırsatı değerlendirdik. Daha sonra Mucizeler Meydanı'na gittik. Burada bir vaftizhane, bir katedral ve katedralin çan kulesi olarak yapılmış dünyaca ünlü Pisa Kulesi bulunuyor. Pisa Kulesi ile eğlenceli fotoğraflar çektikten sonra İtalya'dan ayrıldık.

Eğer İtalya'yı görmeden başka ülkelere gidiyorsanız aslında hiç gezmiyorsunuz demektir. Çünkü İtalya, mimarisiyle, insanlarıyla, kültürüyle kesinlikle görülmesi gereken bir ülke. Bir gün yolunuz İtalya'ya düşerse Aşk Çeşmesi'ne gidin ve İtalya'ya bir kere daha gelmeyi dileyin.

MERAKLARIM-OKUDUKLARIM

Eda GÜLER

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Şimdi hatırlıyorum da küçükken ne kadar çok meraklı bir çocuktum. Girmedğim delik, sorup öğrenmediğim şey kalmazdı. Şimdilerde anlıyorum o zamanlar yaptıklarımın bana kazandırdıklarını. İnsanlar küçük yaşta “Bu ne?” demeye başlayarak hayatın içine girer. Yavaş yavaş adım atmak gibidir merak etmek de. Hani önce emekleriz, düşe kalka yürümeye başlarız paytak paytak ve sonra kimse tutamaz o çocuğu. İşte merak da öyledir. Önce merak ederiz, daha sonra öğrenmeye çalışırız, sonrasında ise o merakın peşinden hiç durmadan gideriz, belki de meraklarımızın üstüne bir hayat kurmaya çalışırız.

Okula başladığımızda ilk ne öğretirler bize? Harfleri evet. Kelime, cümle derken bir gün bir bakmışız okuyoruz. Gördüklerimizi, tabelaları, etiketleri, tıpkı bu yazılanı okuduğumuz gibi birçok şey okumaya başlıyoruz. Kimimiz vazgeçiyor bir yerden sonra işti, güçtü aileydi; bazılarımız da hiç bırakmıyor. Dawn Brown okurken birimiz, diğeri Kahraman Tazeoğlu diyor. Bazıları da gazete dergi dışında pek bakmıyor diğeri taraflara. Peki, ama neden bu farklılık, niçin onca renk?

Vardır elbette birçok neden ama en büyük olanını fısıldayacağım kulağınıza. Meraklar. Şöyle ki bizler nefes aldıkça yeni şeylere açık olan varlıklarız. Bu da bizleri öğrenmeye, sormaya soruşturmaya itiyor. Nasıl mı? Kapatıyorum gözümü ve hayal ediyorum. Çocukken neyi merak ederdim en çok? Gizemli olan şeyleri mi yoksa saklambaç oynamayı mı, geceleri yıldızları mı izlerdim, bulutları pamuk şekerine benzetip saatlerce onları şekilden şekle mi sokardım, denize mi merakım vardı yoksa piknikte mangalın başında oturup ilk önce yemek için can mı atanlardandım. Merakımdan renkli kalemlerle duvarları da boyadım mı ki? Peki ya gizli gizli bir yerleri karıştıranlar. Buldum evet, saklıca annesinin eşyalarını kullananlar. Müziği merak edip onun peşinden gidenler. Gitar çalarken kemana merak salanlar.

Gittiği matematik kursundan vazgeçip meraktan dans kursuna yazılanlar ve daha sayamadığım diğeri. Herkes kendini bulabilir, herkes “A, benim bu!” diyebilir. Şimdi dönüp bakınca ellerimizde duran kitaba, daha yeni alınan poşetin içindeki kitaba ya da kolilerin içindeki o eski tozlu sayfalara, yeni anlıyor insan bu çeşitliliği.

Küçük bir çocuk hayal edin. En çok renkleri merak ediyordu küçükken. Renkli kalemleri, boyaları, çizgileri, portreleri, derken bir gün o çocuk sanata merak salıyor, resme, tablolara. Şimdi onun elinde tuttuğu kitap anca bir sanat kitabı olabilir. Ya da elinde bir aşk romanı varsa bunun nedeni merakların, macera seviyorsan bil sen de çocukken yaramazdın.

Öyle ki her şeyin bir nedeni var, okuyorsan ya da yazıyorsan veya kim bilir hiçbirini yapmıyorsan bunların. Ama biliyorum, meraklarım beni en çok yönlendiren ve sayfalar karıştıran. Küçükken yaptıklarım şimdi okuduklarım duruyor raflarımda. Bugünden sonra merak ettiklerim ise yarınki okuyacaklarıma yön vermeye devam edecek.

DİLİMİZ KİMLİĞİMİZDİR*

Fatmanur AKSOY

Erünal Sosyal Bilimler Lisesi, 12. Sınıf Öğrencisi

Milletler binlerce yıllık varlıklarını nesilden nesile taşıırken, yeni bir medeniyetin kapılarını aralarken, türlü istilaların başlangıcı ve sonu olurken bir hazine taşırlar yanlarında. Köklü bir ağacı anımsatan, dalları birden fazla coğrafyaya uzanan bu hazine belki de sahip olunabilecek en büyük zenginliktir. Başka bir tabirle milletleri bir çatının altında toplamayı sağlayan, yıkılırken, küllerinden doğarken, mutlulukları paylaşıp üzüntüye ortak olurken taşıdığımız en büyük güzelliştir."Dil kalptekini söyler." özdeyişi bu hazineyi biraz olsun tanımlayabilir. Her şey bu köklü ağaçta güzelliğe bürünür çünkü. Fıtratı gereği her zaman arayan âdemoğlu, bu yüzden dilin baş mimarıdır. O arar; doğruyu, güzeli, yakışanı, yakışmayanı, aşkı, sevgiyi ve bazen nefreti... Buldukları dilde vücut bulur, dilde bir çağrışıma kavuşur.

Dil öyle kutlu davalara sebebiyet verir ki, bir millet bazen bir şiirle çeker görünmez kılıçlarını, bazen bir mersiye ile milyonlar ağlar, bir roman cümlesi en acılı insanı bile güldürmeye yeter. Dil sadece kalptekini değil, bir şairin haykırışını, bir annenin gülüşünü, duyulan ve hissedilen her şeyi söyler. Bu yüzden Ali Şir Nevai'nin, Kaşgarlı Mahmut'un, Ömer Seyfettin'in dil ile olan büyük derdi. Arapça ve Farsçanın edebiyata hüküm sürdüğü, Türkçenin konuşma dili olarak kaldığı asırlarda tek gayeleri dil olmuştur. Türk dilinin güzelliğini ve yeterliliğini anlatarak asırlar sonrasına bile ışık tutmuşlardır. Ali Şir Nevai şöyle tanımlar lisanını: " Türk dili, yücelikler hazinesidir. Onun incileri yıldızdan parlaktır, gülistanları ve gülleri güneş gibi ışıldar." Sonrasında yüzlerce manzum ve mensur eserle Türkçenin mahzunluğuna ve yalnızlığına tek başına son vermeye çalışmıştır.

Divan-ı Lügatit Türk ile adeta yeni bir kimliğe kavuşur Türkçe. Kaşgarlı Mahmut tarihi aralayıp dilin serüvenine ışık tutarak hem edebiyata hem Türk tarihine yeni bir soluk getirir. Yüzlerce sözcüğün Türkçe karşılığı açıklanarak, binlerce yıllık mazinin görünmeyen mimarı olur. Türkçe belki de en büyük şahlanışını yaşamıştır bu özel sözlükte. Belki de o asırda bu sözlük ayakta tutmuştur onu.

Kimi zaman ise şiirler yazılır, en saf, en yalın halle. Kopuzla, sazla sokak köşelerinde söylenen, kaleminden çok yüreğe dokunan şiirler. Takvimler yirminci asrı gösterdiğinde ise dil yalnızca araç değil amaç olmuştur. Namık Kemal bir tiyatroyla, Mehmet Akif bir mısrayla milyonların duygularına tercüman olur. Bir millet onların yazdıklarıyla tekrar yekvücut olur, onlarla baş kaldırır, onlarla duygulanır. Ömer Seyfettin sahneye çıktığında ise tüm millete bir çağrısı vardır: Türkçe, Türkçe, Türkçe... Hayatının büyük bir kısmında bu amaç için çabalayan yazar, Türkçeye yeni bir boyut kazandırmıştır. Onun bu sözü amacının ve çabasının özetidir aslında: "Lisanlar ülkelerin, zümrelerin değil milletlerindir."

Şairler, üst zümrede, alt zümrede bulunanlar ve bazen padişahlar... Hepsi ortak noktada, edebiyatta buluşur. Dil kimi zaman en yalın haline dönüşür onların kalemlerinde, kimi zaman cihana meydan okuyacak kadar yüceliğe. Sevgi, nefret, aşk, kahramanlık, dil sayesinde kelama dökülür. Dil onlarla şahlanır, onlar sayesinde taşınır. Bu sebepledir ki dil bir milletin kuytu köşesinde bulunan en nadide, en hassas fidandır. Kökleri en derinlere uzanan ve durmadan büyüyen bir fidan.

* Türk Dil Kurumu'nun 2018'de düzenlediği Dilimiz Kimliğimizdir Konulu Deneme Yazma Yarışmasında Antalya Birincisi Olan Eser

KENDİMİ BULDUM

Elif AKTAŞ

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sakinse kafam, kitap okumaktan güzel şey yoktur. Kitabın daha ilk sayfasını açarken içimi bir heyecan kaplar. Tıpkı yeni bir yere gitmişim de bir insan topluluğuyla tanışacakmışım gibi. Öyle de olur zaten. Sayısız arkadaşım oldu böyle. Hem hayal dünyama hem fikir dünyama çokça seslendiler. Gerçekleştireceğim birçok eylemin ilk ayağını oluşturdular diyebilirim.

Montaigne'in dediği gibi "Kitaplarda insanları tanıdım." Topal oldum ben de Trablusgarp'ta, hayatın görünmeyen yüzünü gördüm Zehra'da, annesinin ölümünü soğukkanlılıkla karşılayanını tanıdım. Bu insanlar öğretti bana güçlü kalmayı Çukurova'nın sıcaklığında, atının başında. Tekdüze olan yaşamımın değerini kavratın kitaplar; kimileri acıklı bir atmosfer, kimilerinde düğün dernek havası sona eren kitaplar. Sonuna gelene kadar sabretmeyi bile öğreniyorsun. Yazar Sahra'ya yağmuru götürüyor, Belgrad'a kızgın kumu. Yazdığı romanın sonu gibi. Beklenmedik ama hayattan. Tıpkı içinde yaşadığımız evren gibi.

Ben kitap okurken yazarın sofrasına konuk oldum. O yemekleri koydu önüme. Bense damak zevkimce yedim. Kimi zaman yemeğin niye bu kadar lezzetli olduğuna şaşırdım kimi zaman damak zevkimle uyuşmadığı için yemeği sevmemişime yordum. Yazarın eli değen her şey bir düş oldu, bende yerini buldu. Sözlüğü açmama vesile oldu bilmediğim kelimeler. Sözlüğü açtım ve ekledim onları birer birer belleğime. Bu sayede fark etmemi sağladılar: Ne renkli bir dilmış bu Türkçe. Her yazar bir boya eklemiş fırçasıyla. İnsanların kendi lügâtlarını oluşturmaları için sunmuşlar bu iki kapaklıyı. Benim gibi alıcıları oluyordur elbet. İnsanın güzelliğinin ölçütü kelime dağarcığıdır. Etkili konuşmanın özü de bu fırça darbelerini yakalamaktır. Ben de cümlelerime giydirdim bu kelimeleri. Epey de yakıştılar.

Nasıl ki bir dil bir insan, iki dil iki insan deniyorsa kitapta da aynı durum. Boş zamanlarda değil. İnsanın kendisinde olan boşluğu doldurması için gerekli. Okumadan âlim, düşünmeden insan olunmuyor. Bu yüzden dört elle sarılmamız gereken bir eylem okumak. Ülkemizde abartılarak aşılması gereken bir alışkanlık olmalıdır. Zira bu ülkede sanatçı kolay yetişmiyor, geçmiş yazarların eserlerine bir su serpsek veya ölümsüzlük iksiri içirsek ne de güzel olur.

OKUYUCU OLMAK

Elif Nur KÜÇÜKÇAL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Okuyucu olmak şöyle tanımlanıyor: Sürekli olarak gazete, dergi, kitap okuyan, okuma alışkanlığı olan kimsedir. Ama okur kavramının karşıladığı anlamlar bundan daha fazlasıdır. Okurlar doğduklarından itibaren ruhsal anlamda bir büyüme ve gelişme evresinde bulunurlar ve ölene kadar bu devam eder. Çünkü biz bu hala devam eden süreçte sürekli çevremizi inceliyor, reklam panolarını, dükkân tabelalarını, yol işaretlerini, otobüsün güzergâhını gösteren tabelayı, başkasının yüzlerini, kıyafetlerini, davranışlarını, yüzlerindeki çizgileri, küçük bir çocuğun kocaman, kaygısız kahkahasını gösterdiği dişlerini, gecenin tüm karanlığına gömülmüş bir sokakta saniyeyle yorgun yüzüne, ağır bedenine yansıyan ışığı ve o genç çocuğu, babasının kucağı arasına gizlenmiş utangaç ve yaramaz kız çocuğunun yüzünü ve kendi içimizi, düşüncelerimizi de okuyoruz. Bu okuma alışkanlığı bizde fark etmeyi, düşünmeye zorlanmayı, kendi içine, zevklerine, duygularına gelişim sağlamayı, yaşamayı ve yaşamayı hissettirmeyi sağlıyor. İşte bunların fark edışı ve duyumsanışı sayfaları oluşturuyor. Tabii bunu anlatmaya cesareti, yeteneği ve yeteri kadar birikimi olanlar için.

Yazar hangi dünyadan, yıldan, bahçeden, şehirden, denizden bahsederse bahsetsin biz kendi yazarlık yeteneğimizle onu en baştan yazarız. Kendi içimizden, gözlerimiz, kulaklarımız, ellerimiz ve ağızımızla, kendimiz söyleriz. Gözlerimizin önünde beliren, renk ve hayat bulan sayfalar her birimizde farklı farklıdır. Bu yüzdendir ki eser, kelimelerinin sahibi olan eser yazarından çok bize ait denilebilir. Eserin ölümsüz oluşunu sağlayan her insanın kendi eserini yaratması kendinden bir şeyler bulması ya da her okuyuşunda bulması ve bundan büyük bir zevk alması değil midir? Montaigne' nin tıpkı bu sözü gibi: "Olgun bir okuyucu, çoğu kez başkasının yazdıklarında yazarın düşünmediği güzellikler bulur, okuduklarına daha zengin anlamlar ve renkler kazandırır." Kendimiz gibi insanların olduğunu bilmekten ve her türlü bizden daha çok bilgiye ve birikime sahip insanlardan bir şeyler öğrenecek ve kendi benliğimizle harmanlayacak düşüncesiyle büyük bir heyecanla başlarız okumaya. Sayfaların her çevrilişi yazar ve okur arasında bir çarpışma meydana getirir. Birikim yeni fikirlerle çarpışır, eski ve yeni birbirine girer, kitap kura hem farklı şeyler bulmuş olmasından dolayı zevk verir, hem de okur içinde kendi hayalleri ve hatıralarını bulur ve ona bir o kadar da yabancı gelmez. Yazar, sayfalardan ve kendi gözlerindeki dünyadan, anılardan, hayallerinden, umutlarından, yaşadığı güzel bir anıdan dolayı oluşan unutmama isteği için, ihtiyaç duyduğu için yazar. Ve bir yazar ne için yazarsa okur da onun için okur. Kitabın ne kadar değerli olduğu, yazarın onun üzerine ne kadar titredığı, ne kadar birikime ve kültüre sahip olduğunu ve yaşadığını gösterir. Kitap okuyan ve yazan insan yaşayan insandır. Yekta Kopan'ın da dediği gibi "Okumak, bence hayatı bütün yönleriyle, bütün değerleriyle, renkleriyle, verileriyle, doğrularıyla, yanlışlarıyla, hatalarıyla, sevaplarıyla anlamaya çalışmaktır. Bunu başarabilmek için de hayata dair, dünyaya dair, insana dair her şeye dokunma çabasıdır." İyi bir kitap okumak tıpkı yaşamak gibidir. Kitap sizi dünyadan alıkoyar ve kitabın içinde yaşamaya, öğrenmeye ve dış dünyadan öğrenebileceklerinizi burada belirli bir süzgeçten geçmiş halini alırsınız. Öğrenilecek çok şey vardır yine de.

Hepimiz ihtiyacımız olan şeyleri okuruz. Unutmak, dinlenmek, öğrenmek, gerçeğe ulaşmak, haberdar olmak için okumaya ihtiyaç duyarız. Böylece kendimize ve çevremize karşı daha duyarlı oluruz.

NEYZEN TEVFIK'İN ARGOSUZ ŞİİRİ YOK MU?

Ertuğrul KARASU

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

1. Giriş

Halk arasında argolu şiirleriyle, şiddetli hiciv ve yergileriyle ünlenen Neyzen Tevfik (Tevfik KOLAYLI) 1879 tarihinde Muğla'nın Bodrum ilçesinde dünyaya gelmiştir. Bodrumda şiire ilgi duymaya başlayan Neyzen Tevfik, Urla'da ney çalmasını öğrenmiştir. İzmir'de Mehmet Akif, Ruhi Baba ve Şair Eşref gibi birçok şairle tanışmış ve onlardan Arapça, Farsça ve Türkçe dersleri almıştır. Neyzen Tevfik aynı yıllar içerisinde sara nöbetleri geçirmeye başlamıştır. Ailesi bu hastalığı neyin sesi ile ilişkilendirilmiştir ve ney çalmayı bırakması gerektiğini söylemiştir. Hastalık kontrol altına alınınca ney çalmaya devam etmiştir.

Babasının Neyzen'i İzmir İdadisine yatılı olarak yazdırmasından bir yıl sonra Neyzen yine sara nöbetleri geçirmeye başlamıştır. Bunun üzerine Neyzen Tevfik neyini koltuğunun altına sıkıştırdığı gibi İzmir Mevlevihane'sinin yolunu tutmuştur(ADA,2000:14). O dönemde İzmir, sürgün edilen sanatçıların bulunduğu bir şehirdir. Neyzen Tevfik burada Tokadizade Şekip, Tevfik Nevzat, Ruhi Baba ve Şair Eşref gibi pek çok ünlü isimle tanışır(ADA,2000:14). Bu sanatçılardan Türkçe dersinin yanında Arapça ve Farsça dersleri almıştır. Şair Eşref ile hiciv türündeki şiirlerle karşılaşmıştır ve bu günlerde ilk şiirini yayımlamıştır. Muktebes dergisinde yayınlanan şiir argo sözcük içermemektedir. İstanbul'da tanıştığı Mehmet Akif Ersoy, Neyzen'i müzisyen ve sanatla uğraşan seçkin kişilerle tanıştırmıştır. 1900 yılında Hafız Aşir Bey'le plak doldurma işine giren Neyzen yüzden fazla plak doldurarak her kesimden insanın hayatına girmeyi basarmıştır. Osmanlı döneminde istibdat yönetimine, Cumhuriyet yıllarında ise devrimlere karşı çıkanlara hicivleriyle cevap vermiş; haksızlığa, yolsuzluğa ve yozlaşmışlığa karşı şiirler yazmıştır. Devlet tarafından gözaltına alınmasından sonra hiciv türünde daha fazla şiir yazmaya başlamıştır. Bazı şiirlerinde argo kelimelere rastlanılmıştır. Nezarethanedden çıktıktan sonra Mısır'a gidip, Meşrutiyetin ilanına kadar sanat hayatına Mısır'da devam etmiştir.

Günümüzde birçok kişinin argo yönüyle tanıdığı şair o döneme kadar yazdığı argosuz şiirlerin argolu şiirlerinden daha fazla olduğu açık bir şekilde görülmüştür. 1919 yılında ilk kitabı olan Hiç'i yayımlanmayan şair, 1924 yılında, yazdıklarını "Azab-ı Mukaddes" adı altında fasiküller halinde yayımlamak isteyip yayımlayamamıştır. Yakın dostu olan İhsan Ada daha sonra Neyzen'in yazdıklarını "Azab-ı Mukaddes" kitabı adı altında birleştirip yayımlamıştır. Şairin efsaneleşen yaşamı 28 Ocak 1953'te son bulmuştur.

2.Bulgular

Neyzen Tevfik'in yazdıklarını içeren "Azab-ı Mukaddes" kitabına bakıldığı zaman argo kelime kullanmadan yazdığı şiirler argo kelime kullanarak yazdığı şiirlere göre daha fazladır.

Şiirleri

İlk şiiri;

Dilşikarım! Sen esir ettin dil-i naşadımı,

Şivekarım! Levha-i husnun gönül sayyadı mı?

*Düştüğüm günden beri gafletle hüsnün damına,
Eyledin eflake i'la ahımı, feryadımı!
Hancer-i hicrinle cana sinemi cak eyledin!
Aşık incitmek acep cananların mutadı mı?
Gözlerin mirat-ı İskender gibi yaktı beni
Tığ-ı cevrin etti viran hane-i abadımı.
Hak seni Tevfik'e mazhar eylesin ey bivefa!
Eyledi aşkın perişan fikr-i istidadımı!*

Bu gazel şairin ilk yayımlanan şiiri olup *Muktebes* mecmuasının 30 Nisan 1314 tarihli on sekizinci sayısında, "Urla Mektebi rüştiyesi muallim-i evveli Haşan Efendi'nin mahdumu Tevfik" imzasıyla çıkmıştır. Gazelin altında, mecmuanın teşvik edici bazı satırları vardır. (ADA, 2000:36)

Aşk Temasını İşlediği Şiirleri:

Şairin aşk temasını işlediği şiirlerine bakıldığında argosuz şiirlerine rastlanılmaktadır. Hatta şairin İstanbul'da yazdığı "Canan" şiiri ile örneklendirebiliriz.

CANAN

*Sevdalı akşamlar tekin değildir,
Pek dolaşma gönül viranesinde
Gururlu güneşler boyun eğildir,
Aka yoktur aşkın efsanesinde.*

*Çok mutlu yıldızlar çıktı çığırdan,
Farkı yoktur aşıkların sağırdan,
Önce dumanlan başlar ağırđan,
Bir cezbeyim aşkın pervanesinde*

*İhtimal vermezsin, hem inanmazsın,
Ateşler sarmıştır, sen uyanmazsın.
Mest olduktan sonra artık yanmazsın
Gönlüm gibi hikmet peymanesinde.*

*Taptığın mihraplar çöker bir anda,
Her şey olmuş bitmiş gibi meydanda*

*Tutuştı çırağlar, sevda devranda
Yanıyorum sazın teranesinde.*

*Bir serseriyim ki dur aman bilmem,
Kalbinden başka bir mekan bilmem,
Gökkandil olmuşum, asuman bilmem
Bu mavi gözlerin meyhanesinde.*

*Karanlık zülfünü bir görmek için,
Göz kanat oldum cin melek için,
Bana yeter artar buselik için
Hatıra telleri dil şanesinde.*

*Gönül rebabında olamaz düzen,
Aşkı bu yıldızı yüzünden süzen,
Buluşuruz yarın geceye Neyzen
Cananın kalbinde, gam lanesinde.*

Portreleri

Şairin yazdığı portrelere bakıldığı zaman ağır yergilerine ve ağır hicivlere rastlarız. Ağır yergi içeren şiirlerinde argo kelimelere rastlanılmaktadır. Fakat bu argosuz portre yazmadığı anlamına gelmez şairin birçok argosuz portresi vardır. Atatürk öldükten sonra yazdığı o ünlü şiiri örnek verecek olursak:

O ÖLMEDİ!

*Tanrı ölmez, o dilerse görünür bir müddet,
Kaybolunca onu kalbinde bulur her millet*

*Biliyormuş kaderin cilvesini evvelce,
Bütün ecram-ı sema yasla burundu o gece.*

*Yaklaşan bir acı önce güneşi korkuttu,
Ay tutuldu diyemem gökyüzü matem tuttu.*

*Ata geçti ebedin mevki-i müstahkemine
Bir direktif veriyor arza, beşer alemine!*

*Bize ilham ile isal ediyor her haberi,
Ki onun kudret-i külliyye, emirber neferi.*

*Bağladı dar-ı fenanın ebede telsizini,'
Güdelim açtığı yollardan mübarek izin*

*Atatürk'ün beşere sunduğu peymanı budur:
Atatürk'e inananlar er olur, sulhu korur!*

Kendine Yazdığı Şiirler:

Şairin kendine yazdığı şiirlerde az da olsa argo kelimelere rastlanılmaktadır. Fakat argosuz şiirlerine daha sık rastlanılmaktadır.

HEKİMLERE NAZ

*Bir hazakat-zedeyim midemi tıp tepti benim,
Kırk katır tepse yıkılmazdı şu aciz bedenim.
Kapladı her yanımı sancı, elem, ağrı, bere,*

*Bir mezar oldu cihan, sanki etibba haşere!
Hastane sanarak çok yere girdim çıktım,
İbret aldım oralardan ve canımdan bıktım,
ylunf min himmeti erdi yine imdadımıza,
Hatime çekti bir er nale vü feryadımıza.
Kalmamıştır gibi aciz bedenimde bir şey,
Yaşasın sine-i millette Hasarı Vasıf Bey!*

Şairin kendi hastalığından bahsettiği “Hekimlere Naz” şiirine bakıldığı zaman argo kelimeler görülmemektedir.

Hakkında Yazılanlar:

Şair hakkında Ahmet Rasim, Sıtkı Akozan, Mehmet Akif Ersoy gibi önemli kalemler tarafından yazılan yazılar vardır. Bu yazılara bakacak olursak şairin argolu şiirlerine değinilmemiştir. Bunları örneklendirecek olursak:

(...) Günün en karakteristik tarafı da Neyzen Tevfik'ti. Neyzen bütün heybet ve azametiyle ve onun tek hayat arkadaşı neyi ile sahnede görününce salon yerinden oynadı. Neyzen bize bir taksim yaptı. Duydu, duyurdu ve çok kimseyi ağlattı.

Kemal ONAN

...Uzun zamandan beri dinlenmesi herkese nasip olmayan Neyzen Tevfik'in sırf basına bir cemile olmak üzere yaptığı taksim, musikinin bu üstat emektarının hala ne ilahı nağmelere hâkim olduğunu ortaya koydu...

Sadun Galip Savcı

'Satire' gelince, bunu yalnız bir adamı kepaze etmek maksadıyla yazılmış “manzum küfür” manasına almamalıdır. Hiciv, beşeriyetin faza hatlarını tasvir ve tenkit eden mühim bir didaktik tarzdır. Türk edebiyatında tam edebi kuvvette eskive metin olarak Şeyhi'nin Hamame'sini hicvin pek yüksek ve zarif bir numunesi diye hatırlamalıyız. Nef'i'nin Siham-ı kaza'sında bir-iki parça istisna edilecek olursa mütebaki kısım bütün kıymetlerden ari ezinli bayağı küfürlerden ibarettir. Yeni Avrupai edebiyatımızda Hamid'in Bir vaize mevize'si, Fikret'in Cenaba Cevabı, Hân-ı Yağma'sı tarzın güzel numunelerindendir. Ziya Paşa'nın Zafername şerhiyle Eşrefin kabına erişilmez şaheserlerini hatta Neyzen Tevfik Bey'in geçenlerde bir-iki broşür içinde bir kısmı intişar eden bedialarını bu marazda takdir ve hayretle yad etmeliyiz. Üfllediği ney kadar yazı yazdığı kalem de ateşin olan Tevfik Bey kanaatimce bazen üstadı Eşrefi gıptaya düşürecek kudrette hicivler vücuda getirmiştir.

Ali Canip Yöntem

Ali Canip Yöntem bu yazısında hiciv türünün sadece küfürden ibaret olmadığını belirtmiş, Neyzen Tevfik ve hicivlerine övgü dolu sözler yazmıştır.

Neyzen Tevfik deyince çoğumuzun aklına onun küfürlü taşlamaları gelse de o bir söz cambazı. Neyinin nağmeleri ne kadar büyölüyse, hicivleri de diğer şiirleri de öylesine büyölüyor.

3.Sonuç

Elde edilen bilgiler ve yapılan araştırmaya göre argolu şiirleri ile ünlenen şair, argolu şiirlerinden daha fazla argosuz şiir yazmıştır. Fakat argolu şiirleri argosuz şiirlerinden daha etkili olduğu için o şiirleri ile ön plana çıkmıştır. Bu yüzden halk arasında argolu şiirleri ile tanınmıştır. Şairin yaşadığı dönemin bazı ünlü şairleri şair hakkında olumlu nitelendirmeler yapmışlar, onu argosuz yönüyle de ele almışlardır.

Kaynakça

İhsan ADA, Azâb-ı Mukaddes, Kapı Yayınları, İstanbul,2009

<https://listelist.com/neyzen-tevfik-efsane/>

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=2921>

BEYAZ PERDEDE EDEBİYAT

Fatma ŞENGÜN

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Artık okuduğumuz çoğu kitabı sinemalarda görüyoruz. Bir nefeste okuyup bitirdiğimiz kitaplar vizyona giriyor. Her sayfasını özenle, dikkatle okuduğumuz satırlar; hayal dünyamızdan çıkıp vizyonda yerini alıyor. Hayallerimiz somutlaşıyor.

Ben genelde kitabını okuduğum filmlere gitmem. Çünkü hiçbir şeyin hayal ettiğim gibi olmayacağını düşünürüm. Hayallerimin, hayalde kalmasını isterim. Ön yargıları kırıp kitaptan sinemaya aktarılmış bir filme gittiğimde aslında haksız olmadığımı anladım.

Bence kitap okumanın en güzel yönü hayal denizinde kaybolmaktır. Okunan her kelime hayal parkında bir oyunun parçasıdır. Okudukça genişleyen, genişledikçe farklılaşan bir oyun parkı... Bazen sihrine inandığımız büyücü, bazen aydınlığa açılan bir kapı. Ben bazen okuyucu bazen kahraman olmayı seviyorum. Yeri geldiğinde kitap kahramanıyla ağlayan yeri geldiğinde gülüşleriyle hayat veren... Bende her çevirdiğim sayfanın bir yeri, her okuduğum cümlenin bir anlamı oluyor. Kahramanları istediğim gibi hayal ediyorum. Kendimi onların yerine koyup gelecek bölümleri tahmin ediyorum. Hayal dünyanın içinde karamanlar; bazen büyük kanatlara sahip bir melek bazen de kendini her yerde belli eden kötülükler kraliçesi bir şeytan oluveriyor.

Kimilerimiz için durum farklı olabilir tabii. Filmdeki kahramanları kitaptakilerden daha çok sevebilirler. Ama benim için tam tersi. Hayal ettiğim yerlerin beklentilerimdeki gibi olmadığını görünce büyük bir düş kırıklığı yaşıyorum. Hayatının en kötü günlerini yaşayan duvar kenarında ağlayan bir çocuk kadar kendimi kötü ve çaresiz hissediyorum. Durmadan yerinde sayan hiçbir yere gidemeyen bir yarışmacı gibi oluyorum. Sadece hayal ettiğim yerlerin beklentilerimdeki gibi olmamasına bu kadar üzülüyorum. Bir de bunun kahramanları var. Kitapta hayal ettiğim kahramanlar somutlaşıyor. Karşıma çıkan oyuncunun hareketlerini, sesini, konuşmasını duyunca daha da tuhaf hissediyorum. Kendimi hayalle gerçek arasında sıkıştırılmış gibi hissediyorum.

Hayaller benim için önemlidir. Hayaller benim için umuttur. Ama iş beyaz perdeye gelince umutlarımı kara bir bulut kaplıyor. Onu benden uzaklaştırıyor. Tek yapabildiğim arkasından bakmak oluyor. Yere göğe sığdıramadığımız kitaplarımız küçücük perdeye sıkışıp kalıyor. Kitapların beyaz perdede olmasını sevmememin bir diğer sebebi ise bizi tembelliğe, düşünmemeye alıştıran olması. Her şeyi başkası yapsın istiyoruz. Bir kitabı okuyup anlamak, üstünde düşünmek yerine bunun somutlaşıp, mesajın bize gelmesini istiyoruz. Kitapta yazan ince ayrıntıları anlamak yerine, daha yüzeysel geçip gitmesini istiyoruz. Uyarlanan bazı kitapların filmlerinde kopuklar olunca da hiç düşünmeden yargılayabiliyoruz. Sinemanın her daim büyük bir tutkuyla bağlı olduğu edebiyat, beyaz perdeye taşınırken okurların gözlerinden bir parça kopmak zorunda kalıyor.

BİR MAZİNİN MARŞI*

Fatmanur AKSOY

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 12. Sınıf Öğrencisi

Mazisi olmayan milletlerin atisi de olmaz. Büyük milletler için sadece geçmiş anlamını taşımaz çünkü mazi. Bir coğrafyaya asırlardır biriken hüznü taşır. Kulaklarda çınlayan bir mutluluk nidasını, uğruna savaşılan istiklali taşır. Onun taşıdığı yük aynı zamanda milyonların omzundadır. Milleti millet yapan güç o mazide şahlanır. O mazi taşınır yüreklere. Onunla birlikte asırlar boyu süren hâkimiyet taşınır, sancağı söndürmemek için direnen bir ordu, dört bir yana uzatılan el, en çok da herkesin yüreğinde aynı anda atan bir hilalin öyküsü taşınır. Büyük milletler bu maziyi büyük işlerle yazar tarihe. Anadolu'nun kapıları sonuna kadar açılırken yazılmıştır. Küçük bir otağda bir imparatorluk yoluna adım atılırken, bir komutan yirmi bir yaşında Konstantiniye'yi fethederken, bir millet üç kıtaya da hükmederken yazılmıştır. Çanakkale'de bir kadın cepheye mermi taşırken, bir anne savaşa giden oğlunun saçlarına kına yakarken, Sakarya'da bir komutan atının üzerinde gözlerini ufka dikerken yazılmıştır. En çok da bir şairin kaleminde, karanlık bir gecede duvarlara yazılmıştır bu mazi. Bir millete güç verecek ve hiç silinmeyecek bir kalemle adeta haykırılmıştır.

Mehmet Akife göre bu yazılan öykü atidir. Tarih 1921'e geldiğinde bu maziye atıye ulaştıracak en büyük güç o olmuştur. O gece duvarlara sadece mısra yazmaz Akif. Koca bir imparatorluğun yıkımında ayakta kalmaya çalışan bir milleti yazar. Bir hilalin bağımsızlık öyküsünü, bir sancağın sönmeyecek ateşini yazar. O karanlık gecede bir destanı en coşkulu şekilde, yeniden yazar. Millete istiklal çağrısına "Korkma!" diye başlar Mehmet Akif. Yüzyıllardır istilaların, medeniyetlerin, gözyaşının, büyük zaferlerin, yenilgilerin, aşkın, terk edilmelerin, sahipsiz bırakılmaların, yiğitliğin, kahramanlığın toprağı olan bu köklü maziye ilk çağrıdır "Korkma!" Dağılmaya terk edilmiş bir hüznün parçasına ilk haykırıştır. Bir millet bu haykırışa tutunur, bu haykırışla tek yürek olur. Al sancağın sönmeyeceğın bu haykırışla tüm cihana duyurur.

Mehmet Akif'in vatan aşkı yüreğinin öyle derinlerindedir ki, koca bir maziye bir şiire sığdırır. Bir şiirle anlatır bütün zaferleri. Binlerce yıldır yıkılmayan kaleye şu mısrada can verir: " Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlal." Mazi bu mısraya tutunan milyonlarca yürek olur, o yüreğın attığı ortak ses. Karanlık bir gecede bir millet kükremeyi öğrenir istiklalin marşıyla. Dağları yırtıp taşacak gücü bulur "Korkma!" da. Hüznü de hisseder, zaferi de, mutluluğı da. Sadece bir şiir yazmaz Mehmet Akif. Bağımsızlığı yazar; Çanakkale'yi, Sakarya'yı, hilalin altındaki bin yıllık öyküyü yazar. Ona göre mazisi olmayanın atisi de olmaz.

Bir milletin mazisinin marşını yazarak atıye en büyük ışığı tutmuştur büyük şair. O ışığın altındaki milyonlara "Korkma!" diye seslenerek bu hikâyenin yeni bir kapısını aralamıştır. O kapıda buluşan milyonlar "Korkma!" diye başladıkları marşı hürriyetle sonlandırırılar. Herkesin yüreğında aynı anda atan hilalin öyküsüdür bu. Mazidir, atidir, imparatorluktur, bağımsızlıktır, zaferdir. Sönmeden yüreğimizin üstünde tütecek en son ocaktır. Asırlar sonra da hep aynı gururla söyleyeceğımız bir hamiyetin, mazinin en güzel marşıdır.

* Antalya Milli Eğitim Müdürlüğünün 2018'de düzenlediğı 12 Mart İstiklal Marşı'nın Kabulü ve Mehmet Akifi Anma Günü Konulu Kompozisyon Yazma Yarışmasında Antalya Birincisi Olan Eser

GAYDADAN GAYBA

Sevcan ÖZEL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Hayallerde çırpınan ve hayallerle çalkalanan şehir... Gökdelenlerin, huysuz betonların ve renkli tarihine biricik olduğuna şüphem yok. Hiç tahmin edemezdim İstanbul'u görmeden önce yolculuktan sonra insanlarla değil de yapılarla selamlaşacağımı. Ayasofya'nın duvarlarına bir portre de ben yapabildim mesela. Sultanahmet ile konuşmak hasbıhal etmek mümkün. Zannımca Yerebatan Sarnıcı yapılırken ölen işçilerden biri de ben olmuştum... Medusa saçlarıyla boğuverdi beni oracıkta. Kapalıçarşı'da bir ses, nefes buluyor kalabalık. Hayli yorulmuş da mecali yokmuş gibi oturuveriyor insan Ortaköy'e... Bir sağ, bir sol! Evet, yol hiç bitmiyor, yolu kimse bilmiyor.

Yine de bu şehrin insanları "elim sende" oynarcasına hep kaçıyor ve kovalıyor. Kaçtıklarını kovalıyor önce, ardından alabildiğine kaçıyor yine. İnsanların aceleyle giyilmiş ayakkabıları, taşırdıkları rujlarıyla yaratılmış bu kent. Meme bekleyen bir bebek kadar insan istiyor, belli... İnsanları teneffüs etmek hatta sindirmekle uğraşiyor. (Beş para etmez.)

Turistler gün boyu kabileler halinde, bir rehber öncülüğünde geziyorlar. Meraklı gözlerle sağı solu tarayıp ne görseler kameralarına sarılmaları beni telaşlandırıyor aslında bu şehirde... Belgelendirmeden tadına varmalı insan bu şehrin. Bir gezgin "Eyfel Kulesi'nin önünde fotoğraf çektirmekten çok hemen altında dans eden çocukların nasıl o kadar yetenekli olabildiklerini merak ederim." diyerek her şeyi açıklığa kavuşturmuş. Ancak bu şehrin insanları –veya herkes gezip görmek için bir süreliğine orada bulunuyordu- fotoğraf çekimine özel bir özen besliyorlar. Hintlilerin akan trafikte bile ineklere müdahale etmiyor olmasına benziyor bu. Bir insan fotoğraf çektirecek olduğunda hayat duruyor ve insanlar o fotoğrafın çekilmesini bekliyor pür dikkat, kendi buzdolaplarına asacakları varmış gibi çekilenleri. Biliyorum, benim de fotoğraf karelerim bir gün buzdolabına iştirilmeyi bekleyecek.

İstanbul hep akıyor. İnsanları ve taşıtlarıyla durmadan genişleyen evreni anımsatıyor. Şehrin üstüne bir başka şehir daha kurulacakmış gibi bir havası var. Kritik bölgeleri mesken tutmuş, her türlü adres arayışını cevaplamayı kendine görev edinmiş amcaları var İstanbul'un. Şehrin karakteri kaldırım taşlarına kadar sinmiş. İstanbul'a bir tanı koyacak olsaydım hiç düşünmeden şizofreni olduğunu iddia ederdim şüphesiz: Akli karışık, kalbi karışık "çırpınan" şehir. Cami olan bir kilisenin boyalarının dökülmesi intihar değil de nedir?

Zor değil bu şehre ayak uydurmak, içine çektiği sürece insanı... Bir girdap gibi bekliyor; açmış koskoca ağzını. İstanbul sindirecek birilerini, kimini de almayacak midesi ve hasta bir çocuk gibi gürültülüce kusacak biliyorum. İstanbul: Zamanın yıkadığı, zamana boyun eğmeyen nafoş şehir. Tavuk-pilavcıları kadar saadet dolu ve kumpirciler kadar çığırtkan. Bir insan olmuş da zincire vurulamamış ruhu. Boğazı asi bir gençlikle dalgalanıyor mavi, kahverengi, yeşil, ela gözlerde. Ancak sevemiyorum boğaz kokusunu, ısınamıyorum. İstanbul beni sınamasın ve sorgulasın istiyorum. Herkesin kendi içinde kaynayıp durduğu bu şehre soğuk bir veda tutturuyorum. Hoşça kal, "balkabaklarının" şehri!

Sevgili Çocukluğum,

Dalgalar her kıyıya vurduğunda bir yaprak döküldü sonbahara. Sen bir çentik daha attın yaşının yanına. Yıllar kovaladı yaprakları. Büyüdün, hani hep dilediğin gibi, hep kafana koyduğun gibi. O inadının her muma üflediği sır gibi büyüdün, çabuk ve sessiz. Büyümek doğanın kanunuydu tıpkı ölüm gibi. Acımasızdı da. Sen giderken benden, bavuluna dünyamı da katmışsın meğer. Ben bundan bihaber. Seversin böyle şeyleri, gizliden, çaktırmadan. Şimdi dönüp bakıyorum, hani benim merakım diye: Yok. Arıyorum hayalperestliğimi: Kayıp. Söylesene çok mu hoşuna gidiyor. Gidiyordur tabii. Sen değil misin, o inadın uğruna dünyayı ters çeviren çocuk? Ama sana bir sır vereyim mi? Hani annemiz hep derdi ya: “Başına ne gelse bu inadından gelecek.” diye. Ha, işte o gerçek kafana bir moloz gibi çarptığında anlıyorsun küçüğüm. Anlıyorsun ama çok geç.

Şimdi “Oralar nasıl?” diye soruyorsundur. Sorma. Sorsan umudunun büyüklüğü altında ezilirim. Sana söyleyeceğim tek şey kalabalık. Burası beklediğinden daha kalabalık. Artık yaptığın o pastaları saklayacak yer kalmadı. Tabii bir neden de her yer beton yığını. İnsanlar her sabah iki beton yığını arasında harcıyor ömrünü. Birinden çıkıp diğerine mahkûm oluyor. Maalesef ki bu kervana ben de dâhilim. Okul ve ev arasındaki otobüste kaybettim seni belki de. Belki de saat sekiz otuza gömdüm. Bir memurun günlüğü kadar monotona bağlı iplikler. Hayatlar Mozart’ın ezgileri kadar korkutuyor beni. Ürkünç ve gizemli. Bir pencereden bakar gibi bakıyorum hayatlara. Özgürlük tozlu raflarda, ay sonu kapıda. Vergilerin katsayısı matematik bilgimden fazla. Geçim derdi hobilerine kazma kürek yaktırıyor. Ergenlik ayrı bir dertken başına, birde dersler ekleniyor yanına. Yaşıtlarınla çarpılıyor. Haftalığınla bölünüyorsun. Bu stres yetmezken sınavlarla sınanıyorsun. Her gün ayrı bir sınıfa mensup oluyorsun. Her gün akşamı kovalıyorsun. Saatlerini yorgunluğuna kurban ediyorsun. Büyümek zor iş küçüğüm.

Ha, unutmadan sana güzel bir haberim var: Bilge’nin pastalarının sırrını buldum. Hani alkış? Buna sevineceğini biliyorum. Hazır mısın? Hazırsan söylüyorum. Kırmızı toprak. Evet, doğru okuyorsun kırmızı toprakmış bizim Bilge’nin sırrı. Herhalde bu bilgi büyümenin bana kattığı güzelliklerden yalnızca biri. Tıpkı artık Bilge’nin pastalarını nereye sakladığını bilmem gibi. “Yaşasın artık saatlerce pasta aramayacağım.” diye seviniyorsan, sevinme. Çünkü yerlerini sana söylemeyeceğim. Biliyorum ki o zamanlar bana çok şey kattı. Tıpkı sana katacağı gibi. Sen şimdi kırmızı toprağı nereden bulacağım diye telaşlanıyorsan, telaşlanma. Evcilik oynarken kullandığın yer var ya, onun solundaki çalının altı tamamen kırmızı toprak. Evet, biliyorum biliyorum, Bilge tam bir hınzır. Ve merak etme bunun için onunla kavga ettim. Söylesene oralar nasıl? İyi misin? Hala Vildan’a Bilge diye sesleniyor musun? Ara sıra konuşuyoruz bunu aramızda “Acaba neden ona Bilge diye sesleniyorsun” diye. Tabii bu konuşmaların sonunu hep kavgalarla bitiriyoruz. Neymiş efendim onun evine bütün çocukları toplayıp onu çağırmadığın için nefret doluymuş. Ama ne yapabilirdin ki oda paylaşımcı olsaydı. Değil mi ama! Evet, biliyorum, Vildan hala gıcık. Fakat artık eskisi kadar sahiplenmiyor eşyalarını. Ve iyi anlaşıyoruz. Kolay mı 15 sene... Selam söyle ona tamam mı? Ve şey... Kafasını kırdığım için de özür dile tamam mı? Sanırım annesi hala bu konuda beni affetmedi. Onu sevdiğimi eklemeyi de unutma. Sıkı sıkı sarıl ona.

Kötü haberim ise, uğruna kovalandığınız o bademler artık yok. Ağaçları huzura uğurladılar. Tıpkı koştüğünüz o tarla ve sizi kovalayan o amca gibi. Tarla yola, amca toprağa kavuştu. "Ya orman o nasıl" dediğini duyar gibiyim. O içine bütün dünyayı sığdırabilecek kadar büyük görünen orman şimdilerde içine beni bile sığdıramıyor. Gizliden kaçıp sakladığınız kadar güvenli de değil. Kor ateşe kurban edildi. Gözlerinden akan yaşları hisseder gibiyim. Üzülme. O kadar da mutsuz değilim. Her yaşım yanında bir hediyeyle katıldı bana. Önce gerçekler öğrendim. Bana söylenen yalanları keşfettim. Yüzler tanıdım, kalpler gibi. Dünyalar gezdim, kitaplarla. Maceralar yazdım, kalemlerle. Adımlar bıraktım beni takip et diye. Bir dost edindim. Ona çok güveniyorum. Şu seninle aramızdaki sırrı söyleyebilecek kadar güvendim hem de. Kızdığını biliyorum. Ama hey! Sakin ol, en az sana güvendiğim kadar güveniyorum onun kalbine. Güzel gülüyor bir kere. Daha mühimi var mı? Bir insanın gülüşünü ne kadar önemseydiğini biliyorum ve emin ol gülüşü kalbi kadar samimi ve içten.

Senden bana pek bir şey kalmadı şimdilerde. Ne o şımarıklığın ne cazgırlığın ne de inadın... Tabii birinci kattan atlamana sebep olan aptallığın da... Kızma ama kim uçacağını sanıp atlar ki. O an gözümün önüne geldikçe hep gülüyorum. Biliyorum sen yalnızca Eren'e güvendin ve o güven ayağın gibi kırıldı. Sanırım senden bana kalanlar çok konuşmam, çok gülmem ve emin ol en az senin kadar kısa olmam. Sadece biraz kilo aldım. Satırларımın sonuna geliyorum. Kelimelerim tükenmek üzere. Kendine iyi bak cadaloz. Hep gül. Lütfen ağlama. İkimiz de yaş dökmediğinizi biliyoruz. Bir diğer ricam, Önder'e çok yüklenme. Kırdığın diş daha geçen senelerde çıktı. Çocuk kalman dileğiyle... Saat yedide uyanmaktan bıktım. Sevgilerle...

Gülbedi Berra SERT

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sevgili Azra Kohen,

Öncelikle mektubuma size olan saygımı ve sevgimi belirtmekle başlıyorum. Nasıl başlasam? Şimdi ne yazmam gerekiyor kaygısı gütmeyen yazıyorum. Söylemek istediklerimi, anlatmak istediklerimi başkalaştırmadan yazıyorum. Sizinle buluşmak çok güzel, çok ayrıcalıklı. Birbirimizi tanımıyor olsak da siz yazar ben okur olarak oturup bir yerlerde konuşsak da sözcüklerde cümlelerde buluşmak çok güzel ve kıymetli. İletişim halindeyiz, inanıyorum ki yargıladığımız yadırgadığımız ya da çok sevdiğimiz kısaca hayatımıza giren, dâhil olan ya da - Şöyle mi demeliydim?- iletişim kurduğumuz her insan bize bir şeyler katıyor yaşama dair. Yaşadığımız çevreden bir şeyler öğreniyoruz, ders çıkarıyoruz ve bu müthiş bir duygu. Bu bağlamda farkındalık anlamında siz de bana çok şey kattınız, kitaplarınızla sohbetlerinizle yaptığınız röportajlarla ve paylaştığınız söz ve yazılarınızla. Hepsini dinlerken okurken fikirlerinize ben de ortak oldum. Kendi adıma almam gerekenleri, bilmediklerimi yaşamımın diğer safhalarında uygulamam gerektiğine inandığım sözlerinizi ve tecrübelerinizi kaleme aldım, biriktirdim. Mini bir kitap oluşturdum kendime: "Yaşama Dair Notlar"

Sözlerinizi okurken merak etme, hayranlık duyma ve evreni anlama için bütün eylemler çoktan harekete geçmişti. Söyledikleriniz ve anlatmaya çalıştığınız çok açık ve netti: Fark ettiklerinizi fark ettirmek...

Yaşayıp giderken hayatın içinde, kaybolurken kendimizle birlikte kaybettiğimiz ne de çok şey vardı ve biz insanlar aslında ne kadar çok aynıyız ve de ne kadar çok farklıyız. Biz aynılaştık. Birbirimizin adeta birer kopyaları olduk. Aslında hepimiz bambaşkayız ve bunun farkında değiliz.

İnsanın kendisini bilmesi için emek vermesi gerekiyor. Ama ne yazık ki bu bize öğretilmiyor. Doğuyoruz ve öylece yaşıyoruz hayatı. Önce durup sorgulamamız gerekiyor belki de. Ben nasıl bir varlığım nasıl bir türüm? Bizim malzememiz ne?

"Herkes bunu yapıyor ben de yapayım." Herkes ne yapıyorsa biz de onu yapar olduk. Kendimizi bulmamız gerekiyor. Bir sohbetinizde diyordunuz ki evreni anlamadan kişinin kendini bulabilmesi mümkün değil.

Peki, biz yaşadığımız dünya için ne yapıyoruz? Evreni yeterince kavradık mı? Araştırdık mı? Emek verdik mi? Röportajlarınızı okudukça ve konferanslarınızı dinledikçe bilmediğim ve merak edip araştırmam gereken ne çok konu olduğunu fark ettim. Sarf ettiğiniz kelimeleri, röportajlarınızı belleğime kaydettim. Çünkü kendimi sorumlu hissettim, kendi adıma ve insanlık adına. Evren ile varlığımız konularını bir kenara bırakacak olursam biraz da kitabınız Aeden'den bahsetmek isterim. Farklı bir gezegenden dünyaya ulaşan bir hikâye. Oradaki tüm mükemmelliğin zıttı dünya. Dünya gerçeklerini avaz avaz bağırarak sunan insanlığımızı sorgulatan okuduğumuz bilgiler karşısında bizi yıkan olağanüstü bir kitap. Bazı bölümlerini okuma şansım oldu. En kısa zamanda tamamını okumayı temenni ediyorum ve o bölümlerden etkilendiğim kısımları sizinle paylaşıyorum;

"Kaynakları bu kadar zengin bir gezegende yaşayan 7,5 milyar insan açlıktan ölebileceklerine inandırılarak sürekli çalıştırılırken tohumların, hayvanların genetiğiyle oynanıyor ve insanın temel besin kaynağı kontrol altına alınıyordu. Su bile artık başkalarının, içebilmek için ödemeniz gerekiyordu. Artık, kuluçkaya yatmayan tavuklar, filiz vermeyen tohumlar ya da çekirdeksiz meyveler en lüks mağazalarda değerli olarak pazarlanmaktaydı." Bu o kadar acımasızca ki bu düzenin içinde- ki buna da düzen denilirse – uyutuluyoruz, kabulleniyoruz.

"Devlet adını verdikleri bu sistemle köleliği kabul edecek kadar ilkeller aslında bu insansılar ve kendi köleliklerini fark edemeyecek kadar da algıları zayıf, şekerden olmalı.

Yavrusunu başkasına şikâyet eden, dövdüren, beslemeyen, sürekli aşağılayan anneler vardı bu gezende. Her yerdeydiler ve anlamıştı Numi, bir erkeğin erkekliği annesinin anneliğini göstermekteydi."

Bunlar altını defalarca çizdiğim kısımlardı. Aeden'i tamamıyla okuduktan sonra da bir mektup daha göndermeyi istiyorum size. Belki bir yerlerde bir söyleşide buluşmak ve oturup sohbet etmek dilekleriyle sizi çok seviyorum ve size sizin sözünüzle yani Aeden'in arka kapak sözü ile veda ediyorum.

"Geri dönmüyorlardı! Artık niye Dünya'da olduklarını biliyorlardı. Yaşam enerjisinin bu şekilde yağmalanmasına izin vermeyeceklerdi. Ne pahasına olursa olsun ona sahip çıkacaklardı. Evrende hata yoktu, tesadüf yoktu! Nihayet anlamışlardı. İnsan doğulmaz insan olunurdu." Sevgilerimle...

TEKNE

Hatice ÖNAL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sabahın erken saatlerinde bir zil sesi duydum. Kardeşim benden önce kapıya koşmuştu bile. Kuzenlerim kapıda heyecanla bizi bekliyordu. Biz de gecedен hazır olan valizleri arabanın bagajına yerleştirdik. Hemen yola koyulduk. Amcam arabayı kullanıyordu, babam amcamın yanında, biz çocuklar da arka koltukta şarkılar söyleyerek vakit geçiriyorduk.

Bir saatlik yolculuğun ardından kahvaltı yapmak için dayımın restoranında mola verdik. Uyanır uyanmaz yola çıktığımız için hepimiz çok acıkmıştık. Dayıma da bu ziyaretimiz sürpriz olmuştu, çok sevinmişti. Hemen bizim için güzel bir masa hazırlamıştı. Bir süre daha orada kaldıktan sonra asıl Serik'e gelme sebebimiz için oradan ayrılıp, denize geçtik. Restoran ve denizin arasındaki mesafe yok denecek gibiydi zaten. Çok vakit kaybetmeden bizimle birlikte oradan oraya sürüklenen tekneyi denize bıraktık. Teknede toplam altı kişiydik. Kıyıda insanlar ufak tefek görünene kadar açıldık. Teknemiz çok büyük değildi lakin altı kişiyi idare edebildi. Bulduğumuz yer derin olmasa da benim gözümde adeta bir okyanustu. Sırayla denize atlamaya başladık. Teknede bekleyecek kişi olarak babamı seçtik. Teknenin etrafında, çok uzaklaşmadan yarım saat kadar yüzmüştük. Yüzerken hem yorulduk hem de susadık. Tekneye çıkınca yanımıza su almadığımızı fark ettik. Hiç kıyıya dönmek istemesek de daha fazla susuz kalamayacağımız için dönmeye karar verdik. Eşyaları toplarlarken, ıslak zemin yüzünden amcamın ayağı kaydı ve bir anda denize düştü. Bir "tak" sesi duyduk. Amcamın bir yerini tekneye çarptığını düşündüm. Seslendik fakat suda kırırtı bile olmadı. İyice korkmaya başladık. Babam, hemen denize atladı. Hala amcamdan ses yoktu. Çok fazla endişelenmiştik. Babam denize dalıp çıkıyor, teknenin etrafında amcamı arıyordu. O anki korkumu asla dile getiremem.

Bir anda teknenin arkasında amcam göründü ve kahkaha atmaya başladı. Neye uğradığımızı şaşırıldı. Babam sinirli bir şekilde tekneye çıktı. Amcam da ardından yanımıza geldi. Bize şaka yapmak istediğini söyledi. O an suratlarımız nasıl ise o da durumun ciddiyetini kavradı. Biz onun için endişelenirken, o sırada amcam gayet eğleniyormuş. O da durumun buraya kadar geleceğini tahmin edememiş. Bayağı söylendik, kızdık ama hepsi onu çok sevdiğimiz ve düşündüğümüz içindi. Amcam da niyetinin korkutmak değil güldürmek olduğunu söyledi. Daha fazla denizin ortasında kalmaya gerek olmadığından kıyıya döndük. Günü kötüye yormaya gerek yoktu, olan olmuştu.

Babamlar kıyıya gidince tekneyi bağlamak için yanımızdan ayrıldılar. Kuzenlerim de peşlerinden gitti. Kardeşim ve ben yalnız kalınca son kez denize girmek istedik. Çok uzaklaşmadan kıyıda duruyorduk. O sırada dalgalar yükselmeye başladı. Denizden çıkmak hiç aklımıza gelmiyordu. Biraz daha yüzelim derken dev bir dalga bizi içine çekti. Kendimi suların içinde buldum. Tuzdan dolayı gözlerimi açamıyordum. Kafamı sudan henüz çıkarmışken yeni bir dalgayla tekrar tuzlu suyun içindeydim. O kadar dalgada yüzmek imkânsızdı. Kıyıya doğru sürüklendim. Apar topar çıkmaya çalıştım. Ayağımın altında bir şey kırırdıyordu, kardeşimdi. Kolundan tutup çıkmasına yardım ettim. Sarsılmış bir şekilde kendimizi kumsala attık. Ben yine nefes alabilmişim ama

kardeşimin ciğerlerine bolca su kaçmıştı, şok içindeydi. Babam gelince ona olanları anlattık. Hemen toplanıp eve döndük. Bizim için zor saatlerdi.

Güzel başlayan bir gün felaketlerin eşliğinde son bulmuştu. Oysa ne planlar yaparak gitmiştik Serik'e. Çok geçmeden tekneimizi sattık. O yazı da bir daha denize gitmeden kapattık.

BAZI SÖZLER HAYATA BAĞLAR

Hatice Nur ACAR

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Ne olacağını hiç önemsemediğim bir hayatın ortasında, nasıl yaşayacağımı ve mutlu olmak için ne yapacağımı bilemediğim ama bir sihirli değnek değse de hayatımdaki bütün mutsuzluklar geçerse dediğim, hep kendimi düşündüğüm, hayattaki başka zorluklara bakmadan başkalarının hayatına dokunmayı aklımın köşesinden dahi geçirmeden yaşadığım zamanlardan biriydi. İşte böyle günlerden geçtim bu yaz. Hiçbir şeyin düzelmeyeceğini düşünmek keyifsiz sabahlara uyanmama neden oluyordu. Boş zamanımı doldursun diye yaptığım işten bile zevk almaz hale gelmiştim. Beraber çalıştığım kişilerin beni mutsuz görmesiyle "Neyin var?" diye sormaları da bir oluyordu. Sadece gülümsemeye çalışarak birkaç cümle sarf ediyor, konuyu değiştiriyordum. Bir cevabım yoktu, çünkü neyim olduğunu bilmiyordum ya da bilmezlikten geliyordum. Fakat bunun ne kadar önemsiz olduğunun farkına bile varmadığımı sevimli bir ufaklığın sözlerinden sonra anladım. Etkisinden çıkamadığım o hastane odasında söylenen bir söz beni kendime getirmeye yetti.

Yazın ortasında benim için diğer günlerden farklı olmayacak bir güne uyandığımı düşünüyordum. Yine o rahatsız eden yataktan kalkıp yoldan geçen mutsuz insanları seyrettim. Aklıma lösemi ile savaşıyor çocukların kaldığı hastaneye gideceğimize dair birkaç arkadaşına verdiğim söz geldi. Onlardan birine moral verip, birlikte vakit geçirecektik. Acaba ben bu kadar mutsuzken ona biraz moral verebilecek miydim, bilemedim. Önce gitmek istemedim ama içimden bir ses gitmem gerektiğini bana söylüyordu. Bunun gerçekten bir işaret olduğunu nereden bilebilirdim ki? Daha sonra yola koyulduk. Hastaneye girdiğimde bundan iki gün önce bana verilen oda numarasının bulunduğu katlara çıktım. Birkaç dakika sonra gözleri deniz gibi mavi olan küçük bir kız çocuğunu yatağında öylece yatıp dışarı bakarken görecektim ki o yarı umutlu yarı hüznü gözler aklımdan bir daha hiç gitmeyecekti. Sonunda odayı buldum. Kapı aralıktı. İçeri girdim, yanına yaklaştım ve hemen merhaba dedim. Mutlu görünmeye çalışırken bile bendeki mutsuzluğu sezmiş olmalı ki hemen sordu ve ben de her zaman olduğu gibi hiçbir şeyimin olmadığını söyleyerek konuyu değiştirdim. Ona adını sordum. Aldığım yanıt karşısında çok şaşırdım. Adı Hatice idi. Bunu duyunca elimde olmadan kendimi onun yerine koydum ve bir süreliğine de olsa kendimi unuttum. Onunla konuşmaya başladım. Hayatının burada nasıl geçtiğini sordum. Çok rahat olduğunu, hatta o ne isterse onu aldıklarını söylüyordu. Hep gülümsüyordu ama içinde bir şeylerin eksik olduğunu anlamamak mümkün değildi. Onunla beraber gülmek aslında biraz iyi gelmişti bana. Ama onun beni güldürmesi değil benim onu güldürmem gerekiyordu. Daha ilk bakışta anladım o mavi gözlerdeki derin hisleri. Sonra bana ailesinden ve hastalığından bahsetti. Hastalığını bir sağlık kontrolünde öğrenmiş. Daha bir aydır burada

kalıyormuş. Okulunu ve arkadaşlarını çok özlemiş. Bunları söyledikten sonra kısa bir sessizlik oldu. Başını öne eğdi. Gözlerinden beyaz çarşafa dökülen küçük inciler her görenin kalbine dokunurdu. O an donakaldım. Neden hiçbir şey söyleyemedim bilmiyorum. Biraz sonra kendime geldim. Başını kaldırdım, gözyaşlarını sildim. Ona sarıldım. Hemen aklıma ona aldığım küçük hediye geldi. Çantamdan bir çocuk kitabı çıkarıp ona verdim. O anda gözlerindeki o ışıltıyı fark ettim. Sonra hemen gülmeye başladı. Daha sonra ona burada ne yapmayı sevdiğini sordum. Yatağından kalktı ve hemen dışarıyı gösterdi. Önümüzde kocaman, yemyeşil bir manzara vardı. İlk gördüğünde bu manzaraya hayran kaldığını söyledi. Sonra pencere kenarındaki sandalyelere oturduk ve benimle konuşmaya başladı. Çok yorgun göründüğümü söyledi. Savaştan mı çıktın, diye sorduğunda ise kahkahalarla güldük. Ben de sadece bir işte çalıştığım için yorgun olduğumu ona anlattım. Hiç de inanmadı söylediğime: “Ben şu yatakta yatarken bu hastalığın neden benim başıma geldiğini düşündüm. Tıpkı senin de şu an hayatındaki kötü olayların neden başına geldiğini düşündüğün gibi. Bir sorun var, bunu görebiliyorum gözlerine bakınca. Bunu ister kabul et, ister etme ama şuna inanmalısın: Hayatında bir tek şu anda yaşadıkların yok. Belki birkaç yıl sonra bu zamanları, sana şu anda bunları söylediğimi unutacaksın bile. Belki de yarın burada olmayacağız ama şu anda buradayız. Hayatının keyfini çıkar. Şu hastalıktan kurtulduğum gün ben de yaşamaya başlayacağım.”

“Anneannem ölmeden önce bana ‘Hayatını hep sev. Başına ne gelirse gelsin hep gül. Sevdiklerinin gözlerine bakarak seni seviyorum de. Sana bir şeyler anlatmak isteyen insanları hep dinle.’ dedi. Belki de annemi hiç dinlemediğim için başıma bunlar geldi. Eskiden çok fazla dua etmezdim. Şimdi ise iyileşmek için her gün dua ediyorum. Annemi artık üzmem istemiyorum. Sen de dua et kendi sıkıntılarının geçmesi için. İnan ki hepsi geçecek.” O an içimden onun hemen iyileşmesi ve çok mutlu bir hayat geçirmesi için dua ettim. Daha on yaşındaydı ama benimle konuşan yetişkin insanlardan daha olgundu. Aslında onunla benim ilgilenmem gerekiyordu ama o benimle daha çok ilgilendi ziyaretim boyunca. Ayrılma vakti yavaş yavaş yaklaşıyordu. Ben ayağa kalktığımda bana sarıldı. Şu sözleri beni kendime getirdi: “Ben her yeni güne uyandığımda kendimi okulumda ve ailemin yanında düşünerek mutlu oluyorum. Bir gün buradan çok mutlu bir şekilde çıkacağıma inanıyorum. Biraz korkuyorum ama yine de kurtulmak için çabalıyorum. Senin de üzülmediğin şey her neyse onun üzerine git, onunla savaş ve korkmaktan asla korkma ki korkuların seni hayata bağlasın.” Birden gözlerimin istemsizce dolduğunu fark ettim. Kendimi tutarak ona teşekkür ettim. Ona sıkı sıkı sarıldım ve yine geleceğime dair söz verdim.

Dışarı çıkarken engel olamadığım gözyaşlarım kendiliğinden düşmeye başladı. Nasıl oluyordu da benden daha küçük bir kız beni sözleriyle etkileyebiliyordu. Hatta onu mutlu etmem gerekirken o benim içimi rahatlatmıştı. İyileşeceğine ve hiçbir şeyin hayatlarımızda kalıcı olmadığına hastalığın tam ortasındayken bu kadar çok inanması garip bir duygu uyandırmıştı bende. Aslında kendime çok kızdım çünkü onunla konuşana kadar şu anda kötü olan durumları hiç atlatamayacakmış gibi sürekli kafamda büyüttüğümü fark edememiştim. Söylediği sözler aklıma öyle bir kazandı ki artık karşılaştığım her kötü durumda bunları kendime hatırlatıyorum. Bana hayatın ne kadar güzel ve her şeye rağmen yaşamaya değer olduğunu hatırlatan o sevimli kızın sağlığına kavuşması için her gün Allah’a dua ediyorum.

ANLADIM Kİ

Hilal YARAR

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

İngilizce dersine 4. sınıfta başlamıştık ve dersimize giren öğretmen bir liseden gelmişti. Kendisini hiç ama hiç sevmezdim. Çünkü çok katı bir öğretmendi ve eğer onun sorduğu sorulara doğru cevap veremezseniz size çok kızardı. Bu öğretmen yüzünden İngilizceden nefret ederdim. Her sene farklı bir İngilizce öğretmenim olsa da İngilizceyi sevemedim ve İngilizceyle aram liseye kadar hiç iyi olmadı.

Ben neden İngilizce öğreniyorum, onlar bizim ülkemize geliyor ve neden ben onların dilini konuşmak zorundayım diyerek hep babamla tartışırdım. Ama bu tartışmaların sonunda babam hep "İyi bir meslek için İngilizce şart." diyerek konuyu kapatırdı. Ağabeyim de babama destek olarak arkadaşının katıldığı öğrenci değişim programından bahsederdi.

Liseye başladığımda da hala yabancı dil konusunda aynı şeyi düşünüyordum. Sonra bu okulda da böyle bir program olduğunu öğrendim. Önceki senelerde katılanlarla konuştuğumda bu programdan bayağı bir memnun kaldıklarını söylediler. Ben de bir şey öğrenmesem de en azından gezmiş olurum düşüncesiyle adımlı yazdırdım. Herkesin eşi belli olunca heyecana kapılmıştım. Çünkü hiç tanımadığım birinin evine gidip onlarla Türkçe konuşmadan nasıl anlaşacağımı bilmiyordum. Bu da içimde bir korku yaratmıştı. İlk başlarda İngilizce bilmediğim için Google'dan yardım alarak yazışıyordum. WhatsApp grubu açıldığında arkadaşlarımın eşleriyle zorlanmadan İngilizce konuştuğunu gördüm ve bu durum benim açımdan biraz utanç vericiydi. Çünkü yeni tanıştığım arkadaşımın İngilizcem yetersiz olduğu için konuşamıyordum ve sürekli Google'dan bir şeylerin anlamına bakmak zorundaydım. Bu durum gün içinde beni yoruyordu, sorduğu sorulara ayıp olmasın diye kısa da olsa cevap vermeye çalışıyordum.

Sonra arkadaşımı sevmeye başladım ve oraya gittiğimde böyle güzel bir tecrübenin kötü geçmemesi için İngilizce çalışmaya başladım. Bunun için yaklaşık dört sene geç kalmıştım. Ama elimden bu kadarı geliyordu. Gitme vakti geldiğinde İngilizceyi biraz olsun geliştirdiğimi umarak uçağa bindim. Uçakta düşündüğüm tek şey onlarla nasıl konuşacağımdı. Onlarla karşılaştığımda ne diyeceğimi kafamda kurup bir plan yapmaya çalışıyordum. Uçaktan inerken kendi kendime yaptığım bu saçma planları tekrarladım ama onlarla karşılaştığımda bu planların hiçbirini gerçekleştiremedim. Çünkü yorgunluktan ve heyecandan hepsini unutmuştum. Onlara bir merhaba demek bile bana çok zor gelmişti. O gece yatağa yattığımda sabah onlarla konuşmaya çalışacağım diye kendime söz verdim. Sabah şaşkınlıktan nerede olduğumu bir an unutup arkadaşımın annesine Türkçe olarak günaydın dedim. Annesi çok şaşırmadı ve bana İngilizce olarak günaydın dedi. Durumu anlayınca İngilizce olarak günaydın dedim. Bu olayı nedense hiç unutmuyorum. Çünkü hem komik hem de utanç verici.

Birkaç ay sonra arkadaşım Türkiye'ye geldi ve onu gezdirirken bir tercüman gibi ailemle olan iletişimini kolaylaştırmaya çalıştım. Anladım ki İngilizce öğrenmek insana bir şey kaybettirmez, pek çok şey kazandırır.

İngilizcenin hayatımı böyle değiştireceğini ve bana bu kadar katkı sağlayacağını bilsem çok daha küçükken öğrenirdim. Hala İngilizceyi çok iyi konuşmıyorum. Ama en azından bir önemi ve değeri olduğunu biliyorum. Eğer İngilizceyi sevmeseydim ve İngilizce konuşmaya çabalamasaydım onlarla asla iyi bir iletişimim olmazdı. İleride çocuk sahibi olursam yapacağım şeylerden biri ona yabancı dili öğretmek olacak. İngilizceyi sevmemi sağlayanlara büyük bir teşekkür borçluyum.

SANATA BAKIŞ

Havva AYDIN

Erüenal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sanat nedir? Sabit bir tanımı yoktur aslında sanatın. Çünkü sanat kişiseldir. Onun değişmez bir tanımı da olamaz zaten. Bazen tuvale damlayan bir gözyaşı, bazen tiyatrodaki sessiz bir acı, bazen de bir bateristin çığıdır sanat. Ama anlayabilene. Türkiye’de sanat toplumun acılarının romanlara konu olmasıyla başladı. Daha sonraları tiyatrolar, resim sergileri... Sanat bu kadar hayatımıza girmişken peki biz benimseyebildik mi sanatı, hayatımızda bir yer edindi mi sanat?

Türkiye’de sanat sadece zenginlerin ilgi alanına girer. Toplumun diğer kesimlerinin ilgisini çekmez, sanatı bilmezler. Bilinmesi de istenmez. Çünkü sanat hayata açılan bambaşka bir kapıdır. Bakış açınızı değiştirir, sabit fikirlerinizi yıkar, ufkunuzu geliştirir. Bakın tüm gelişmiş ülkelere; ilgi alanları, yaşam tarzları hep sanatla iç içedir. Bunu bilen bizim gelişmemizi ister mi sizce? Önce bizi sanattan uzaklaştırdılar daha sonra onların teknolojilerine, fikirlerine bağımlı hale getirdiler. Onlarda sanatçı hep baş tacıdır bizde ise evine ekmek götüremeyen bir serseri. Çünkü Türkiye’de sanatçıya pek değer verilmez, ötekileştirilir hep. Hele bir de özgürce fikirlerini söylediği zaman alacağı ödül yoktur!

Ver eline cilt cilt kitapları ezberlesin, sonra o ezberlediklerini test kitaplarında arasın. Sonra? Sonra en iyi ezber yapan başarılı, iyi ezber yapamayan başarısız. Hep muasır medeniyetler seviyesine yükseleceğiz, diyoruz ama bu şekilde genç nesilleri ezberci yetiştiriyoruz farkında değiliz.

Resim yapmak, tiyatroya gitmek zaman kaybı olarak görülür bizim ülkemizde. Çünkü yarına umutla bakan, ileri görüşlü insanlar yetişsin istemezler. Onlar da çok iyi biliyor bir toplum sanata verdiği değer kadar değerlidir. Biz de sanata hak ettiği değeri vermeliyiz artık. Tiyatroya gitmeyi, resim yapmayı zaman kaybı olarak görmemeliyiz. Bir heykel gördüğümüzde kafamızı çevirmemeliyiz. Sanata ayıp gözüyle değil, ruhun gıdası olarak bakmalıyız. Aslında bizim için yaşamsal önemi olan sanatın gelişmesine elimizden geldiği kadar katkıda bulunmalıyız.

Ulu önderimizin sözünü unutmayalım: “Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından birisi kopmuş demektir.”

Buğdayların toplanmasıyla cırcır böceklerinin konser vermeye başladığı, kavurucu sıcağın hâkim olduğu yaz günleriydi ve biz taşınıyorduk. Ben bunu güzel bir şey gibi düşünüp evin içindeki kalabalıktan mutluluk duyuyordum. Bu kalabalığın yardıma geldiğini ve bu gidişin temelli olduğunun farkında değildim, mutluydum o yüzden. Tüm eşyalar toplanmış ve kolilere yerleştirilmişti. Annem “İstersen arkadaşlarınla toplanıp fotoğraf çektirebilirsin, saklarsın.” demişti. İlkokul arkadaşlarımla yer ve zaman belirtip buluşmuştuk. İçimdeki sevincin sebebi ya her şeyden bihaber olmamdı ya da dedemlere gidecek olmamızdı. Osmaniye’den sonra taşınacaktık. Yorgun bir şekilde eve gidiyordum. Evimizin önünde nakliye araçlarını gördüm. Annem bunların eşyaları götürecek araçlar olduğunu söyleyince durumun ciddiyetinin yeni yeni farkına varıyordum. Anneme taşınmak istemediğimi söyleyip duruyordum. Üzgün ve kızgın bir şekilde dışarıdaki salıncağa oturdum. Nakliye şoförünün konuşmasına tanık oldum. “Anlamadılar. Bir şey olmaz, gizlice hallederiz, kimsenin ruhu duymaz, satarız satarız...” gibi cümleler duydum. Adam beni görmeden annemin yanına koştum ve duyduklarımı söyledim. “Anne bu adam bizim eşyalarımızı çalacak.” dedim. Ama o bana bu aralar çok “Arka Sokaklar” izlediğimi taşınmamak için zihnimden senaryolar yazdığımı söyledi. Teselli için de “yerleri yurtları belli bir nakliye şirketi” demişti. Bana inanacak birini arıyordum. Aklıma kardeşim geldi ve duyduklarımı söyledim. Onun da tepkisi şu şekildeydi: “Birisi senin için hırsız dese boşuna gider mi? Amca bunu duysa çok üzülür.” İçimdeki şüpheden kurtulmak için bir fedakârlık yapmam gerekmişti. Ben de bez bebeğimi eşyaları koruması için tırın içine koymuştum. Arabanın plakasını da gizlice yazmıştım. Son hazırlıkları tamamlamış, eşyaları arabaya yüklemiş ve yola çıkmıştık. Dedemlere ve kuzenlerime olan özlemim bu olayı unutmama neden olmuştu. Güzel vakit geçiriyorduk. Tek sıkıntı nemdi. Bu kadar sıcağa ve neme tahammül etmekte zorlanıyordum. Aradan bir hafta gibi bir süre geçmişti. Anneannem, annem ve ben çay içiyorduk. Babam annemi aramıştı. Nakliye şirketine uzun zamandır ulaşamadıklarını, telefonlarının kapalı olduğunu söylemişti. Telefon konuşmasından sonra polis aranmıştı. Yapılan araştırmalar sonucunda aslında öyle bir nakliye şirketinin olmadığı, adamın da sabıkalı olduğu ortaya çıkmıştı. Annem haberi alır almaz beni çağırdı. Benden tam olarak ne duyduğumu söylememi istedi. Kendimi o an çok işe yaramış hissetmişim. Gururla arabanın plakasını aldığımı da söyledim. Herkes bunu duyunca çok sevindi. Plakayı sordular “07” dedim. “E?” dediler. “07 işte” dedim. “Devamını söylesene.” dediler. Ben de “Devamını bilmem gerekiyor mu, ilk iki rakamı yeterli değil miydi?” dedim. Etraftan fısıltılar duydum. Neden bilmiyordum ama aklımda öyle kalmıştı. Annem çeyiz sandığına yanıyordu. Ben ise ona üzülmemesi gerektiğini bez bebeğimin arabada olduğunu söylemişim. Annem yine umursamadı. Bez bebeğimi değersiz görmüştü.

İki gün sonra adam eşyalarla yakalanmış ama değerli eşyaları satmıştı. Annemin çeyiz sandığı duruyordu. Bez bebeğim yoktu maalesef. Annemin tek tesellisi çeyiz sandığının duruyor olmasıydı. Anneme söylediğimde gülmüştü. Beni takması için daha ne olması gerekiyordu bilmiyordum. Bundan sonra tek dileğim annemin ve babamın daha temkinli olmalarıydı. Dizilerde başrol öldüğünde ölen karakterin tekrar ortaya çıkması izleyici tarafından nasıl beklenirse ben de şu an bez bebeğimin çıkıp gelmesini bekliyorum.

EN HEYECANLI GÜNÜM

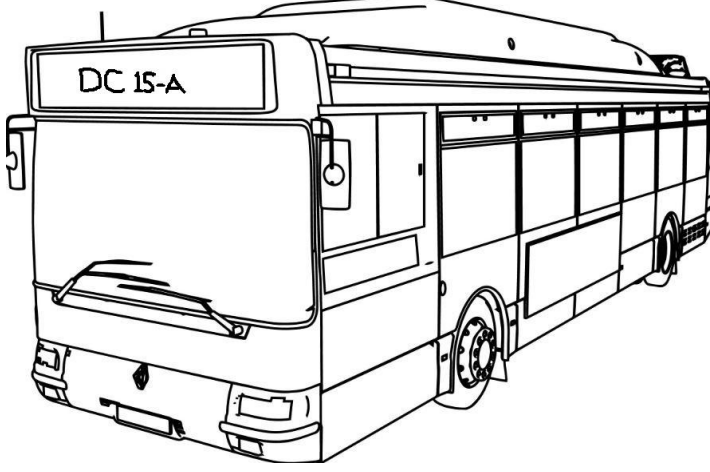
Nezahat CEN

Erüenal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

22.10.2017

Sabah, alarmın o kulak tırmalayıcı sesiyle başladım güne. Her gün böyle oluyordu ya zaten. Bir şeye yetişmek için telefon tarafından uyarılmam gerekiyordu sanırım. Bu sabah da kahvaltıya yetişmek için çalışıyordu alarm. Böyle bir alışkanlığım yoktur normalde bilirsin. Ama yurttan kalınca alışıyor insan yavaş yavaş her yapacağını alarmlara sığdırmaya.

Bugün pazar. Güzel bir haftanın sonu. Güzel bir hafta dediysem de, güzel şeyler olduğundan değil. Yaşadığım için güzel bir hafta. En azından yaşamaya değer olduğu için güzel. Günün en sevdiğim öğünü kaçırmak istemem tabii. Kahvaltı yapmadığım zaman ne kadar asabi olduğumu tahmin bile edemezsin. Onun için acele et ve kahvaltıyı yakala. Yakaladım evet. Yine yemekhanenin o kasvetli ve kötü kokusunu çektim içime. Bütün yemek kokusu üzerime sindi tabii her zaman olduğu gibi.

Pazar dedim ya bugün, dışarı çıkmak lazım. Bugün için net bir planım yoktu. Her şey dışarı çıkınca şekillendi. DC15-A beklemek her zaman olduğu gibi yine berbattı. Ama çok beklemedim Allah'tan. Acıdılar artık bizim Erüenal'a, en azından bugünlük benim şansım. Otobüs yine tıklım tıklım. Herkesin kokusu birbirine karışmış, nefes almakta zorlanıyorum. En sonunda bağıracaktım yangın var diye. Neyse ki

tuttum kendimi.

Sahaflara gittim bugün. Bilirsin severim kitapları. Hemen kendime bir kitap aldım. Bir an önce okuyup, bitirmek istiyordum aldığım kitabı. Ama ne zaman vakit bulur, okurum orası meçhul. Zaman kalmıyor bu sıralar ders çalışmaktan. Kitaplarla oyalandıktan sonra, attım kendimi ilk gördüğüm mağazaya. Çevreme bakındım biraz. Hiç ilgimi çeken bir şey göremedim. Cebimde para var ama güzel bir şey yok. Çulsuz olduğum zaman da her şeyi alırım gelir ama param olmaz. Şansımı başka mağazalarda denemeye karar verip, ayrıldım hemen oradan. Dolanırken gözümün bir pantolon ilişti. İçeri girdim hemen. Kendime uygun olanı bulup, hemen satın aldım. Böyle de hızlı bir insanım işte. Saat epey geç oldu haliyle. Acıkıyor insan dolaşırken. Gidip yemek yedim. Yemekten sonra bir uyku bastırdı ki ne sen sor ne ben söyleyeyim. Gerçekten o an bulunduğum yerde uyumak istedim.

Günün en zor olan bölümüne gelmiştim artık. Yurda dönüş vakti. Sınır bozucu bir durum bu benim için. O kadar güzel bir gün geçiriyorsun, sonunda yine Erüenal. Zaten bu 4 yıl içinde her şey Erüenal'a çıkıyor. Bazen düşünüyorum, okulu bırakıp, sakince yaşayacak yerler keşfetmeyi. Ama sadece düşünüyorum.

Otobüs geldi. Otobüs çorba gibi. Her tip insan var içinde maşallah. Şoför amca sonuna kadar doldurmuş bugün de otobüsü. Kendime ufacık bir yer bulup, sığıştım hemen. Tam rahatladım diyorum. Amca arkadan bağıyor. “Kızım sen kartını okuttun mu?” diye. Yok, amca okutmadım. Yedim kartı diye bağırarak istesem de susturuyorum kendimi. Ben de bağırdım: “Okuttum, okuttum.” Bizim de heyecanımız anca DC15-A şoförleriyle oluyor.

Gece başımı yastığa koyunca, günün bütün yorgunluğu gidiyor sanki. Yarın hiç yorulmayacakmışçasına. Sabah yine alarmin kulak tırmalayıcı sesiyle uyanmak dileğiyle, görüşürüz canım dostum.

ON YIL

Sevcan ÖZEL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Yedi yaşında olmam yüksek ihtimal. Bir heyecan eve geliyorum. Yüreğim ağızda olmasa da az çok hareketlilik var. Öğretmenimiz sigaradan bahsetmişti. Zararlıydı, içinde fare zehri bile vardı... Ne çok korkmuştum. Babamın ağzından eksik etmediği o çubuk, zehir yuvasıydı. Okul bitinceye dek zar zor bekledim. Koşa koşa eve gidiyorum, elimde şeffaf bir bant. Oturma odasının kapısını açıp çerçevesini bantlıyorum baştan sona. Çocuk akli dedikleri bu olsa gerek. Defterimden güç bela kopardığım bir sayfaya da “SİGARA İÇENLER GİREMEZ” yazıyorum kocaman. Kapı açık, kâğıdı banda tutturmuşum... Annem ne vakit odaya girecek olsa şiddetle karşı çıkıyorum. Geçmemeli çünkü. Kendimi de bantların arasından güç bela odaya atıyorum. Kalbim artık deli gibi çarpıyor. Babam gelecek, yazıyı görecek. Evet, geldi. Kâğıdı gördü, yazıyı okuyup okumadığını hala bilmiyorum. Bir eliyle şöylece bantları arındırdı kapımızdan. Defter sayfasından haber alan zaten yok. Hesapta babam eve gelir, girer girmez bütün sigaralarını atıp tamamen bırakacaktı. Bırakmalıydı. Olmadı!

Yaşadığım hayal kırıklığını tanıdım aslında. Ama sonra sonra tanımlayabildim. İnanıklarımızı yaşayamıyoruz madem yaşadıklarımıza mı inanacağız? Bilmiyorum. Ama bundan sonra çıkabildim beklenti denizinden, tekrar tekrar boğulacağımı bilmeden. Her şey her zaman dilediğimiz gibi olamazmış.

O sigara hala içiliyor. Artık yedi değil on yedi yaşındayım. Ben hayata bir ders vermeye kalkışmıştım o sıralar. Neyse ki dersimi aldım! Zararlı, tehlikeli olan sigara; çok sevdiğim babam... Sevdiklerimiz ve hoşlanmadıklarımız omuz omuza yaşayabilir. Zevkle ısırılan bir elmada bazen kurt da bulunabilir. Kurt yenilebilir. Tükürülebilir de tabii.

O günü hiç unutmadım. Çok da utanmıştım. Artık gülüyorum kendime. Kafamda yarattığım kompozisyon pratikte aynı etkiyi yaratmadı. Bazen öyle olabirmiş. Babam benim hissettiklerimi o gün hissetmedi. Hayatın gerçekleri varmış çünkü çalışmak gibi, yorulmak gibi. Gözümüz görmezmiş bazı şeyleri bazen. Kötü dediklerimizi de iyi gibi sevmek, belki görmezden gelmek, onlarla yaşamayı öğrenmek gerekmiş.

Güzeller Güzeli Kozmos'a,

Sana Neptün'ün ismi Neptün olmadan, Hz. Süleyman'ın Şulamı kızı yazdığı ezgiden ona bir bölüm söylemeden ve ona ismini sormadan önce yani tam olarak yüreğin parmaklarından damlamadan önce seslendiğin kelimelerle sesleniyorum. Çünkü sana nasıl sesleneceğimi bilmiyorum. Kimsin?

Her köşede ne istediğini açık açık dile getiriyorsun, bunu biliyorum. Köye gelir gelmez suda akıp giden cansız bir çocuğu, sudan çıkarıp ona can verdiğin için, nefes almakta güçlük çeken astım hastası yaşlı bir adama nefes olduğun için köylülere umut oldun. "Çalışmayı Allah sevmez." dediler. Onlara "Ben çalışmaya çoktan yüz çevirdim, yüreğim verdiğim emeğin karşılığı bir şey ummasın diye yüz çevirdim. Çünkü bütün emeğimden ve emek çeken yüreğimin çabalamasından, insana ne fayda var bulamadım. Çünkü o zaman insanın günleri hep dert, emeği keder oluyor, geceleri bile yüreği rahat etmiyor. İnsan için yemeden ve içmeden ve emeğiyle canını sevindirmekten başka bir şey yok. Bunu yapan da Allah çünkü Allah hikmeti, bilgiyi, sevinci kendi önünde iyi olana veriyor. Fakat Allah'ın önünde iyi olana versin diye toplama ve yığma zahmetini suç işleyene veriyor. Çay istemiyorum, aşk istiyorum, aşk hastasıyım ben. Gönül ve can peşindeyim..." dedin. Vaktini kahvede çay içip oyun oynayarak öldüren köylüler "Aşk istiyorum." deyince "Karı istiyor bu!" dediler. Yanlış anlaşılmasın, Nazım'ın dediği gibi topraktan öğrenip, kitapsız bilen Türk köylülerinden bahsetmiyorum. Ben hangi zamanda yaşadıkları bilinmeyen köylülerden bahsediyorum. Onlara aldırma diyeceğim fakat aldırmadığından eminim.

"Allah'ın önünde iyi olana versin diye toplama ve yığma zahmetini suç işleyene veriyor." diyerek yaptığın hırsızlığa bir kılıf bulmuşsun. Ahlaklı insanlar gibi "Yaptığın çok kötü bir şey hem günah işliyorsun hem de Allah istiyor diyorsun." demeyeceğim. Çünkü onlar farkında değiller ama senin de Raskolnikov ve Robin Hood gibi yaptığın hırsızlığın ahlak yönünden bir hükmü yok, günahı da yok; eğer varsa benim olabilir, kefilim sana.

İnsan yürekte isteyince sonsuz olup zamanın dışına çıkıyor. Martı gibi senin de abıhayat içmene gerek yok. Isaac Christin Novak gibi kam ağacının peşinden gitmene de. Bütün bu saçmalıkları anlamana da gerek yok. Sadece soruyorum; Kimsin sen? Lütfen beni bul. Eğer karlar içinden çıkan bir şifacıysan ve sadece sevgi arıyorsan söyle. Sevginin ve karın olduğu, yıldızların çok net görüldüğü bir coğrafyaya gideyim ve orada ölene kadar seni bekleyeyim.

"Yüreğim şimdi bak parmaklarımdan damlayacak, içimin oynaması benden rüzgâr çıkaracak." demiştin. Sevgi ve özgürlük, insanda zaten hiçbir anlamı olmayan zaman kavramını yok eder. Sen uçuyorsun ve ben de uçmak istiyorum.

PEMBE SARAY

Asya Nur YILMAZ

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Pembe Saray adı üstünde pembeydi ama dökülmüş sıvaları ve klasik apartmanvari yapısı saray unvanına yakışmıyordu. Etraftaki diğer evlerden tek farkı iki katlı yapısı ve işlemeli, cilalı meşe kapısının yanlarında beş basamak merdivenlerinin kenarlarındaki roma sütunlarıydı. İnsan coğrafi konumu nedeniyle Pontus Rum veya Rus tarzı bir mimari bekler ancak modernleşmenin getirdiği kültür kaynaşmaları her zaman mantıklı sonuçlar doğurmuyor maalesef. Pembe Saray'ın iç kısmı da Gürcistan'ın hava durumu kadar kasvetliydi. Bina elbette büyüktü ama görmemize izin verilen kısım sadece giriş koridoruydu. Koridorun duvarları en az dış duvarlar kadar acinasıydı. Rutubet kenarlarda beyaz sıvayı hastalıklı yeşile dönüştürmüştü. Odanın duvarlarında rutubetten ziyade resim çerçeveleri vardı. Çoğu siyah beyaz fakat her birinin ana hattı aynı. Giriş kapısından geçtiğimiz zamanki bakış açısıyla çekilmiş resimler kahverengiden griye ve renkli olanlara doğru sıralanmıştı. Her birinde bir grup insan vardı. Bazıları benzer kişilerdi. Altlarındaki açıklamalarda benzer soy isimleri de vardı. Muhtemelen bölgenin zengin ailelerinden biri çok uzun zaman önce bu köşkü satın almış ve bin dokuz yüz yirmi modasıyla diğer zengin aileler ve ünlü kişilerle birlikte her cumartesi gecesi parti vermişlerdi.

Moda ikonluğundan kadınların takı tezgâhına dönmek eminim ilginç bir hikâyedir. Bu binanın günümüzdeki kullanımı, ikinci el eşyaların satımından elde edilen gelire bölgenin fakir ailelerine yardım etmek üzerine. İkinci el eşyalardan kasıt takı ve mücevherler. Çantalar ve kıyafetler genelin dışında, kıyıda köşede satılıyor. Kadın ağırlıklı satıcıların her biri sigarasını yakmış yan tezgâhlarla muhabbet halinde. İçerisi farklı sigaraların kokusuyla dolu. Oda büyük olmasına rağmen duman altı. Sağ baştan tezgâhları gezmeye başlıyoruz. Masalar sıradan yemekhane masaları. Üzerlerinde çiçek desenli örtüler var. Broşlar, kolyeler, küpeler ve bilezikler plastik tepsilerin, koli kutuların içinde karmakarışık sergileniyor. Satılan eşyaların alınacak bir tarafları olmaması işin cabası. Eğer tezgâhın önünde durduysanız ama bir şeyler almadıysanız, bakkaldan eli boş çıktığınızda bakkalın size ters ters bakması gibi teyzeler size gözlerini dikiyordu. Bazılarıysa içtikleri sigaraları soğan kokularıyla yüzünüze üflüyordu. Her adımımızda ahşap döşemeler gıcırıyordu ama içerideki kalabalık bu gıcirtıları duymayı imkânsızlaştırıyordu. Odanın karşı kıyısında, giriş kapısına paralel tezgâhlar ortada konuşlanmıştı çünkü sağ ve sol taraflarında merdivenler yay şeklinde çıkıyordu. Katların arasında merdivenlerin kesişme yerinde genişçe bir balkon vardı. Merdivenlerin başına giriş çıkışı engellemek için kadife kaplı halatlar asılmıştı.

Uzun bir u çizip giriş kapısının önüne tekrar geldik. Geçtiğimiz yerlerde kalabalığın sohbetleri Gürcüceydi ama arada sırada Türkçe sohbetler de seçilebiliyordu. Batum'un Türkiye sınırına bir kilometre uzaklığı dil etkileşimini engellememişti. Kapıdan girdiğimizde fark etmediğim aplikeler kapının üstünde duruyordu. Üzerlerini kalın bir toz tabakası sarmıştı. Ampuller de son derece loş yanıyordu ya da toz yüzünden öyle görünüyordu. Odanın tek ışık kaynağı aplikeler değildi. Uzun odanın tavanında altın renkli iki mumlu avize vardı. Ama giriş kapısından merdivenlere kadar florasan lambalar paralel uzanıp lambaların soğuk beyazı avizelerin ihtişamını öldürürken Pembe Saray'dan ayrıldık.

20.10.2017, Cuma

Merhaba Günlük, Günce, Defter,

-ya da adının ne olmasını istiyorsan, her neysen-

Oldukça tuhaf, garip bir gündü. Neresinden başlayayım anlatmaya bilmiyorum. Hava karardı, gün geceye döndü ve saat biri on yedi geçiyor. Hala tarif edemediğim garip bir duygu karmaşası içerisindeyim. Babam geldi. Onu o kadar özlemişim ki... Sanki ilk kez sarılıyormuşçasına, hiç bırakmayacak gibi sarıldım. Biraz yanında kaldım, saat gece dörde geliyordu. Yatacağım dedim ve odama gittim. Yanımdayken nasıl da bilememişim kıymetini. Çok sevinçliyim aslında. İnsan neden çok mutlu olduğunda hıçkırıklara boğularak ağlar ki?

Uyudum.

Klasik, sıkıcı bir okul günü işte. Dümdüz. Beşinci ve altıncı derslerimiz boştu. Beşinci ders yemek yedik. Öğle arasında kaçma planları yapıyorduk. Kaçtık da. Fakat yarı yolda geri döndük. Neden kaçmıştık ki zaten? Sigara desen kullanmıyoruz, yemek desen aç değiliz. Çok saçmaydı. Zehra, Sıla ve ben işte. Tuhaf.

İyi ki tanımışım onları.

Eve geldim. Babamla lafladık biraz. "Paran var mı?" dedi. "Yok, belki sen vermek istersin." dedim. Vermedi. Babam neden böyle ki? Param var dediğimde para veriyor, yok dediğimde vermiyor. Mesaj vermeye mi çalışıyor bilmiyorum ama yapmamalı. Yani yapmasa iyi olur benim açımdan.

"Ayakkabı alacağım." dedim

Arkadaşlarla internetten sipariş edeceğiz. "İnternetten ayakkabı sipariş etmek gibi bir hata yapma sakın, birlikte gidelim, al istediğin ayakkabıyı." dedi. Ayakkabıları çok seviyorum ama bir o kadar da nefret ediyorum. Ne tür bir insanın ayak numarası olmaz ki? Çok üzüyor.

Gittik.

Kaç mağaza gezdim, kaç ayakkabı denedim bilmiyorum. En sonunda sinirlenip rastgele birini aldım. İşte bu yüzden nefret ediyorum ayakkabıdan ve ayakkabı almaktan.

Saat ikiye geliyor.

Ayakkabı aramak çok yormuş. Kim bilir, belki de artık hep günlerimi yazarım bu deftere. Artık uyusam iyi olur.

KAHVE, OYUN VE SANAT İLİŞKİSİ

Ayşegül Âdile AKCA

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

METNİ DİNLEMEK İÇİN KAREKODU OKUTUNUZ.

Kahve:

Kahve bireyselliğin dibidir. Has yalnızlıktır. Yanında neler gelirse gelsin insan kahveyle saf hisseder. Tabi cezveyi görmeyen, kahve içmiş sayılmaz. Kırk gün susmayan, temiz sayılmaz. Demem o ki iyi bir kahve öncelikle sadedir.

Cezveyi gördükten sonra kahve, kısık ateşte düşünmedir. Düşüncenin mayası bazen kumdur, közdür ama en mayhoşu da çıradır. Bir ömürlük içeçöküm bir dalgınlık dışataşımıdır. Bunlardan önce pak, serin ve beyaz olanla bütünleşip renksiz, mükemmel olanın üstünde birikmek, kıvamını daima muhafaza etmektir.

Hepsinden önemlisi bir fincan kahve, bir kalpçik hayaldir ve kahve buğusu çekmeyenler fallarını göremezler.

Oyun:

Kimilerine göre oyun, yaşamanın diğer adıdır. Bence şansın tam da göbek adıdır. İnsan, bir şehrin ara sokaklarında daima sola dönerek, aradığı melodileri bulabiliyorsa buna şans derler. Bizde buna çember algısı denir. Yani çocukken hayat olan büyüdükçe şans olur sonra da yok olur.

Ben çocukken, en sevdiğim oyun çadır oyunuydu. Salondaki masanın üstüne bir battaniye örter, içeriyi dilediğim gibi döşerdim. Sonra saatlerce döşerdim.

Karşı komşumuz Fatma Teyze de çok iyi bir kadındı. Bize sürekli yiyecek bir şeyler getirirdi: Çin Mantısı, Arap Kadayıfı, Kısır, Ağlayan Pasta, Mercimek Köftesi... Çok hamarattı, migreni vardı.

Bir de okulum vardı. Çok çirkindi. Ondan hoşlanmazdım. Ama kantinde satılan uzun şekerler ve bir de arka bahçedeki beyaz çiçekler hiç fena değildi hani.

Demek ki o zamanlar bir oyun saatler demekti, aylar sonra açan bir çiçek gibiydi.

Ezcümle:

Gayri ihtiyari yapmış olduğumuz her iş küçük bir oyundur ya da kurduğumuz karmaşık bir oyunun parçasıdır. Biz insanlar mutlu hissetmek için oyunlar kurarız. Kimimiz ileri gider, kurduğumuz oyunlara inanmaya başlarız. Böyle yıllarca döşeriz. Boğazımız anlamsızca eskidiğinde panik olur, bir kahve içmek isteriz. Kahvenin temizliğine inanmak çocuk işidir. Bizlerin işidir: kahvemiz kabardıkça heyecan duymak, onu sürekli, sürekli kaynatmak. Gözlüksüz fal bakmak bizim işimizdir. Böyle günlerce döşeriz. Evlerimiz dar gelir, fırınlarımızı döşeriz. Zihnimize yetemez, başka zihin düşeriz. Oyunla katlanırız okula. Kahveyle katlanırız nefese. Sanatla katlanırız dünyaya. Büyüdükçe okul bir oyun olmaktan çıkar, şans yok olur, biz yok oluruz.

Bir oyun olsa da sanat yine de şans gibidir. Kahve hala sessizdir. Oyunlar hala müzikaldir. Sanat, aylar sonra gelebilir. Biz yine de yok oluruz.

Sanatçı mı? Sanatçı oyunlara inanmaz, onlarsız yaşayamaz.

Sevgili Sarah JİO,

Öncelikle burada bulunan tüm okurlarınızın selamını size iletmek isterim. Mektubumda, size ve kitaplara duyduğum hayranlığı olabildiğince sözcüklere dökmeye çalışacağım.

Şu ana kadar birçok kitap yazdınız.(Açıkçası birkaç kitabınızı henüz okumadım ama eminim ki onlar da diğerleri gibi kusursuza yakın derecede güzeldir.) Bögürtlen Kışı, Yağmur Sonrası, Yeşil Deniz Kabuğu, Kelebek Adası, Elveda Haziran... Dokuz kitabınızı okudum ve buna dayanarak şunu söyleyebilirim ki her bir kitabınızı aynı tarzda yazmışsınız. Geçmiş ve şimdiki zaman arasında kurduğunuz bağ, olayların birbiri ile bağlantısı ve bir anda gün yüzüne çıkan gerçekler... Kitaplarınızın her biri adeta beni içine hapsediyor. Bir bakmışım sizin romanınızın kahramanıym. Olayların akıcılığı, üslubunuz, olmazsa olmaz yer, zaman ve kahramanlarınız bu durumu daha da mümkün kılıyor.

Az önce sıralamış olduğum bazı kitaplarınızdan "Elveda Haziran"dan bahsetmek isterim. Diğer kitaplar arasından bunu seçmemin temel nedeni, bir kitabın ne denli önemli olduğundan, insana ne kadar huzur ve mutluluk verdiğinden söz edilmiş olmasıdır. Bir kitap bizi hayatın tüm stresinden, yoğunluğundan ya da başka şeylerden uzaklaştırır. O altın kapısını açarak bize tüm güzelliklerini sunar ve bu bize iyi gelir, tıpkı romanınızdaki June karakterine de iyi geldiği gibi. Dünyada June gibi birçok insan yok mu sizce de? Kendilerine ayırabilecekleri- hatta bir kitap bile okuyabilecekleri- zamanı olmayan, kendilerini kariyerine odaklamış ve iş hayatının içinde kaybolmuş insanlar... Ne kadar da acı! Ama en acısı da çocukların bile kitaplardan uzaklaşıyor oluşu. "Masalsız bir çocukluğa çocukluk mu denir? Peki, kitabevleri olmadan çocuklar masalları nasıl sevebilir? Bir bilgisayar insanlara bunu veremez." Romanda yer alan bu sözlerinize katıldığımı ayrıca belirtmek isterim. Sözlerime kitabınızdan bir cümle ile devam edeceğim. "Herkesin ona mutluluk veren, gözlerini kapattığında gördüğü, zihninin onu o rahat, güvenli ve sıcak köşeye sürüklediği bir yeri vardır." June ne kadar geçmişinden, kitaplardan uzaklaşmış olsa da sonunda gerçekten ait olduğu o yeri bulmuştu. İşte o yer "Mavi Kuş Kitabevi"ydi. Yarattığınız kahraman gibi ben de orada olmayı tercih ederdim. Kitabevinin yeşil odasındaki penceresinden bakıp gökyüzünden bize gülümseyen "Ay Dede" ye el sallamak ve ona iyi geceler dilemek... Ay dede deyince aklıma Ruby Teyze'nin June'a okuduğu masal olan "İyi Geceler Ay Dede" geldi. Gerçek hayatta da var olan Margeret Wise Brown'un yazmış olduğu bu çocuk kitabına farklı bir boyut kazandırdığınızı düşünüyorum romanınızda. Özellikle Bayan Brown'un bu çocuk kitabını nereden esinlenerek yazmış olabileceği düşüncesiyle yapmış olduğunuz kurgunun beni hayran bıraktığını söylemeden edemeyeceğim. Ayrıca bu kitabınızı da diğer kitaplarınız gibi okuyucuda güzel tatlar bırakacak şekilde tamamlamışsınız.

Geçenlerde vermiş olduğunuz bir röportajda Türkiye'den büyülediğinizi ve hatta İstanbul'da geçen bir hikâyeye yazacağınızı söylemişsiniz. Büyük bir heyecanla beklemekteyim! Diğer kitaplarınız hakkında da konuşabilmek için sabırsızlıkla yanıtınızı bekliyorum. Çocuklarınız ve kitaplarınız ile mutluluk dolu bir hayat dilerim. Sevgilerimle...

Merhaba Bay Koca Kötü Kurt,

Sizinle bir roman sayesinde tanıştım. Belki sizin kitabınızdı belki de değildi. Bir cinayet romanı yazarısınız. Olayları okuyucuya bizzat yaşatıyorsunuz. Tecrübeleriniz işinize yarıyor demek ki. Siz bir katilsiniz. Katlettiğiniz kurbanlarınızı romanlarınızda işliyorsunuz. Bu Walter Sickert'in hayat hikâyesini hatırlattı bana. Bir başka deyişle Karındaşen Jack 'in hikâyesini. Tabii siz bunu şüphesiz benden daha iyi bileceksiniz. Örnek aldığınız kişiydi o. Walter Sickert, yaşadığı dönemin en ünlü ressamlarından biriydi. Aynı zamanda işlediği cinayetleri de resmediyordu.

Yeni bir cinayet romanı çıkarmak yani yeni bir cinayet işlemek istiyordunuz. Kızılar dediğiniz birbiriyle hiçbir bağlantısı olmayan bu üç kadında "öldür, yaz, para ve ün kazan" adımlarını uygulamak istiyordunuz.

Kızıl 1: Karen, sigara bağımlısı bir doktor. Kızıl 2: Sarah, eşi ve çocuğunu trafik kazasında kaybeden alkol bağımlısı emekli bir öğretmen. Kızıl 3: Jordan, annesi ve babası boşanmış, çevresi tarafından dışlanan ama çok iyi basketbol oynayan bir lise son sınıf öğrencisi. Birbirlerini daha önce hiç görmediler. Belki siz onları seçmeden önce birbirlerinin varlıklarından bile haberdar değillerdi. Ancak şimdi onların ortak bir noktaları var: Aynı sonu yaşamak, yani sizin tarafınızdan öldürülmek.

Bir masal kahramanına benzetiyordunuz kendinizi. Koca Kötü Kurt diyordunuz kendinize. Bu sebepten de Kızılları seçtiğiniz aşikâr. Onları Kırmızı Başlıklı Kız'a benzetiyordunuz. Ancak hikâyenin orijinalinden farklı olan bir şey var: Kızıllar büyükanyelerinin kurt olduğunu sizin planınızla hikâyenin sonunda değil başında öğreniyorlar. Bir katil için fazla edebisiniz. Açıkçası size söylemek istediğim iki şey var: İlki; örnek aldığınız Walter Sickert'in cinayet işleme sebepleri küçükken yaşadığı sağlık sorunları sonucu psikolojisinin bozulması ve resimlerini satarak gelir sağlamak zorunda olmasıydı. Ancak siz bunu sadece romanlarınızdan para kazanmak için yapmış olamazsınız. Sizi katil yapacak olan diğer sebepler neler? Geçmişte neler yaşadınız? Maalesef bunların cevabını kitaplarınızda bulamadım. Paranın dışında üne sahip olmak istemenizi de anlıyorum ve olmuşunuz da. Ta ki son cinayet planınıza kadar. Üç Kızıllara...

Önce onlar için hazırladığınız mektupları teker teker adreslerine gönderdiniz. Sizi bulamayacaklarından emindiniz. Nitekim bir süre için de olsa öyle oldu. Onların korkmalarını sağladınız ve onların korkularıyla beslendiniz. Ancak ölümden mi yoksa sizden mi korktuklarını hâlâ anlayamıyorum. Anlayamadığım bir şey daha var: Siz bir cinayeti aynı zamanda bir aşka benzetiyordunuz. Öldürmenin ve aşkın verdiği tutkunun aynı şey olduğunu söylüyordunuz. Bence yanılıyorsunuz. Nasıl olur da bir katil ve bir âşık aynı tutkuyu hissedebilir? Nasıl olur da birini öldürmek ve biri için ölmek aynı duyguları hissettirebilir? Bence şu dünyada bir katilden daha tehlikeli bir şey varsa o da her şeyi göze alan bir âşıktır.

Sizi yine kendi felsefenizde bir âşık kabul edersek şayet kurbanlarınıza aşkla bağlandığınızı da söyleyebiliriz. Ölümü getirecek olan bir aşkla... Kızılların kâbuslarıyla eğlendiniz, kendilerini koruma çabalarıyla da. Şunu itiraf etmeliyim ki onlar da sizle güzel eğlendiler her ne kadar geç de olsa. Onların sizden tek farkı

öldürmek için yaşamıyorlardı ancak yaşamak için öldürmek zorunda kalmışlardı. Kurban olmamak için katil olmak zorunda kaldılar. Şunu söylemeden geçemeyeceğim: Sonunuzdan kendiniz sorumlusunuz.

Kızılların dâhiyane planlarıyla sizi alt etmesi, sizin gibi bir katile hiç yakışmadı doğrusu. Rollerini önceden biçmişsiniz. Ama bir gün kurbanlarınız tarafından kurban olabileceğiniz hiç aklınıza gelmemiş olmalı. Kabul etmek gerek, Kızıllar fazla zekiydi.

Önce bir ölüm planı yaptılar. Sarah'ı intihar etmiş gibi gösterdiler. Siz de kurbanlarınızdan birini kaybetmenin verdiği öfkeyle Sarah'ın intihar ettiği bölgeye gittiniz. Açıkçası bir katilin ölüme dair hangi duygu varsa onu hissedebileceğini düşünürdüm. Ölümün kokusunu duyabileceğinizi düşünmek de kendimi kandırmaktan başka bir şey değildi. Belki de bıçağınızı keskinleştirmek yerine zekânızı keskinleştirmeliydiniz. Silahınızı parlatacağınıza, önsezilerinizi parlatsaydınız şu anda amacınıza ulaşmış, eşiniz ve aynı zamanda suç ortağınız olan Bayan Koca Kötü Kurt'la da yaşamınıza devam ediyor olabilirdiniz. Sizi de anlamak gerek: Kaç kere böyle bir duruma düşmüş olabilirsiniz ki?

Kızıllar da sizin gibi planlarını işlemeye devam ettiler ve bir gün sizin onlara yaklaştığınızdan daha çok yaklaştılar size. Her bir adımda hikâyelerinin sonunu değiştirme kararlılığıyla katillerinin evini buldular. Evet Bay Kötü Kurt, sizin evinizi buldular. Bir gece yatağınızdan kendinizi korumak için kalkacağınızı nereden bilecektiniz. Ama şunu da düşünmeden edemiyorum: Kim bilir kaç kurbanınız da bu duygularla uyanmıştı?

Karınızla o karanlıkta kaç kişiyle mücadele ettiğinizi bile bilmeden iyi direnmişsiniz. Ama rakipleriniz de güçlüydü. Bunu sadece kas gücü olarak algılamayın lütfen. Onların elinde aynı zamanda kendi sonları için hazırlanmış bir şey daha vardı: Bir silah. Sadece bir an için bile olsa onların Kızıllar olduğunu düşünemediniz değil mi? Size göre kurbanlarınız korkmalı ve ölümü beklemeli değil mi? Ancak Kızıllar sizi esir alıp ışıkları yaktıklarında büyük şok yaşamış olmalısınız. Ama şanslısınız ki onlar sizi öldürmeyecek kadar akıllılar. Evinizde onlara ve cinayet planlarınıza dair ne varsa topladılar ve sizi hapisaneye göndermekle tehdit ettiler. Öldürmekten korkmayan ama demir parmaklıkları küçük bir odadan korkan bir seri katil olduğunuzu düşündükçe size olan saygım biraz daha azalıyor.

Kızıllar amaçlarına ulaştı. Karşılığında bir daha cinayet işlemek koşuluyla siz de bu işten kazançlı çıktınız. Tabi her polis sireninin sesini duyduğunuzda yaşamış olduğunuz korku ve gerilimi saymazsak. En azından bu sayede kurbanlarınızın nasıl hissettiğini anladığınızı umuyorum. Unutmadan size karınızla ilgili söylemek istediğim birkaç şey var.

Biliyorsunuz ki karınız sizi çok seviyor. Zaten hem bu yüzden hem de sizin bir katil olamayacağınıza inancından dolayı sizi polise ihbar etmedi. Ancak Bay Kötü Kurt, karınız yalnızca sizi sevmiyor aynı zamanda sizi örnek de alıyor. Bayan Koca Kötü Kurt bir kitap yazmaya başlıyor. Kitap kimlerle başlıyor biliyor musunuz? Üç Kızıllar'la... Siz ne dersiniz? Sizce bu kez Kızıllar sadece bir kitaba mı konu olacak yoksa bir cinayete mi?

Herkes bir gün katil ve yine herkes bir gün kurban olabilir. Ben belki bir katilim belki de bir kurban. Belki bir yazarım belki de bir kahraman. Ben kim miyim? Siz bunu en iyisi kendinize sorun. Saygılarımla...

GÖMBE YAYLASI

Hatice ÖNAL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Antalya'nın kavurucu sıcaklarından kurtulmak için yollara düşmüştük. Böyle bunaltıcı havalarda yapabileceğimiz iki şey vardı: Ya denize gitmek ya da yaylaya çıkmak. Biz de ikinci seçeneğe uyup çıktık yola.

Rotamızı Gömbe Yaylası'na çevirdik. Gömbe'nin elması ve cevizi meşhurdur. İnsanları sıcacık, havası da serindir. Gömbe'ye sekiz kilometre uzaklıkta olan Yeşilgöl'e gitmekti amacımız. Akdağ'ın eteklerinde oluşmuş bir krater gölüdür Yeşilgöl. Biraz serinleyebilmek için saatlerdir arabanın içinde, yollardaydık. Çok geçmeden sağ tarafımızda Gömbe yazısını görmüştük. Yayla, çok büyük ve kalabalık değildi. Yeşilgöl'e ulaşmak için daha sekiz kilometremiz vardı. Yolun yarısında arabayla devam edemeyeceğimizi anladık. Arabayı kenara park edip eşyaları ellerimize alarak yürümeye başladık. Her tarafımız kaya, çalı ve ardıç ağacıydı. Yürümek yorucu olmaya başlamıştı. Bir de ellerimizde çanta ve ayaklarımızda spor ayakkabı yerine terlik olunca bu iş daha da yorucu oldu. Küçük bir tavsiye: Eğer Yeşilgöl'e gidecekseniz kesinlikle yanınızda spor ayakkabı olmalı!

Sonunda Yeşilgöl'ü görebildik. Hemen kıyısına eşyaları bırakıp, ayaklarımızı göle soktuk. Elimizi, yüzümüzü yıkayıp serinledik. Ama biraz fazla suda kalmış olmalıyız ki bir üşüme tuttu. Göl, o yaz sıcaklığında bile buz gibi soğuktu. İki üç dakikadan fazla içinde kalamamıştık. Antalya'nın önemli su kaynaklarına sahipti Gömbe Yaylası. Göl, kar sularıyla besleniyordu. Kış aylarında göl ve Gömbe beyazlar içinde kalıyordu. Bahar gelince de şenliklere kucak açıyorlardı. Yeşilgöl denizden 1950 metre yüksekte bulunuyordu.

Sessizliği bozan arkamızdan gelen on kişilik bir kadın grubu oldu. Üstleri hep topraktı, sanırım buranın yerlisydiler. Göle girip ellerini, yüzlerini yıkadılar. İki kadın yanımıza yaklaştı, biraz sohbet ettik. Tahmin ettiğim gibi Gömbe'den geliyorlardı. İş dönüşü yorgunluklarını gidermek için Yeşilgöl'ün serin sularına gelmeyi adet edinmişler. En az haftada bir gün geliyorlarmış. Az ileride akan Uçarsu Şelalesi hakkında bir efsane anlattılar: Bir zamanlar Abdal Musa adında bir ermiş varmış. Bu yaşlı adam uzun yollar gitmiş; dağ, ova gezmiş. Sonunda çok susamış. Her gittiği kapıdan geri dönmüş, kimse ona su vermemiş. Şimdi Uçarsu'yun aktığı yerde duran kadın yaşlı ermişe su vermiş. Yaşlı adam da "Suyun bol olsun evladım." demiş ve oradan ayrılmış. Yaşlı adamın asasının değdiği yerlerden bir anda su çıkmaya başlamış. Uçarsu Şelalesi'nin de efsanesi böyleymiş. Biz de vakit kaybetmeden ayrıldık Yeşilgöl'den. Mesafe kısaydı. Su şelaleden dağı delecek gibi dökülüyordu. Akdağ'ın yüksekliği de 3024 metreymiş. Şelalenin suyu Yeşilgöl'den bile soğuktu. Gömbe'nin böyle güzelliklere sahip olduğunu hiç bilmiyordum. Diğer yaylalar gibi sıradan değildi. Uçarsu'da daha çok ziyaretçi vardı. O manzarayı görüp hayran kalmayan yoktu sanırım.

Uçarsu Şelalesi, Kaş ilçesine yetmiş kilometre uzaklıktaydı. Yeşilgöl'ün güneybatısında Aygır Gölü'nden çıkan suların altmış metre yukarıdan akmasıyla oluşmuş. Su, kayalara çarptıkça havada dans ediyordu. İsminde

olduğu gibi su uğuyordu. Uçarsu'yla ilgili bir diğer efsane ise havalar soğumaya başlayınca, suyun başka bir yöne akmasıyla ilgiliymiş. Bu efsanenin geręek olup olmadığını öğrenmek için bir de kış başlamadan gidip görmemiz gerekli.

Her yıl haziran başlarında Gümbe Yaylası'nda şenlikler düzenleniyor. Ardından Abdal Musa'nın dergahı olan Tekke köyünde Uçarsu şenlikleri oluyor. Adaklar adanıp, kurbanlar kesiliyor. Alevi- Bektaşilerin vazgeçilmez eğlencelerini siz de görmek istiyorsanız Gümbe Yaylası'nı ve Tekke köyünü ziyaret etmelisiniz. Bu arada Gümbe'ye kadar gidip dondurmasını yemeden dönmeyin sakın! Akdağ'ın zirvesinden gelen kar ile yapılan lezzetli dondurmaların tadına bakmalısınız.

Semanur AK

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sevgili Günlük,

17.10.2017

Bugün yine okulda gıcık geometri kitabımla uğraştım. Diğer konular ile aram iyi fakat üçgende kenar-açı bağıntılarını beni geręekten zorluyor. Ne kadar çabalarsam çabalayayım olmuyor sanki. Tam anladım diyorum farklı formüller ve zor sorular çıkıyor. Sanki sınırsız ya da sonsuz... Geometri, çabalarımı sonuçsuz bırakınca huzuru coğrafya dersinde buldum. Soruların kolay olması moralimi yerine getirdi. Son ders öğretmenimiz gelmeyince kızlarla dışarı çıkıp, bahçede sohbet ettik.

Eve geldiğimde ise kısa süreli bir şok geçirip, kapının önüne çöktüm çünkü sabah annem uyardığı halde, anahtarımı evde unutmuştum. Ben de kapının önünü mekân edindim. Kitabımı açıp okumaya başladım. Keşke üst ve alt kattan gelen komşularımız olmasaydı da devam edebilseydim kitabıma. Hepsi şaşkınlıkla "Dışarıda mı kaldın?" diye sordular. Ben de "Yok ben böyle kapı önü seviyorum, zevk meselesi yani." diyemediğim için "Evet, anahtarımı unuttum." dedim. Bir ara sıkılıp dışarı çıktım ama öğlen güneşinden bunalıp apartmanın içindeki gölge ve serinliği tercih ettim. Neyse ki beş-on dakika sonra annemin gelmesiyle mağduriyetim son buldu. Akşamüzeri de kuzenimin doğum günü için ailecek teyzemgilde buluştuk. Gitmeden hediyemizi almayı ihmal etmedik. Güzel bir cüzdan aldığımız halde, Türk âdeti olan çorabı almadan hediye vermeye annem razı gelmedi. Gittiğimizde karşılaştığımız manzara yaş sınırı 3-13 olan çocuklarla dolu gürültülü bir evdi. Tek tesellim sınırsız wifiydi. Yetişkinler ve çocuklar ayrı odalardaydı. Ben de wifinin en iyi çektiği yer olması nedeniyle çocukların yanına gittim. İlk zamanlar sakince oyun oynayan çocuklar biraz zaman geçtikten sonra kimisi oyuncak kimisi de "O bana vurdu ben de ona vuracağım." derdiyle kavgaya başladılar. Laf anlayabilecek yaştakileri idare ettim ama melodika için kavga eden minnakları zor sakinleştirdim. Pastanın kesilmesiyle hepsi sessizce tabaklarına gömüldü.

Yani bugün bebek bakıcılığı yaptım diyebilirim. Eskiden on çocuğu olan aileler ne yapıyordu geręekten merak ediyorum.

Nihayet eve gelebildik. şimdi güzelce uyuyacağım. İyi geceler günlük.

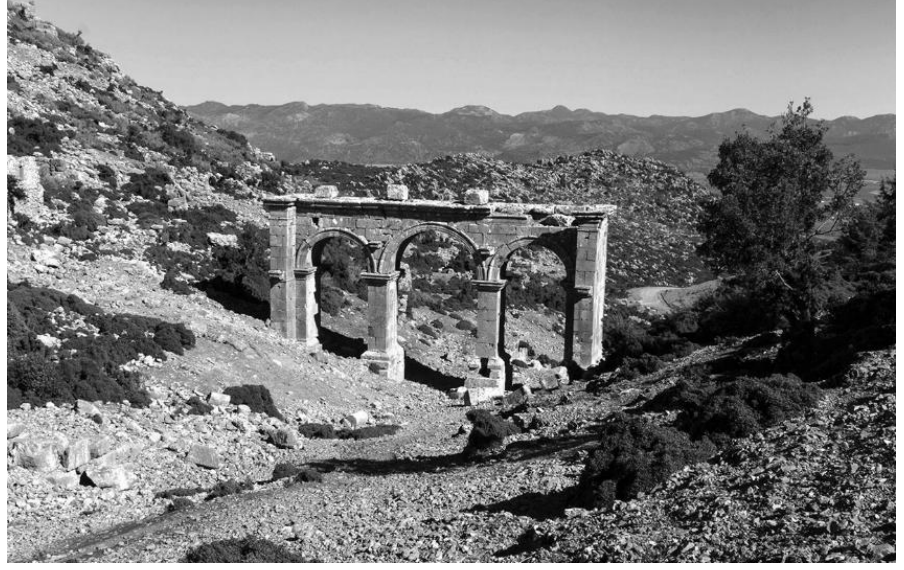
DÖŞEME YOL

Zühre SALAZ

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Yaşanmışlık, gittiğim yerlerde ve görmeyi başarabildiğim her şeyde bu değeri ararım. Kim bilir ondaki duyguyu hissedebilmemden geçiyordur bu arayışım, o duyguyu sevmemden geçtiği gibi. Geçtiğimiz haftalarda görmeyi başarabildiğim yerlerden biri beni öylesine etkiledi ki yapabildiğim, yalnızca bu ana tanıklık etmekten duyduğum minneti yüceltmektir. Döşeme Yol'da yaptığımız doğa yürüyüşü bana çok şey kattı.

Sabahın erken saatlerinde yolculuğa çıkıyoruz. Kendimi Döşemealtı'nın sonunda yaşıyor sanırken meğer sonun da sonu varmış. Üzerimee yürüyüşe uygun kıyafetler giyiyorum. Yol uzun ve meşakkatli. Yanınıza bir de hırka almanızı tavsiye ediyorum. Aşağı doğru yürürken

birçok hava akımına kapılacak, yürümekten dolayı da terlemiş olacaksınız. Eğer sonraki günlere hasta girmek istemiyorsanız hırka sizin kurtarıcınız olmaktan büyük memnuniyet duyacaktır.

Dağların eteklerine bakıp sisli havayla olan dansını seyre dalıyorum. Kendimi öyle kapıtırıyorum ki Dağbeli köyünde verdiğimiz molayı ancak arkadaşım beni dürtünce fark edebiliyorum. Köyün şirin bakkalından sularımızı alıp yola devam ediyoruz. Yola çıktıktan kırk beş dakika sonra nihayet Döşeme Yol'un girişine varabiliyoruz. Yürüyüşe başlamadan önce DEDOSK (Döşemealtı Doğa Sporları Kulübü) Başkanı bize hem yol hem de yürüyüş hakkında bilgi veriyor.

Döşemealtı'na adını veren yol, antik çağlarda Pamfilya ile Pisidia kentlerini birleştiren yollardan biri. Bizans, Selçuklu, Osmanlı dönemlerinde kullanılmış. İnsanların belli bir ücret karşılığında şehre güvenli bir şekilde ulaşmasına yardımcı olan bu yol yakın geçmişte Yörüklerin göç yolu olmuş. Yolu kullanan birçok Selanik göçmeni de yolun aşağısında yer alan köylerde halen yaşamakta. Yaklaşık iki bin yıl boyunca işlevini sürdürmeyi başaran yol, döşeme taşlardan oluşuyor. İnsanlar, bildiğiniz taşları tek tek bir araya getirerek uzunca bir yol yapmışlar. Bu beni etkiliyor açıkçası.

Kısa bir açıklamadan sonra elime uzunca –ki neredeyse boyum kadar- bir sopa alıyor, yürüyüşe başlıyorum. Zeytin ağaçları ile başlıyorsunuz yola. Taşlar arasından fışkıran yeşillik etrafınızı saran sessizlik ve siz. İki dağ arasında uzunca bir platoda yer alan yol sizi kendine katıp götürüyor. Yürümeyi sevdiğimden grubun

epey önünde ilerlerken gözüme taşlar üzerine oyulmuş tekerlek izleri çarptı. Sonrasında öğrendiğimde ise gülmeden edemedim. Yoldaki tekerlek oyukları yalnızca yolun başlangıcında bulunan arabaların tekerleklerinin geçebileceği kadarmış. Böylece yoldan yüküyle geçmek isteyenler o köyde bulunan arabaları almak zorundaymış.

Yolu yarılamışken bir anda döşeme taşlar kayboluyor yerini bildiğimiz çakıl taşlarına bırakıyor. Bu birikintinin altında aslında devam eden Döşeme Yol üzerine yapılmış NATO'ya ait borular olduğunu öğreniyoruz. Boruları, üzerine yığıldıkları taşlarla kapatırken Döşeme Yol da onunla birlikte gömülmüş oluyor. Tarihimizi, yaşanmışlığımızı kendi ellerimizle toprağın altında bırakmak beni üzüyor. Fakat yürürken ara ara borulardan fırsat bulan yol size gülümsüyor.

Yolda kontrol amaçlı farklı dönemlerde inşa edilmiş yapıları görünce, yapılar ardına gizlenmiş askerler tarafından izlendiğinizi hissediyorsunuz. Zamanında birçok insanın güvenliğini sağlayan bu yapılar sanki şimdi sizi koruyor, ayakta kalabildiği kadarıyla. Aynı şekilde geçtiğiniz noktalarda yer alan lahitler, sizi tarihe tanıklık ettiriyor. Başarı göstermiş komutanların lahitlerinin üzerini farklı motifler süslüyor. Kimisinde ok kimisinde mızrak kimisinde ise kalkan... Yol bir açık hava müzesi. Tabii dört duvar arasında sergilediğimiz tarih kadar da değer gömüyor.

Yol koruma altında değil ve gittikçe de kayboluyor, tarihin tozuna katılarak. Yapılar duruyor fakat pek fazla ayakta kalmayacak gibi. Yolun sonuna yaklaşırken hanlar, hamamlar ve kocaman bir kervansaray karşılıyor bizi. Hatta kocaman bir kuyuyu görmeye de hak kazanıyoruz. Tabii bizler

yalnızca yaşanmışlıklardan geri kalanları görebiliyoruz. Yaklaşık iki saat kadar sürüyor yürüyüş ancak emin olun zamanın nasıl geçtiğini fark edemiyorsunuz. Yolun uzunluğu boyunca bir an bile eskimeyen o tarih size zevk veriyor.

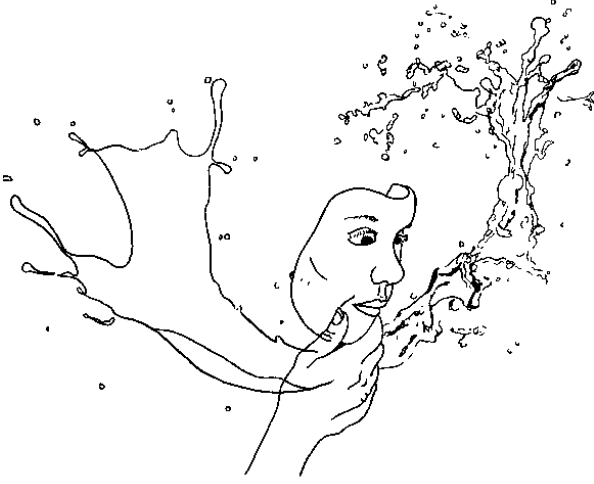
Eğer siz de bir gün Döşeme Yol'u ziyaret etmeye giderseniz yolu bitirdiğiniz zaman herkes gibi piknik yapabilirsiniz. Zira yolun sonunda sizi karşılayan ova piknik için adeta biçilmiş kaftan.

HAYALLERİNİ YARATMAK

Yeşim ÖKSÜN

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sanat... Hayalini yaratma becerisi olarak tanımlı benim lügatımda. Bir hayal kur ve bunu yaz, çiz, söyle, boya, çal ya da benim söylemediğim başka bir yol dene. Hayalin hayat bulsun, görülebilir, duyulabilir, hissedilebilir olsun. Hayalini gerçekleştirmekten öte bir mutluluk olur mu, olabilir mi hayatta?Dile kolay elbet. Birkaç yıl önce resim dersi aldığım zamanları anımsıyorum da... Düz bir çizgi çizebilmek için neredeyse üç ayımı harcamıştım.

Hayalini yaratma becerisi dedim. Evet, hayalini yaratmaktır sanat. Mimari her zaman çok ilgi çekici oldu benim için. Zihninde bir şey tasarla ve zihninde canlanan şeye dokunma şansı bul. Muhteşem bir duygu olmalı. Kolay değil, hem de hiç kolay değil. Temelden başlayacaksın, bazı teknikleri öğreneceksin. Kendine özgü, sana uygun, hayallerine uygun bir alana yöneleceksin ve öğrendiğin teknikleri uygulamaya koyulacaksın. Uzun, bir o kadar da taşlı bir yol. Sunulan beş seçenekten birini seçmenin üstün bir yetenek olarak görüldüğü yerde... Ne kadar içimi yakıyor olsa da taşlı bir yol diyerek bırakacağım.

Her şeyde olduğu gibi sanatta da tekrar etmek fazlaca önemli tabii. Hiçbir sanatsal yönünü köreltmemeli insan, üstüne gidip geliştirmeli. Terk etmemeli, vazgeçmemeli. Ortaokuldayken, yedinci sınıftı sanırım ya da altıncı sınıf. Okulda hikâye yazma yarışmaları olurdu her ay. İki kez ödül almıştım, iki kez beğenilmişti yazdıklarım ve üç kez katılmıştım. Şimdiyse iki kelimeyi bir araya getiremiyorum. Getirmeye de çalışmıyorum aslında. Bu hepî topu üç dört satırlık yazıyı bile yazdım yazdım sildim. Birleştiremedim, anlamlandırmakta zorlandım.

Hayallerden uzak belki de yaptıklarım. Yarını planlarken bir taraftan da diğer gün için kaygılanırken sanattan bahsetmek, neden bazı yönlerimizin bu denli zayıfladığını sorgulamak doğru değil elbet. Çünkü hayat 28 yaşında mutlu olabilmek adına 18 yaşında kitapların arasında boğulup soru çözerek kendini çürütmekten geçiyor. Bunu yapsan bile o yaşa geldiğinde mutlu olmak düşüncesi yalnızca küçük bir ihtimalden ibaret.

Tekrar ettirmeli beceriyi. Fakat bir şarkıyı çok beğenip saatlerce, günlerce dinlemek; diğer şarkılara sağır olmak gibi değil. Bu durumda daha güzel şarkıları kaçırmak var, yerinde saymak var.

Sanat hayalini yaratma becerisidir. Tüm sanat eserleri belli bir amaca yöneliktir ve belirlenen her amaç bir hayalin sonucudur. İnsanlar sanatla iç içe yaşasın ve hayallerini gerçekleştirmelerinin önünde hiçbir engel olmasın.

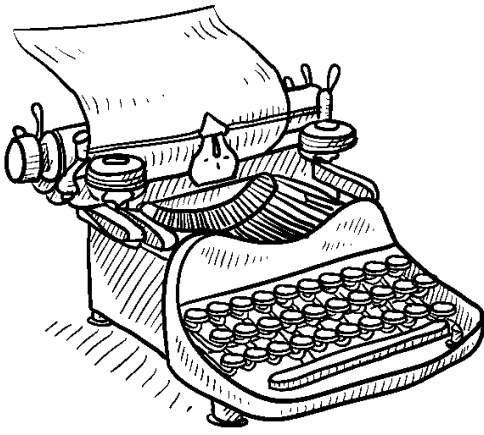
SANATI DENEMEK

Sevcan ÖZEL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Yazmaya nasıl başladım diye düşündüğümde, tek bir cevap bulamıyorum. Arada sırada aklıma düşüyor bu soru. Cevap bulmak mühim değil, insan inebildiği kadar derine inmek istiyor. Kendimce içine girdiğim, kendime bir yer edinme çabası gafletine düştüğüm yazma işlemi nasıl başlayıp da devam etti? Diğer insanlar sanata, sanatta kendini ne biçimde yerleştirebiliyor? Deniyorlar mı? -Ummam bunu- baştan beri var olan bir muma kibrit mi çakıyorlar yoksa bir kil parçasından yepyeni bir yapıt mı oluşturuyorlar?

Her insanın içinde harlanmayı bekleyen bir ateş olduğuna güvenirim. Ancak o ateşi pustum gücüne sahip yaş ağaç dalları da mevcuttur. Daha iyisini tanıdıkça daha az iyi olanı üretmekten çekinebiliyor insan. Bu

nedenden olsa gerek ki yaşamöyküleri okumaktan hoşlanırım. Müzisyenlerin berbat geçen çocukluklarını, girişimcilerin aylarca çalmayan kapılarını ve kitaplarını basmayı kabul edecek yayinevi bulamayan yazarları okumayı severim. Bu kendini başkalarının yaşamışlıklarıyla motive etme yönetimidir, inkâr etmeye yüzüm yok. Çoğu kez o insanları tanıdıkça yönlendikleri sanat dalının onları seçtiği hissine kapılırım. Bütün koşullar birleşmiş ve kişi kendini sanatın kucağında buluvermiştir adeta.

Belki –benim için uzak bir ihtimal- sanatı deneyebilir insan. Ama denize giremeyip yalnız ayaklarını sokup geri dönmeye benzetirim ben bunu. Sığ bir iştir. Taze bir meyveyi dalından koparıp, kokladıktan sonra ağacın yanına bırakmayı andırıyor. Ancak ne yalan söyleyeyim, bu insanlara imrendiğim de olmuştur. Kendime sorarsam, müziği severim ama yönelme fikri hoş bir hayalin ötesine geçmez. Boya, fırça ve tuval estetiğini sevsem de resim kaygım yok. Neden? Benim için oldukça basit bir yanıtı var bunun. Hayat beni başka şeyler için seçip yetirdi. Kelimeler üzerinde kafa patlatmayı seviyorum. “Kelimeler benim kalemim için var, harika bir yazar olacağım” iddiaları güdecek selametim yok. Ama kafamda daima dönüp duran ve kendine bir yer arayan kelimeler uçuşuyor. Bir yazar şöyle demişti “Yazmasam ne yapacağım ki? Bildiğim ya da yapabileceğim başka bir şey yok.” Benim de ona katılmaktan öte bir çizgim yok.

Sanat seçiyor, bebeğe ismi ezanla okunurken sanatı da fısıldanıyor belki. Bu nedenle sanatçılar bende hep bir heyecan uyandırır. Havadan sudanmış gibi hayatlarında bir yer bulmuştur sanatları. Dünyaya sanatın gözlükleriyle bakıp hayal dünyalarında ölçer biçer ve kırparlar. –demiş bunları, sanat aptalının biri.

Merhaba Ufaklık,

09.10.2017

Bu mektubu yedi yıl sonra okuyacağını düşünerek yazıyorum. Seni ilk öğrendiğim günden başlayalım istersen. Dürüst olmak gerekirse çok üzıldüm. Galiba birazcık da ağladım ama kısa sürdü. İlk ihtimal olarak gündeme geldiğinde tavrımı net bir şekilde ortaya koydum. Kesinlikle istemiyordum. O anda bu ihtimalin rafa kaldırılacağını düşünmüştüm ama şimdi annemizin karnındasın.

O gün -seni öğrendiğim gün- annemiz senin olmadığını sadece bir hastalığının olduğunu söyledi ve ben çok rahatladım. Çünkü bir kardeşim daha olması düşüncesi her duyduğumda yüzümü buruşturmama sebep oluyordu. Böyle bir bebeğinin varlığının olmaması sevindirmişti beni ta ki ablamın annem yedi haftalık hamileymiş demesiyle son buldu bu sevinme. Oturup ağladım, bayağı ağladım. Hani şöyle içinizi çıkartan türlerden. Hemen asma suratını. Sırf seni bu kadar istemediğim için ağlamadım merak etme. Galiba kendimi bulduğum bir zamanda gelmen beni bayağı etkiledi. İyi zamanlama ufaklık.

Senle daha yakın olmaya, daha çok ilgilenmeye başladım. Sana ilk şarkı dinlettiriyim. Etkilenmişsindir umarım, dokuz haftalıkken bu şarkıyı dinlemekten. Şarkıda geçen bazı sözler beni çok etkiledi. "Düşünce kalkmayı öğreteceğim... Bazen de susmayı öğretmeyi... Kendini sevmeyi öğreteceğim. Gidip de varmayı öğreteceğim." Beraber öğrenelim.

İlk aylar senin için zor geçmiştir. Beklenmeyen anda geldiğin için annem toparlanamadı, ilk aylar ve ikimize de zorluk çekti. Zaten o sıralar ıssız okyanusun ortasında ufak bir teknede yaşıyor gibiydik, sarsıntılı bir dönemdi anlayacağın. Senin gelmenle o ıssız okyanusta karayı gördük, hep beraber. Ne şimdi tekne sarsıntıları ne de ıssız okyanuslar kaldı. İşte bu yüzden sen benim hayatımı değiştiren küçük bir mucizesin. Karaya çıkıp ayaklarımın toprağa basmasıyla anladım artık seni çok seveceğimi. Toprak hala ayaklarımın altında ve ben hala seni çok seviyorum.

İlk aylar bitti. Cinsiyetini öğrenmeye geldi sıra. Geldi gelmesine de sen dönmedin yüzünü, öğrenemedik altı ay boyunca. İlk kız dediler sana, emin olmamakla birlikte. Evde herkes isim arayışına girdi. Sonra Derin'ler Elif'ler havada uçtu. Her gün yeni bir isim yeni bir güzellik buluyordum seninle ilgili. Sonra erkek olduğunu öğrendik. Biraz hayal kırıklığına uğradım erkek istemediğimden ama seni kabullenmiş bulunuyorum. Meğer benimle konuşmayan minicik bir adam bana kendimi anlatacakmış da haberim yokmuş. Üç ay gibi bir süren daha var amniyon sıvısıyla. Kendi denizinden çıkıp benim havamı soluyacağız ve benim toprağıma basacağız. Yakında bizimlesin. Annem artık şişik bir matruşka. Her an matruşkanın içinden çıkacak küçüğünü merak ediyoruz.

Büyümenin, öğrenmenin, yenilenmenin yaşı yokmuş. Bunları seninle daha iyi öğrendim. Hoş geldin Deniz. Hep bizimle ol. Hep kalbimizde. Büyüyüp mektubuma cevap vermen dileğiyle.

ULUCANLAR

Özgür Deniz ALEMDAĞ

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sonunda annemden Ankara'ya gideceğimiz haberini almış ve hazırlanmaya başlamıştım. Ankara'yı pek sevmem ama bu sefer farklı bir isteğim olduğu için sabırsızlanıyordum: Ulucanlar Cezaevi'ni ziyaret etmek. Bunu bayağı bir zamandır istiyordum çünkü her gitmek istediğimde bir aksilik ya da başka bir plan çıkıyordu. Ankara'ya vardığımızda eskisi gibi anneannelerinin evine gittik ve oraya yerleştik. Ertesi gün uyanıp kahvaltı yaptıktan sonra bir dolmuşa binerek Ulucanlar'a doğru yol almaya başladık. Ulucanlar Cezaevi, şu anda müze olarak kullanılmakta olan Nazım Hikmet'ten Deniz Gezmiş'e kadar birçok ismin kaldığı bir cezaevidir. Hatta Deniz Gezmiş'in idamı burada gerçekleşmiştir.

Müzeye öncelikle bir dış kapıdan giriyorsunuz. Kapıdan girince önümüze Necip Fazıl'ın ve Nazım Hikmet'in birer şiiri çıktı. Bu şiirler büyükçe iki binanın yan taraflarına yazılmıştı. Cezaevi oranın tam sol tarafında kalıyordu, 25-30 metre yürüdüktan sonra önüne gelmiştik. Dikkatimi ilk çeken şey yapısı olmuştu. Tamamen taş duvarlar kullanılmıştı. Restorasyon izlerine açıkça rastlayabiliyorduk. Biletlerimizi alıp müzeye girdik. Öncelikle uzun bir koridor görüldü,

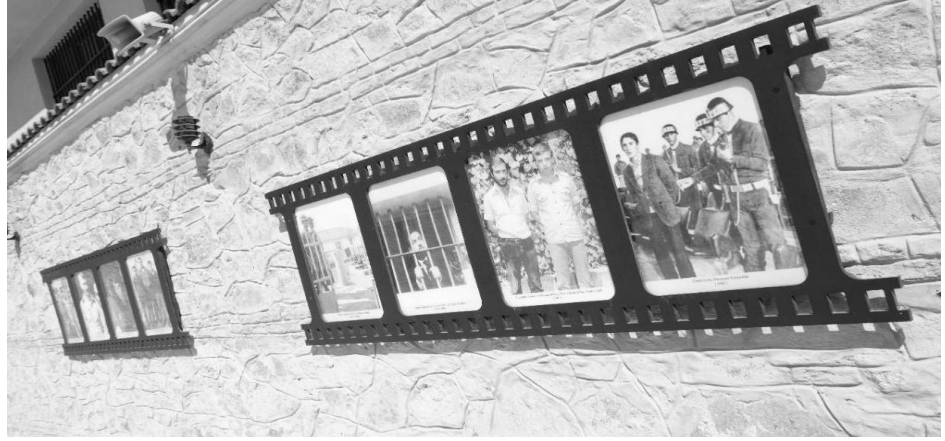
oradan içeri girdiğimizde arkamızda kantin olduğunu fark ettim. Biraz daha yürüdüktan sonra koşullar görünmeye başladı. İlk olarak Hilton koğuşuna bakmak istedim çünkü ismi ilgi çekiciydi. Acaba ismi neden Hilton koğuşuydu? Koğuşa girdiğimizde öğrendim ki burada yazar, şair ve

gazeteciler kalıyormuş. Sanırım diğer koşullardan daha iyiydi burası. Dört kişilik odalar da, çok kalabalık sayılmazdı. Hapishaneye göre gayet iyi diye düşündüm ama az sonra neler hissedeceğimi bilmiyordum. Hilton koğuşundan çıkıp tek kişilik hücrelerin olduğu namı diğer "Müteferrika"ların olduğu bölüme doğru yürüdük. İçeri girer girmez rutubet kokusunun ciğerlerime dolması ve gelen seslerin hücrelerden olduğunu idrak etmemle tüylerimin diken diken olması bir oldu. Hücreler çok küçük ve dardı. Ayrıca rutubet kokusu çok ağırdı. Hücrelerin içinden gelen sesler ise kaydedilip tekrarlanan ve hoparlörden verilen seslerdi. Bu da yetmezmiş gibi bal mumu heykeller çeşitli şekillerde hücrelere yerleştirilmişti. Seslerle birlikte hapishane ortamını size çok net biçimde hissettiriyorlardı. Buradan çıkıp biraz yürüdüktan sonra yatakhane avlusuna çıktık. Dikdörtgen şeklindeki avlunun bir tane çıkış kapısı ve duvarlarında Yılmaz Güney, Deniz Gezmiş, Nazım Hikmet, Necdet Adalı, Erdal Eren gibi

isimlerin mahkeme zamanında ifade verirken veya cezaevine götürülürken çekilmiş fotoğrafları vardı. Necdet Adalı 22 yaşında 12 Eylül'de darbecilerinin idam ettiği ilk kişiydi, Erdal Eren ise 17 yaşında idam edilmesi yasal olmadığı için yaşı büyütülüp idam edilen çocuktur.

Avludan içeri girdiğimizde solumuzda toplu banyo, sağımızda ise toplu yatakhane vardı. Yatakhanein içinde ise burada mahkûm olmuş isimlerin kıyafetleri, saatleri, tuttıkları defterleri, hatta idam edilirken boyunlarına asılan isim tabelaları bile vardı. Burada sergilenen eşyalara

bakıp iç geçirdikten sonra banyo tarafına gittik. Taslar, jiletler, küçük aynalar hepsi sanki dün kullanılmış gibi yerleştirilmişti. Burayı da geçerek bir avluya daha geldik. Onun içinde de tanıdık kişilerin yatakları vardı ve hepsinin cezaevi süreçlerini anlatan iki paragraf metin. Çıkışa doğru yöneldiğimizde hemen yakında gördüğüm mahkûmların infaz edilmesi için -yani asılması için- yapılmış darağacı ve altındaki tabure boğazımın düğümlemesine yetmişti. Çok fazla bakabildiğimi hatırlamıyorum, fotoğrafını bile çekemedim çıkıp gittim.

Ulucanlar Cezaevi Müzesi bence kesinlikle gezilip görülmesi gereken bir yer. Bazı siyasi mahkûmların buradaki yaşamlarını, cezaevi süreçlerini merak ediyorsanız ve öğrenmek istiyorsanız buraya gitmeniz şart.

OKULDA SANAT

Sevim DEMİRER

Erünal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Herhangi bir sanat dalına yeteneğim olsun isterdim hep. Hobilerim sorulduğunda gururla söyleyebileceğim bir aktivitem olsun.

Okuldaki kulüplerde Sağlık Temizlik Kulübü yerine Müzik Kulübü, Resim Kulübünde olmak isterdim. Ne inatsa tüm öğretmenlerim gelip Sağlık Temizlik Kulübüne yerleştirirlerdi beni. Kulüp derslerinde okulun bahçesindeki çöpleri toplatırlardı. Okuldaki resim, müzik derslerinde matematik dersi işlerdik hep. Başka öğrencilerin bu derslerde yeteneğine yetenek katarken benim bu derslerde acımasızca matematik öğrenmek zorunda olmam ne kadar doğru?

Bence sanat matematik dersinden daha önemlidir çocuklar için. Çocukların kendilerini tanımaya başladıkları dönemlerde matematik gibi bunaltıcı bir dersin yerine müzik ve resim dersleri gibi rahatlatıcı, motive edici derslerle eğitime çalışılrsa fena mı olur? Ülkede her insanın kendi işinin yanında bir sanatla ilgilenmesi, işindeki yoruculuğu bunlarla

ilgilenecek atması insanlık için doğal terapi yöntemi gibidir bence.

Hayatın yorucu şartlarını bir kenara bırakıp kendini bir notada veya fırçanın ucundaki rengârenk boyalarda bulmak... Kulağa hiç de fena gelmiyor açıkçası. Bunları uygulayan bir insanın ruhsal durumu diğerlerinden daha iyi olmaz mı sizce de? Haftanın tüm yorgunluğunu tuvalde ya da bir do sesinde bırakmak harika olmalı.

Belki de resim ve müzik derslerinde matematik işlemek yerine bu dersleri amacına uygun olarak değerlendirseydik ben de güzel resimler çizebilirdim ya da farklı müzik aletleri çalabilirdim. Benim de yorucu derslerimden fırsat buldukça yapabileceğim rahatlatıcı bir aktivitem olabilirdi. Günlerime daha dinç başlayabilirdim.

Okullardaki sanat dersleri öğrencilerin içindeki yeteneği ortaya çıkarmak için onları keşfedebilmek için güzel bir fırsat. Benim böyle bir fırsatım olmasa da az uz girdiğimiz resim ve müzik derslerinde öğretmenlerin desteğiyle kendi becerisinin farkına varan arkadaşlarım da var. Kendi imkânlarıyla bir şeyler başarmaya çalışıp yeni yeni tablolar yapmayı başaran, ilk kez bir müzik aletini çalmayı öğrenen arkadaşlarım da var. Çok küçük yaşlarda daha fazla sanat dersleri önemsenseydi belki de bu arkadaşlarım buldukları yerden çok daha ileride olabilirlerdi.

Sevgili Günlük,

20 Ekim 2017

Uzun zaman oldu sana bir şeyler yazmayalı. Hayatım çok değişti, biriken çok olay, karmaşık duygular var desem yalan söylemiş olurum. Aynı tas aynı hamam.

Bugün sabah da diğer günlerde olduğu gibi erken kalkmak zorundaydım. Malum, okula yetişmek gerek. Sabah ninemle vedalaşıp çıkıyorum evden. Dedem ölünce yalnız başına evde kalmaktan korktuğu, annemlerle de kalmak ve evinden uzaklaşmak istemediği için ninemde yaşadığımı biliyorsun zaten. Bu, dedemin ölümünden sonra ninemle birlikte kaldığımız ikinci yıl. Bensiz yapamıyor. Arada tartışsak da anlam veremediğim bir bağ oluştuğunu düşünüyorum aramızda. Başkaları için az benim için fazla bir bağ. Bu sene nineme daha çok dikkat etmeye çalışıyorum. Şu aralar hastalık kraliçesi kendisi. Tacı bolca haplardan oluşuyor. Aldığımız her nefesin bizi yaşatıyor ama sonumuza da bir o kadar yaklaştırıyor olması ne acı. Neyse, öyle işte.

Annemgile gitmek için saatin altı buçuğunda nar bahçemizden geçiyorum. Gökyüzü mavinin en güzel tonlarından birini yaşıyor. Bir iki yıldız ancak görünüyor ama onları görebildiğim için bile mutlu oluyorum. Önceden bu vakitlerde bu yolda yürümekten çok korkardım şimdi ise seviyorum bu yolları. Korkulması gereken gökte değil yerde diyor, gökyüzüne bakarak yürümeye devam ediyorum. Tabii ne olursa olsun duasız geçilmiyor o yol. Kurumuş yaprakların hışırtısı, rüzgârla savrulan o yapraklar, attığım her adımda çıkan toprağın sesi bir melodiye çağırıyor. Şafağın da bir sesi var işte. Bu sesle annelere gidiyorum. Kapının açılma sesini duyar duymaz koşan ve resmen bu sesi bekleyen civcivlere de yem atmadan geçiyoruz tabii. Karanlıkta nasıl bulduklarını bile anlayamasam da bir şekilde yiyorlar yemlerini.

Oradan okula geçiyoruz kardeşimle. Aynı yere tıkıştırılmış biz öğrenciler, paket servis gibi bizi sipariş eden yere gönderiliyoruz. Bu yolculuğu bir kulaklıkla paylaşmak zamanın biraz daha hızlı geçmesini sağlıyor. Azalan bir zaman artan bir hayal gücüyle bir şekilde varıyoruz okula ve yine aynı şekilde eve gidiyoruz. Daha önce tanışmadığımız birçok kişi ile istemsiz bir oyun oynuyoruz servisin koltuklarında: Ortada kalanın canı çıksın. Sabah akşam, haftanın beş günü bu oyunu oynuyoruz. Bu oyunla okula gidip bu oyunla okuldan dönüyoruz. Okulda da aynı şekilde bir oyun oynuyoruz: Körebe. Gözlerimiz bağlı, bize verilen bilgileri yakalamaya çalışıyoruz. Yakalarsan iyi, ben yakalayamayanlardanım.

Bugün günlerden cuma. Normalde bugün Berra'yla buluşup bir gün de olsa oyun oynamaya ara verecektik. Maalesef olmadı. Sağlık olsun. İşte ev-okul süreci böyle geçti.

Eve geldiğimde bilhassa cuma okul sonraları oyun oynamanın verdiği bir yorgunluk çöküyor omuzlarıma. Okuldan sonra sabah olanların tersi oluyor. Annemler de iniyor, olmazsa olmaz sevgilerin ardından civcivlere yem atıyor ve yine aynı bahçeden nineme gidiyorum. Sabahkinin aksine bahçeden geçerken artık gölgemi görebiliyor ama yıldızları göremiyorum. Ninem her zamanki gibi yatağında uzanmış televizyon izliyor oluyor. Televizyonla gerçek hayattan mı kaçıyor yoksa gerçek hayatı orada mı buluyor anlayamıyorum. Bahçeden gelirken kopardığım

narları yiyorum. Biraz sonra ninem de yanıma geliyor, beraber yiyoruz. Beni hem yaylaya hem annelere götürmek için ikna etmeye çalışıyor ama başaramıyor. Evde kalmak ve yalnız olmak beni daha mutlu edeceğinden şu anda da bu mutluluğumu gece ile paylaşıyorum. Biraz sonra okuldan verilen oyunları oynamam gerekecek. Okul bitiyor oyunlar bitmiyor.

Hayat da böyle olsa gerek: Oyunlar ve ölümler arasında yaşayıp gidiyoruz. Ben de gideyim artık. Zira oynanacak oyunlarım ve bu oyunların vereceği yorgunluğa bir yerden başlamam gerek. Hoşça kal.

SANAT VE BARIŞ

Alper OKŞAR

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Savaşı sevmem.

Sanat dallarının hemen hemen hepsinin konusu insandır. İnsanda hoşgörüyü, barışı, güzel olanı geliştirip yeşertmek sorumluluğu sanatçıların üzerindedir. Sanatçılar, halka gerçekleri sanat aracılığıyla anlatırlar. Pablo Picasso'nun Guernica şehrinin bombalanmasını anlatan "Guernica" isimli eseri etkiliyor beni. Mutluluğun değil de acının resmini çizen Picasso. Francisco Goya'nın "3 Mayıs 1808"i ve Picasso'nun "Kore'de Katliam"ı savaşın içerdiği acı ve nefreti anlatıyor. Nazım, Neruda, Guillen ve daha birçok sanatçı eserlerinde görevlerinin barış için mücadele etmek olduğunu savundular.

Barış deyince aklıma savaşızsızlık hali gelmiyor. Özgürlük, eşitlik ve adaletin olmadığı yerde barış yoktur. Bence sanat bunun için vardır. Sanat, toplumun tüm eksik ve saklı yanlarını insanların yüzlerine vurur. Roberto Benigni'nin "Hayat Güzeldir" filmi her izlediğimde insanlığımdan utanıyorum. Sanat işte bu yanıyla çarpıcıdır. Bir olayın üzerinden yarım asır da geçse o olayın gerçekliği ilk günkü gibi insanı etkileyebilir.

Sanatçı, dönemindeki herhangi bir kötü gidişe duyarsız kalmaz. Toplumda alında ışığı ilk görenler daima sanatçılar olmuştur. Günümüz dünyasında bu kadar haksızlık, adaletsizlik ve savaşın kol gezmesi sanata ve sanatçıya gereken değerin verilmemesinden kaynaklanmaktadır. Kanımca dünyayı politikacılar değil sanatçılar yönetmeli. O zaman dünya daha yaşanılır bir hâl alacaktır.

Sanatın evrensel bir dili vardır. Fransız ressamın elinden çıkan tablo Türkiye'de sergi salonunu gezen bir insanı etkileyebilir. Yine Hindistan'da bestelenen bir şarkı benim ruhuma iyi gelebilir. Suç ve Ceza'daki Raskolnikov hangimizi etkilemedi ki?

II. Dünya Savaşı'nda Hiroşima'ya atılan atom bombasının etkilerini hepimiz yazılan eserlerden, bestelenen şiirlerden hatırlıyoruz. Oktay Akbal'ın "Hiroşimalar Olmasın" adlı eseri, savaşın çirkin yüzünü sanatçı duyarlığıyla bütün insanlığa bir kez daha gösterdi.

Bana kalırsa uluslar, sanat okullarına daha fazla önem vermeli. Evet; teknoloji üreten mühendislere, sağlık alanında doktorlara, siyaset bilimcilere bu dünyanın ihtiyacı var. Unutulmamalı ki bütün bunları yetiştirebilmek için barış ortamının sağlanması gerek. Bence barışı sağlayacak en önemli kitle sanatçılardır. Sanatın hangi dalı olursa olsun sınırı, ulusu yoktur. Yeter ki yeşerebilecek bir toprak bulsun.

Değerli İstanbul Şairi,

Her şeyden önce, hayalinizin engin sularında bitmek bilmeyen sevginin kaleminize yansımına hayran olduğumu belirtmek isterim. Bu sevgiye ne denir bilemem üstadım. Bir hayal midir, yoksa bir insan mı? Bir şiire duygu nasıl yüklenir bilemem fakat şiirlerinizi okurken içimdeki hareketlenmenin üstün bir duygu olduğunu söylemek isterim. Belki bu sevginin kaynağı bir hasrettir. İnanırım ki içine sevgi girmedikçe şiir, gerçek duygusunu yansıtmaz, hele içinde ayrılık olmazsa hiç yansıtamaz.

Firuze kubbelerin şehri Üsküp'ten çıkıp lale bahçelerine gelmek ve hayatın en güzel dönemlerini burada geçirmek paha biçilemez bir duygu olsa gerek. İlham kaynağınızın İstanbul olduğunu bilirim. İstanbul'un - o güzel şehrin-yollarında, tepelerinde ufak bir akşam gezintisine çıkmak, birkaç dakikalığına boğazda dolaşmak bile bir martının uçarak o aziz şehre tepeden bakmasıyla birdir. Ayrı bir hareket verir insan kalbine o masmavi deniz. Dalgalar kıyıya vurdukları her an bir şiiri oluşturmuş, bir dize olarak geri dönmüş şiirlerinize. Ne mutlu ki bizi bu günlerden alıp eski zamanların o coşuklu ve sınısıcak kalbi olan insanların hayatlarına götürüyorsunuz. Dile geliyor sanki şiirlerinizi okurken o zamanların İstanbul'u. Her semti anlatıyor yaşadıklarını.

Pekâlâ, eskisi gibi ilham alınacak bir şehir midir İstanbul? Bence değildir. Zira eskidendi İstanbul'un güzelliği. Şimdi ise her yerinde kötülük kol geziyor. Sanki içinde o efsunkâr havayı hiç barındırmamış gibi sürdürüyor yaşamını. Yalnız bir İstanbul var şimdi kalabalıkların arasında. Belki o da görmedi bir çocuğun yalnızlığı gibi otel odalarını doldurduğunu yalnızlığın. Geçmişini yâd ederek, İstanbul'un sizi sevemeyeceğini bilerek, belki de anne hasreti çekerek yazmanın ne kadar meşakkatli olduğunu biz bilemedik üstadım ama o güzel şehrin her sokağında bu derin yalnızlığı hissetmesi uzun zaman almadı. Belki yakalamıştı sizi bazı şiirlerde yalnızlık, ya Ortaköy'de oturup bir çay içerken yahut hayatın güneşli sabahlarından gecelerin uzun sessizliğine geçerken. Onu da şimdi yakaladı işte.

Şimdi İstanbul'u eski şiiirlerde yazılanlar kadar güzel anlatan o gizemli duyguları uyandıran kimse yok. Sözcükleri sizin kullandığınız ustalıklarla kullanan da kalmadı. Sokaklar ve büyük yapılar arasında kalan ama hiç pes etmeden ayakta dimdik duran bir Galata var. Ya Ayasofya görünüyor karşı taraftan ya da Süleymaniye... Güzel havalar da vardı eskiden. Dışarıya çıktuktan hemen sonra ciğerlere dolan denizin o ferah kokusu vardı. Ya şimdi neredeler? Hepsi o güzel şiiirlerde kaldı. Onlar da huzurlu birer melodi oldular şimdi. Bazıları kâğıtlara döküldü, iki kapak arasına koyuldu. Gelecek nesiller okur dediler. Evet, okuyoruz üstadım. Size "esersiz şair" diyenlere inat okuyoruz hepsini.

Zaman geçti. Sessiz gemiler kalktı limanlardan, uçtu kuşlar hür ufuklara. Giden gitti demiştiniz ya üstadım hala bir değişiklik yok buralarda. Bir şiiirin sonuna gelirmiş gibi bitiyor her an. Susuyor herkes. Sadece kendini düşünüyor birçoğu. Paylaşmayı sevmiyor. Yaşadıkları hayatı mükemmel göstermek için yaşıyorlar. Pek de güzel görünüyor uzaktan. Başarıyorlar kandırmayı. Eskiden öyle değildi insanlar. Kimse saklayamazdı hiçbir şeyi. Hayat koşturmacası hala sürüyor, sanki biraz daha ağır geliyor insanlara. Günü kurtarmak için yaşıyor herkes kısaca.

Şimdiki düşünmeyi de konuşmayı da sevmiyor üstadım. Konuşmak sizin zamanınızda en değerli taştan daha değerliyen şimdi çevremiz konuşmayanlarla, konuşamayanlarla dolu. Belki bir Meserret'e bir Küllük'e gidip uzun uzun sohbet etme şansımız yok ama diyecek o kadar çok sözümüz var ki! Aslında hala bir umut var yenilerden. Birkaçı, güzel olanı görebiliyor, ruhunu ve hayatını güzelleştirmeye çalışıyor. İşte bu birkaç kişi gerçekten konuşuyor. Biraz olsun görülüyor gözlerdeki o ışıltılar, hissediliyor kalplerdeki sevgi. Hani derler ya "Eskiler ne güzel severdi." diye. Belki gözlerimizdeki o ışıltılar eskilerin bize bir mirasıdır kim bilir? Bize göre aşk kalplerdeki eksik kelimeleri bir araya getirerek bir süre sonra unutulacak birkaç cümle sarf etmektir. Peki ya size göre? Limandan sessizce uzaklaşan bir geminin ardından gözleri yaşlı bakılmaktı. Bir sabah ahşap bir masanın üstüne katlanmış bir kâğıt ile bir çiçek bırakılmaktı. Sonra çıkıp gitmektir, sabahlara kadar ruhun can çektiği otel odasından. Ölümüne gitmektir aşk, giden o geminin yolcusunu bir daha göremeyeceğini ve aziz İstanbul'a bakamayacağını bile bile.

Şimdiye kadar aşkın çıkmaz sokakları üzerine şiiirler yazıldı. Hepsine de çıkmaz diyemem ya üstadım. Elbet bir gün çıkardı o yollar bir yere. Belki kalbinizi yakıp kavuran Celile'ye gitmedi ama ateşi hiçbir zaman sönmeyecek olan İstanbul aşkına çıktı yollar. Yıllar geçti üstadım, ama hâlâ herkesin zihninde sizin sözlerinizle canlanan; kalbinde de sizin âşık olduğunuz o aziz İstanbul var. Gönüllerin bütün neşesi ve kederlerini bize anlattığınız için şimdi size bir teşekkür borcumuz var. Sevgilerimle...

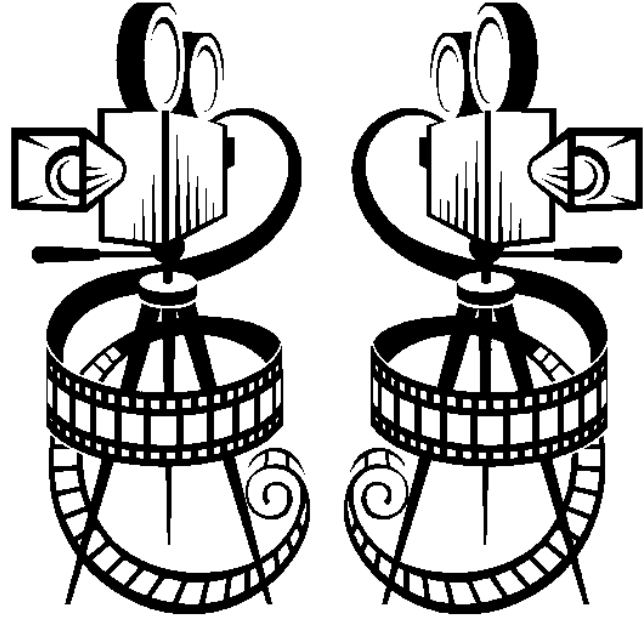
SİNEMA İNSANI

Gülbedi Berra SERT

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Sinema insanı bir başkadır benim gözümde. Olayları farklı görür ya da farklı olanı tercih eder. Çok geniş bir hayal dünyaları vardır. Zamanın içinde yolculuk etmek sinema insanları için vazgeçilmez bir deneyimdir. Rutinin içinde devamlı dönüp dururlarken ara sıra mola vermeye ihtiyaç duyarlar. Beklentileri, yapmak istedikleri, hayallerindeki yaşamı belki de o dev ekranda görür gibi olurlar. Sinema kültürünü benimsememiş bir toplumda olsalar dahi onlar için önemli olan başkalarının düşünceleri değil kendi mutluluklarıdır. Bu yüzden kendileri için zaman ayırıp sinemaya giderler. Heyecanla girdikleri o salonda iki saat onlara ilaç gibi gelir. Kimi yaşayamadığı aşkı yaşar, kimi umudunu kaybetmişken yeniden bulur kimi ise hüznüne hüznün katar.

Bunlara nazaran tatmin olmamış, beklentilerini karşılamayan sinema insanları da vardır. Onlar için bu çok büyük bir hayal kırıklığı olabilir ama yine de güzel olanı görmeyi tercih ederler. Aynı zamanda bu tatsız deneyimi yaşayan sinema insanları çok güçlü eleştirmendirler. Kimsenin aklına gelmeyen bambaşka, özgün senaryolar yazarlar düşünceleriyle. İzledikleri filmde tatmin olmasalar da bu bir nebze iyi gelir tatmin olmamış sinema insanlarına. Bu iki tip sinema insanını da kabul eder dev ekran. Bütün bu düşünceleri saygıyla kucaklar, seyircisine asla küsmez. Umutlardır çünkü seyircisiyle perdeyi birbirine bağlayan. Günlük hayatın karmaşası içinde göz kırpar dev ekran seyircisine. Arkadaş misali dinler, anlatır öğütler verir.

Evden izlenildiği gibi de değildir filmler, hele ki filmi televizyondan izlemek asla beyaz perdenin yerini tutamaz, sinemadaki tadını vermez. Beyaz perdenin bir büyü, tılsımı vardır. Görüldüğünden çok başka, çok daha gerçektir. Gerçek olan bir şey daha vardır ki o da sadakat. Sinema insanı hayranı olduğu oyuncuların yapıtlarını asla kaçırmaz ve onları yarı yolda bırakmaz. Saf sevgiyle kucaklar onları. Her ne kadar oyuncular izleyicilerini tanımasalar da onlarla vakit geçirmeseler de sevgilerini ve desteklerini hep hissederler.

Bu anlamda sanat insana mutluluk verir. Sanatı seven ve destekleyen ve hayatının bir köşesinde barındıran insanlar mutlu insanlardır. Doğayı severler, evreni severler ve insanları kucaklarlar. İnsanların içinde bulunduğu ruh haline olumlu anlamda etki eden hayal gücünü somutlaştıran ve ortaya güzel bir ürün çıkaran zevk veren bir uğraştır sanat. Sanat her zaman için önemlidir. Bizim için, insanlık için, kalıcı sevgi ve barış için.

SANAT, NEYE GÖRE SANAT?

Duygu YILMAZCAN

Erünal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Kimisi Yahya Kemal gibi soğuk bir odanın içinde, yorganın altında titreyerek kimisi gece 3'ten sonra karanlığı aydınlatan bir mum ešliđinde verir eserini. Kimi resimle dışa vurur anlatamadıklarını kimi de yazıyla. Onca sanatın arasından birini seğer ve anlatır haykıramadıklarını. Ortaya çıkan sanat eserinden herkes kendine bir pay çıkarır. Kimisi ihtiyacı olan řeyi çıkarır eserden, kimisi merak duygusu uyandıran eserde zihninin ağlığını doyurur.

Doğada bulunan şeyler sanatın yaratıcısıdır. Sanatçı doğada birçok esin kaynağı bulur. Belki ben de Sezai Karakoç gibi; yağan yağmurda, zeytin ağaçlarında ya da incir kuşlarının bakışlarında bulurum aradığımı.

Acının en güzel tarifini yaptırır sanat. Çaresizliği umutla yeşertip beklentilerimden mutluluk meyvesini büyütür. Bu meyveyi tatlandıran da acı yapan da sanattır. Korku, çığlık atan bir adamın içindedir. Güneş gece de görünebilmek için ay kılığına bürünür. Huzur, onca sefalete rağmen çizilmiş bir aile tablosudur.

Hepimizin bir role büründüğü bu hayat tiyatrosunda oyunun ne zaman biteceğini bilmeden son perdeyi bekleriz. Her yapacağımız şeyi şimdi zamanı değil diyerek geçiştiririz. Özgür olduğumuzu sandığımız bu koca dünyada zaman esir tutar bizi. Hepimizi kölesi varsayar. Fakat zamanın bizi yönetemediği tek yerdir sanat. Bir sığınak olur yağmayı beklerken mutsuzluklarım gözlerimden. O sığınakta artık kalemim ağlar yalnızca.

Sevinçle dans ederiz, acıyla yere düşeriz. Tablodaki fırça darbelerimle yaratırım eserimi. Her dokunuşta farklı bir anlam varmışçasına, resmettiğim eser bitince yarattığım eserin beraberinde tabloyu yarattığım gibi kendi içimde var olan başka bir kimliğimi de var ederim.

Gerçek sanatçılar, kendi hayal dünyalarının engin sularından akan bir damla suyla yoğururlar eserlerini. Diğerlerinden daha farklı, daha güzel ve daha yaratıcı olan eserler ortaya koyarlar. Söyledikleri her söz ya da çizdikleri tek bir çizgi büyük bir anlam kazanır. Sanatı da sanatçıyı da biz var ederiz. İşlenmemiş toprağın ne kendisine bir faydası olur ne çevresine ne de bir başkasına. Yani sanatta da olduğu gibi, her şeyin ölçüsü insandır. Sanatı var edip, onu şekillendiren biziz.

ŞİMDİLİK

Sevcan ÖZEL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

ŞİİRİ DİNLEMEK İÇİN KAREKODU OKUTUNUZ.

22.10.2017

Yakında kokusu çıkar diye beklemek boşuna. Dünde bırakılanlar yarında yok. Şimdide umut edilen hiçbir şey yok. Anı yaşamak, en büyük keşmekeşim bu zaten. Hep böyle mi olacak? Evet, yaşandı! Yirmi dört saatlik gün yine en fazla yarı yarıya tadıldı.

Çiçekleri dalında bırakıyor olsak da birileri farelere zehirli kapan kuruyor, haberin olsun!

Hiçbir şey yetmiyor. Para, umut ve ekmek! Kaf Dağı'nı da Anka Kuşu'nu da inkâr ettim. Çare yok! Yaşamak ölmeyi de gerektiriyor. Canhıraş yazıyorum. Bir şeyler yazılsın diye bekleyenler var gibicesine. Sonra biliyorsun; yırtıp atmak, çırpınmayı bırakmak düşü sarıyor benliğimi.

“Ayağımda pabuçlarım,
Üzerimde paltom yoksa,
Bir eskiciye satmışımdır.
Beyoğlunda çiçek pasajında,
Beni birkaç gün görmemişseniz,
Anlayın ki;
Karnımı doyurmak için
Yalandan bir suç işleyip,
İçeride yatmışımdır.
Ve Yenicami önünde oturmuş
Gelip geçenlere karşı;
Bir şiir kitabı okuyorsam
Bir şair dostumdan almışımdır.
Bütün bunlardan sonra,
Avucumdaki kağıt parayı
Biri verdi dersem inanmayın

Muhakkak çalmışımıdır.” diyor Avni DEDE. O'na kapılıp gidiyor ve yanı başında kitaplarımı satıyorum. Ve Çınaraltı'na kazınıyorum ben de. Onun dışında hiç mi hiç bilmiyorum yaşayıp yaşamadığımı. Yani elbette çay sevmesem de iki şekerle içebiliyorum. Bunu herkes yapabilir.

Ara sıra söküp atma ihtiyacı duyuyorum kendimi. Yabancılaşma; en çok kendine.

Ve bazen yazmak bilinçsizce, tekdüze, kafa yormadan. İnsan ancak aşağısında olduğu bir insanı küçümseyecek ahmaklıkta bana kalırsa.

Ne yapacağım?

Süreklilik daha az tedirgin etmeliydi ruhu. Kırgın, kızgın, mutlu, istekli... Hiçbir varlığa sığamıyor insan. Daha, daha, daha! Ben de doymuyorum. Doğmuyor ve doğrulmuyorum da. Önce yaklaşır sonra uzaklaşıyor ve kaybı önemsizleştiriyor umut.

Sorular da yanıtlar kadar can sıkıcı değil.

Kendime cevap verebildiğimde "kara kara" bir şey kalmayacak.

Şimdilik hoşça kal.

KEŞKE

İlknur YILDIZ

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Çocukluktan beri içimde bir ukde olarak büyüttüğüm meslek oyuncu olmak. Ayna karşısında günden güne yaptığım mimikler, kendi kendime uydurduğum metinler, bir kıyafet giyercesine üzerime geçirdiğim rollerdi beni tiyatroya bağlayan.

Okulun üzerime bindirdiği yükler nedeniyle ne yazık ki uzaklaştım tiyatrodan. Bunda ailemin payı da oldukça büyük. Sınıfımda başarılı olmam bir süre sonra yetmemeye başladığı için birinci olmak yönünde hırslandım. Testlerden ve kitaplardan başımı kaldıramayacak duruma geldiğim zamanları hatırlayınca, kahroluyorum. Modern bir ailem olmasına karşın, tek ilgilendikleri sanat müzikti. Benim ilgimi bilmelerine rağmen ne bir teşvik ne bir tiyatroya götürmek... Hiçbiri yoktu. Sadece bununla da sınırlı değil. Tiyatrocu olmak istediğimi söylediğimde dahi karşı çıkmışlardı. Neymiş efendim, sokaklarda sürünecek, aç kalacaktım. Tamam diyorum, aç kalacak olan benim, kabul ediyorum ama yok. Tiyatroya bir sanat gözüyle değil de tembel öğrencilerin kurtuluş olarak gittikleri yer olarak bakıyorlar. Sadece onlar da değil ki... Etrafımdaki anne babaların, hatta arkadaşlarımla birçoğu bile böyle düşünüyor. Bu ekonomik sıkıntıda her şeye parasal bakmalarını anlayabiliyorum lakin insanın ruhunu da doyurması gerekmez mi? Bir parça ekmek her zaman bulunur. Peki ya gözyaşlarına uzanacak bir mendil? Hiç aç kalmadığım için de böyle düşünüyor olabilirim belki, bilemiyorum. Yalnız ailemin de bilmediği bir şey var: Her gün sabahın köründe mutsuz ve okuldan nefret ederek okula gidiyor oluşum gibi.

Belli saatler içerisinde çalışma zorunluluğu, mecburiyetten gidilen iş, mutsuz geçecek onca sene... Hem anlamıyor insanlar neden tiyatrocu olmak istediğimi. Anlamamalarına şaşmıyorum artık. Birçoğu zaman ayırıp gitmiyor bile tiyatroya. Sahnedeki oyuncuların mimik ve jestlerini pür dikkat izlemeyi, olay örgüsünü kavramayı, dansları ve replikleriyle mest olmayı bilmiyorlar. Onları izlerken bile kendimden geçerken, sahnede olsam ne fevkalade bir şekilde mutlu olurum. Düşüncesi bile heyecanlanmama neden oluyor. Keşkelerim de burada başlıyor işte. Keşke ailem beni daha küçükken oyunlara götürseydi, okulda o zorla okutulan kitapların içerisinde tiyatro metinleri de yer alsaydı, öğretmenlerim sanatın önemini vurgulasaydı, işime yaramayacak onca bilgiyi ezberletmek yerine. Keşke birileri bana önderlik etseydi de bu kadar geç olmadan yeterli donanıma sahip olsaydım. Ama üzülmemin de bana bir şeyler kazandırmayacağını bilincindeyim artık. Geleceğimde, oyunculuğumu çok daha iyi yerlere getireceğimi biliyorum. Buna inanıyorum.

STAR WARS VS. STAR TREK

Asya Nur YILMAZ

Erünal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Türkçesiyle Yıldız Savaşları ve Uzay Yolu, ikisi de galaksinin derinliklerinde geçse de birbirinden tamamıyla farklı iki kültür. Star Trek ile başlayalım.

Uzay Yolu gerçektir. 1960'ların gelecekçi realistleri sayesinde oluşmuştur. Yapay bilim, esas adıyla Pseudoscience'in dibine vurulmuş. Takdir ediyorum ama bir diyalog bütünü dört kere başa sarıp da bir şey anlayamayacağınız bir seri. Önce bilmeyenler için konuyu özetleyeyim. İnsanlık ışık hızını keşfetmiştir ve bu çığır açan buluş galaksinin derinliklerindeki zeki uzaylıların (Vulkan) ilgisini çekmiştir. İnsan toplumu, galaksilerin sırlarını keşfetmek için birlik olmuşlar. Dünya'da ülkeler, özel mülkiyetler ve para kavramı ortadan kaldırılmıştır. Hepsi merak uğruna. İnsan ırkçılığı son bulmuş ve kutsal inanç önemini yitirmiştir. Artık dünyada herkes bir bilim insanıdır. Kulağa ütöpik geliyor. Bilgi çağı. Şahsen öğrenmeyi seven bir insan olarak bu pozitif gelecek kulağa hoş geliyor. Ama Star Trek felsefesi insana dayanır. Tıpkı mitolojide nasıl tanrılar kendilerini tekrarlıyorsa veya her savaş sırasında nasıl aynı kıskançlıklara kapılıyorlarsa insanlık tarihi de benzerdir. Hayal edin, henüz dünya üzerinde sadece sayılı topluluklar varken bu küçük şehir devletleri kendi içinde savaşıyordu. Sonra daha çok yer fethedildi, bu şehir devletleri büyüdü, birlik oldu ve iç barış ilan ettiler. Artık imparatorluk savaşları yapıyordu ve savaşta herkesin sırtını yaslayacak bir dostu ihtiyacı vardır. İmparatorluklar doğdu, gelişti ve öldü, artık devletler birbiriyle savaşıyor. İnsanlık uzayı keşfetti ve kısa bir süreliğine bilgi açlığına kapıldılar. Ama insanlar açgözlüdür. Uzayda medeniyet seviyesine gelmemiş gezegenler keşfettiler ve "Hey, neden bu gezegenleri sömürmüyoruz, sonuçta bize zarar veremezler tıpkı Kızıl Derililer ya da Afrikalılar gibi." dediler. Artık uzay savaşları yapıyor ve uzaylı ırkçılığı korkunç boyutlardaydı. Klingonlar, Vulkanlar, Andorianslar ve daha sayamayacağım kadarı. Sonuçta insanlık bir kez daha kendini tekrarladı. Sadece daha büyük çapta.

Sizce mitolojik tanrılar neden kendilerini tekrar ediyor? Sizce biz neden kendimizi tekrar ediyoruz? İnsanların yaratıcı olması gerekir, kibirlere kapılıp kendilerini ilahlaştırdıkları için mi? Sonuçta tanrıları da insanlar yarattı. Yoksa insanlığın amacı hiçbir zaman yaratıcılık değil miydi? Peki, yaratıcılık duygularla bağlantılıysa. İlahi varlıklar siyah ve beyazdır, insanlar da gri diyebilir miyiz? Bu, konuyu Yıldız Savaşlarına bağlıyor.

Star Wars, Jedi'lar kötü güçlere karşı. Duygusal ve ilahidir. 1970'lerin fütürist hayalcilerinin ürünüdür. Tanrıcılığa dayanır. Force yani "Güç" denilen bir üstün yapı var. Evrenin başlangıcından beri sadece tek bir savaş önemli, Aydınlık ve Karanlık. Bu herkesin savaşı, herkes savaş meydanında ama herkes kendi içinde savaşıyor. Bu hikâye de insanlığın savaşıdır ama Star Trek'in aksine toplumsal değil bireyseldir. İnsanı anlatır. Bu yüzden ana fikirden değil hikâyeden ilerleyeceğim. Ama önce Güç'ü açıklamalıyım.

Güç, yaşamış, yaşayan ve yaşayacak olan her varlığı sarıp sarmalar. İyilik olmazsa kötülükte olmaz. Ying ve yang, muhteşem denge ve bu denge tüm çatışmalara sebep olan şey. Bir kişinin içinde ne kadar aydınlık varsa bir o kadar da karanlık vardır. Bu yüzden bir Jedi'in karanlık tarafa geçmesi veya bir Sith'in aydınlığa

gelmesi ne şaşılacak bir durum ne de anlamsız. Eğer kişi içindeki iyiliği beslerse iyilik kazanır. Eğer karanlığı beslerse karanlık galip gelir. Tıpkı siyah ve beyaz köpek gibi. Şimdi esas hikâye;

Bize anlatılan Skywalker soyu, Güçü içinde barındıran bir kan. Anakin, oğlu Luke Skywalker ve Luke'un yeğeni Ben Solo. Üç nesildir tüm galaksi Shakespearevari bir aile draması etrafında çalkalanıyor resmen. Anakin

Skywalker, Padme'yi seviyor ta ki gücü isteyene kadar. Sonra devreleri atıyor ve Darth Vader oluyor. Luke babasını kurtarmak istiyor. Dibine kadar Jedi olan Luke, Sithlerin yanında duran babasını kurtarıyor. Sonra, Ben Solo gücü istiyor ve Kylo Ren oluyor ta ki Rey isimli bir Jedi'ı sevene kadar. Bütün bu olaylar sadece tatmin edici mükemmel bir drama. Hataları var mı evet, yani Jar Jar Binks ve Midi-Chlorianslar ya da Ewoklar. Peki ya Galaktik Senato, kimse politikadan da bahsetmiyor. Lütfen, bunlar sadece ezikçe ama kimse asal numaralı Star Trek filmlerinden de bahsetmiyor. Üçüncü filmde balinaları kurtardılar, beşincisinde Tanrıyı bulduklarını sandılar. On birinci filmde bütün timeline'ı değiştirdiler.

Star Wars'un filmlerinde Skywalker soyu aydınlık ve karanlık için savaşıyor. Tıpkı Uzay Yolundaki insanlar gibi kendilerini tekrarlıyorlar ama insanlar bu sefer yaratıcılar. Çünkü Yıldız Savaşları daha manevi. Star Trek'in aksine olaylar heyecan verici. Mantık ön planda değil, duygular ve daha yüce bir yapı var. Star Wars, herkesin her gün verdiği bir savaş. Kötülük ve acı inkâr edilemeyen gerçekler. Bu karanlığı görüp kendinizi ona kaptırmak ta sizin elinizde, kalkıp bir ışık yakmak ta.

Star Wars hikâyeleri boyunca karakterlere bağlanıyorsunuz ve onların mutsuz olduklarını görmek sizi de kahrediyor. Star Trek aşırı gerçek. Diplomatik konuşmalar, gezegenler arası anlaşmalar. Star Trek kendi geleceğimiz. Evet, birkaç yüz milenyum sonrası ama sadece bir bilim kurgu filmi değil. Aksiyon ve romantik gerilimler Star Wars'un sadece baharatı. Altında yatan felsefe ışın kılıçlarından ya da photon torpidolarından gelmiyor. Bu iki filmde birbirinden hem çok farklı hem de oldukça benzer. İkisi de insan doğasını işliyor sadece farklı yönlerden. Seçim sizin.

Son olarak bu fikirler öyle bir anda oluşmadı. Star Trek'in on üç filmi ve zaman aşımına uğramış bir televizyon dizisi var. Star Wars ise koskoca bir evrenin sonsuz tarihi. Dokuz film ve iki animasyon serisinin hepsini izledikten sonra tüm bu yazıdaki fikirler üç yıl gibi bir sürede yerine oturdu ve ben bu fikirleri bir ödevde kullanıyorum. Şahsen acı verici. Çünkü etrafımda kimse ne bu filmlerin altında yatan felsefeyi anlayabilecek kadar sabırlı ne de anlama seviyesine ulaşmak için çaba sarf ediyor. Onlara anlatmaya çalışmak da boşuna. Bende kendi kendime konuşuyorum.

PROTEZ

Ayşe Ceyda ÜLKÜDÜR

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Annem ve babamın imtihanı olacak üç yaşında bir çocuktum henüz. Ailemle geçireceğimiz zorlu süreçten habersiz yaşamımız sürüyordu.

Babam, bir gün gözümde bir sorun olduğunu fark edip beni doktora götürmüştü. Doktor, babama göz kasımın gelişmediğini söylemiş. Bir süre sonra özel bir hastanedeki göz doktoruna gittiğimizde ise bana gözlük verilmiş ve göz egzersizleri yaptırmasını söylemiş doktor. Babam, bana göz egzersizleri yaptırırken bir gözümün görmediğini fark eder fark etmez hastaneye gitmişiz tekrar. Babam doktora durumu anlatmış ve doktor bizi İstanbul'da bir hastane olan GATA'ya sevk etmiş. GATA'ya bir buçuk yıl boyunca gidip gelmişiz. Bu süreç sonunda, sol gözümde tümör olduğu anlaşılmış ve Cerrahpaşa Hastanesine sevk edilmişim. Oraya gider gitmez durumu anlamışlar. Tümör ile ilgilenen Halit Pazarlı adında doktora yönlendirmişler bizi. Muayeneden sonra annemle babama "Geç kalmışsınız." demiş. Artık radyoterapi uygulanamazmış ama kemoterapiyi önermiş. Tabii ki ailem bunu onaylamış ve bir an önce tedaviye başlanılmış.

Aldığım ilaçlar yan etkilerini göstermişti. Tıpkı içinde olduğumuz sonbahar mevsiminde ağaçlardan dökülen yapraklar gibi saçlarım dökülmeye başlamıştı. Kemoterapi için belirli aralıklarla İstanbul'a geliyorduk. Tüm bu olanlar ailemi benden daha kötü etkilemişti. Bunlar anlatması kolay ama yaşanması zor, korkunç şeylerdi. Ben pek çok şeyin farkında değildim belki ama ailem ne olduğunu çok iyi biliyordu. Çocuklarının bu durumda olması, beni o şekilde görmeleri, hastanelerde çekilen rezillikler, annemin korkusu, endişesi ve üzüntüsü, babamın oradan oraya koşuşturması, onları halsiz bırakmış ve çok üzümüştü. Hastanedeki odamda benimle birlikte kalan başka hastalar da vardı. Her gelişimizde bazı hastalar gitmiş, yerlerine başkaları gelmiş oluyordu ve her birinin farklı hastalıkları vardı.

Tedavim yaklaşık altı ay sürdü. Kemoterapi sonrası doktorlarımızın belirlediği aralıklarla kontrole gelmeye devam ettik. Kontroller sırasında tümörün parçalandığı gözlemlenmiş ama durumum kısa bir süre iyiye gitmiş fakat bir anda yeniden eski haline dönmüş. Doktor "Sol gözü hemen almamız gerek, eğer tümör beyne sığırsa çocuğu kaybederiz." demiş.

Ameliyat günü geldiğinde beni hazırlamışlardı. Ameliyathaneye girme vakti gelmişti. Hemşire beni kucağına aldı ve ilerlemeye başladı. Biz uzaklaşıyorken arkada kalan anneme el salladığımı hiç unutmam. İçeri girdiğimizde beni yatırdılar. Anesteziye girmeden önce bir sürü soru sordu doktor ama daha cevap verip vermediğimi hatırlamıyorum. Bayılmışım. Ameliyat iki saat sürmüştü. Gözümü açtığımda, başımda annem, babam ve birileri daha vardı. Bir de hediyeler... O günden itibaren artık bir gözüm var. En azından hala görebiliyorum.

Ameliyattan iki ay sonra da "protez göz" yapıldı.

Bazı zamanlar halimden rahatsız olur, kendimi kötü hissederim, aklıma takılan düşünceler olur. Tam da böyle zamanlarda, hastanede geçirdiğim süre içerisinde yan odamda kalan, iki gözü görmeyen bebeği ya da benimle aynı odada kalan Elif'in hayatını kaybetmesi aklıma gelir ve halime şükrederim.

Sevgili Günlük,

21.10.2017

Güzel bir cumartesi gününün gecesinden yazıyorum. Biricik arkadaşım Dilara hasta olduğu için kahvaltıdan sonra Sağlık Ocağının yollarına düştük. Yeşilbayır'ın bütün "Filla"larındaki kedi ve köpekleri severek yolumuza devam ediyorduk. Kaldırım üzerinde üç köpek gördük. Severken bir amca ile diyaloga girdik. Biz

köpekleri severken evinin kapısından çıktı ve köpekler sanki amcayı bekliyorlarmış gibi etrafını sardı. Çok güzellerdi. Daha sonra öğrendik ki bu köpekleri o amca besliyormuş. Amcanın kendi köpeği de varmış, ismi Su imiş. Amca konuşurken bir anda yürümeye başladı ve dedi ki: "Kaç kere söyledim fotoğrafını çekelim diye bak bir tane kalmış, çok güzel. Çok nadir

çiçek açar." Evinin bahçesindeki kaktüsü gösterdi. Benim iki katım büyüklüğündeydi ve bir tek çiçeği vardı, ilk defa bu kadar büyük kaktüs görüyordum. Haftaya saksı getirip çoğaltmak için sözleştik ve yolumuza devam ettik. Sağlık Ocağına vardığımızda içeri giremeyince Sağlık Ocaklarının hafta sonları kapalı olduğu aklımıza geldi ve yurda geri döndük. Saat birde Zühre gelecekti ve tiyatroya gidecektik. Zühre gelene kadar Dilara uyudu ve ben de kitap okumaya başladım. Zühre geldi ve "avarelik" yapmak istediğini söyledi, biz de kabul ettik. Avarelik kutsal bir iştir. Kurucusu Turist Ömer'dir. Yeşilbayır Avarelik Klubü Başkanı benim, yardımcım olarak Zühre'yi seçtim. Yeşilbayır'ın güzel "Filla"larının bahçelerinden meyveler koparıp yiyerek tiyatroya gittik. "Harikalar Mutfağı" isimli çocuk oyununu izledik. Zühre'yi durağa bıraktık ve yurda dönüyorduk. Birisi Dilara ile bana "Kaçaklar!" diye seslendi. Sabah tanıştığımız amcaymış. Sevinçle yanına gittik. Ellerimizdeki portakalları gördü ve dedi ki:

— Aklına gelen bütün meyveleri söyle, hepsi bu bahçede var.

Biz de söylemeye başladık:

—Nar?

—Var.

—Üzüm?

—Var bak orada üstünde.

—Armut?

—Var.

İlerideki kediyi göstererek;

—O kedi çok güzel yakalanmıyor.

Havlayan köpeği göstererek;

—Bu suyun rakibi, dedi. Hadi başka meyveler sor kolay olmasın.

—Avakado?

—Var.

—Muz?

—On iki sene evvel diktim fakat olmadı. Komşunun var; bak orada, dedi.

Dilara alakasız bir şekilde amcanın evine bakarak “Dubleks mi?” diye sordu. Amca da;

—Buranın sonradan görme insanları “Filla” der ama üç katlı bir yuva bu dedi. Sonra ekledi:

—Ben de inşaatçıydım, bıraktım, parasız kaldım, hasta oldum. Bak şuradaki ev bir milyon dolar. Sen mimarlığa mı şey yapıyorsun, diye sordu Dilara’ya. Dilara’nın cevabı:

—Ben çizim yapıyorum, hoşuma gidiyor evler, oldu.

—Başardığın şeyi yaparsın, ben İstanbulluyum, Üniversitede resim yapardım. Babaannem istemedi, bıraktım. Şimdi ona da bahçenin tablolarını yapıyorum. Kediyi göstererek:

—Bak bu da evcil, dedi.

Vedalaştık ve yolumuza devam ettik. Frenk yemişi gördük, kopardık, yedik. Ellerimize dikenler battı. Akşam kitap okudum. Yatmadan önce cin muhabbeti açıldı, korktum.

ŞARKI SÖYLÜYORSAM

Ayşegül Âdile AKCA

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Acelem oluyor. Sürekli. Yazım çirkin. Dişlerim yamuk. Kalemim kırık ve tabi adalete inanmıyorum. Kâbussuz uykum olmaz. (Hadi oradan sıkma! Yalansa yalan de. Diyemezsin.)

Hayat sorunlarla doluymuş. Geçenlerde kadının biri söylemişti: Sigilden kurtulmak için dua etmek önemlidir ama çemberleri gücün göz ardı edemezsin.

Etrafını çevirdiğin her şey kurur, iyi veya kötü her şey. Çocukluğumu akıtmalıyım ben de o yüzden saçmalıyorum. Şimdi ona bir çember bulmak lazım. İyi sarsın, sızdırmamasın.

Delinin biri de demiş: Müzik olmasaydı hayat koca bir hatadan ibaret olurdu. O çocuk bu sözü duymuş muydu acaba? Duysa bile ne düşünmüştür ki? Sanmam anlamamıştır. Ama ben aceleyi ondan aldım. O çocuk da

sırf bütün okul oraya doluşup “ İsmail Abiiii! Turşuluuuu!” diye sokağı inlettığı için hiçbir zaman okulun karşısındaki büfeden o efsanevi tostu yemedi. Meğerki aradan üç yıl geçsin, bir cumartesi tutup iki saat yol gitsin.

O çocuk sabahları da çok acele ederdi. Zile yarım saat kala evden fırlar, yol üstündeki pastaneden aldığı açmayı ısıra ısıra okula koşardı. Hele o pazartesiler... Bin iki yüz kişinin birden ona baktığını hissedirdi başı önde sıraya geçerken, acelenin işe yaramadığı, anneye kavga edilen günlerde. Bir bilseler nasıl önemliydi o pazartesiler.

Hâlbuki nasıl anlamamıştı ben hayret ediyorum, pazartesinin ne işe yaradığını. Bayrağın, heykelin, mikrofonun ve kravatın işlevini bilememişti niçin? Müdürü dinlemiş, yazın formasız gelmemişti duymaksızın hiçbir şey. Bilmiyordu. Ama ben biliyordum. Bazan ona da söylüyordum:

Neden

biraz

bisiklet

sürmüyoruz?

O çocuk da maildi çıldırmaya. Beni de duyardı bilmeden öğüt alırdı. Delinin öğüdünü de söylemişimdir belki ona. Anlamamıştır ama bir kenara koymuştur yine de uymuştur nasihate. Gece balkonda yatarken duyulan zar seslerinde, sabahları uzatılan son hecelerde, motor uğultusunda, korna bağirtisinde, mekanik bir bülbül müjdelerken misafiri düşünmüştür. Düşünmemiştir de duyar gibi olmuştur. Hayatın bir ritmi olsa gerek. Kasımda ağaçlar hışırdadığında, Nisanda lunapark açıldığında, Ekimde balonla stada vardığında, Mayısta şiir okuduğunda, Martta konsere vardığında duymuştur. Duymamıştır da sıkılmıştır. Hani her şey yerinde. Nerede ritim?

İşte bir gün, kurşun döktüler kulağına. Atamadı onu, duymadı:

Ben sırada bekleyemem. O da beklemek istemedi o gün. Ama devir başka devir, o zamanlar her yere her zaman girilmez, çıkılmazdı. Kaldı durduğu yerde, yeni bir şeytan daldı içine. Koşamadı, düşünemedi, oturup bekleyemedi. Ayaküstü içi içini yedi. Birden bir ritim buldu kendine. Acelenin ritmini. Uyuştur ve bekledi. Ta ki sınıf arkadaşı gelene kadar:

“Öğretmen dedi. Dans etmeyecekmışsin.”

Diyene

kadar

Büyümedi o çocuk. Duruyor orada. Kaskatı. Bekliyor, mahşere erken varmış gibi.

Bense beklemiyorum. Ölmekten başka bir şey. Sadece ben varım herhalde. İlkokul öğretmeninden nefret eden. Nefretini kusmayı beklemiş. Kaçmış, dönmemiş. Aman iyi kötü bir çember bulduk daha ne olsun. İsterse kurusun. Unutmayı beklemiyorum. İdare ediyorum. Ozanın biri diyor:

Delirmiyorsan tebrikler;

Şarkı söylüyorsan, bu yüzden!

Sevgili Grangê,

Kitaplarınızı büyük bir ilgiyle okudum ve takip ettim. Özellikle “Kızıl Nehirler”in bendeki yeri çok başka. Kitaptaki her bir olayı ve karakteri yazmamış onları yaşatmışsınız. Kitabı okurken yaşanan olayların ve yaşayan karakterlerin bir zamanlar gerçekten var olduğunu hissettim. Eminim ki diğer okuyucularınız da bunu hissetmiştir.

İlk polisiye kitabım sizin kitaplarınızdan biri olan Lontano’ydü. Kitaplarınız bana şüpheyi -kendimden bile şüphe etmeyi- öğretti. Sonuç ne kadar burnunun dibinde olsa da altında her zaman başka gerçeklerin de olduğunu... Lontano’yu okurken o kadar dikkatli olmasam da ayrıntıları kaçırsam da her zaman en sevdiğim kitaplardan biri olarak kalacak. Fakat diğer kitaplarınız; Koloni’yi, Taş Meclisi’ni, Sisle Gelen Yolcu’yu, Kızıl Nehirler’i daha dikkatli okudum. Ne anlatmak istediğinizi daha iyi anladım.

Bir röportajınızda, “Kötülük benim romanlarımın çekirdeğidir.” demişsiniz. Gerçekten de öyle. Lontano’daki “Çivili katil”, Kaiken’deki “Doğumcu” ya da Şeytan Yemini’ndeki “İşıksızlar” sizin kitaplarındaki kötülüğü temsil ediyor. Bu katiller kitaplarınızın bir nevi çekirdeği. Kitaplarındaki en önemli şeylerin öldürülen kurbanlar. Düğümü çözenlerin dedektifler değil, katiller olduğunu her Grangê okuyucusu mutlaka bilir. Çünkü sizin ustaca yaşattığınız karakterleri fark etmemek mümkün değil. Mesela “Sisle Gelen Yolcu”da, dedektif, katilin ta kendisiydi. Katilin peşinden giderek kendini bulabileceğini sanıyordu.

Her nasılsa kitaplarınızı okurken dedektif ben oluyorum. Leyleklerin göç yoluyla bağlantılı olan cinayetleri araştırıyor, birkaç çocuğun da cinayet işleyebileceğine tanık oluyordum. Bazen bir ışiksiz, bazen bir aynasızdım. Kızıl Nehirler’deki katiliyle birlikte ölen Pierre Niêmans’tım, Siyah Kan’da katiliyle mektuplaşan dedektiftim, Kaiken’de katilini bulan ama bir türlü ispatlayamayan, öfkesiyle kendini yiyip bitiren Passan’dım. Tüm karakterleri içimde yaşadım ve bunun için size teşekkür etmek istiyorum.

Bir Fransız olmanıza rağmen kitaplarınızın neredeyse çoğunda “İstanbul’un yağmurlu havaları”ndan bahsetmişsiniz ve yanlış hatırlamıyorsam Kurtlar İmparatorluğu’nda Fransa’dan Adıyaman’a kadar olan bir polis-katilden bile bahsetmişsiniz, hatta Taş Meclisi’nde Türk şamanları ve Türklerin eski inançları hakkında yazdıklarınızı da okudum. Peki neden? Türkiye’de hiç bulundunuz mu? Ya da Türkiye’de bulunmak istediğiniz için mi romanlarınızda ara sıra bahsettiniz merak ediyorum.

Her yeni kitabınızı sabırsızlıkla bekliyorum. Saygıyla...

VIRGINIA WOOLF'UN 'KENDİNE AİT BİR ODA' ROMANINDA FEMİNİST İZLER

Zühre SALAZ

Erünal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Giriş

Edebiyat ve feminizm ikilisini bir arada düşündüğümüzde aklımıza gelen ilk isimlerde olana Virginia Woolf 1882, 25 Ocak tarihinde dünyaya geldi. Anne ve babası ona "Adeline Virginia Stephen" ismini koymaya karar verdi. Babası Sir Leslie Stephen dönemin ünlü yazarlarındandı. Bu Virginia'nın sonraki hayatının şekillenmesinde önemli bir role sahip olacaktır. Virginia'nın anne ve babası daha önce başkalarıyla evlenmiş ve bu evliliklerden başka çocukları vardı. Virginia'nın annesi Julia Duckworth ile Leslie Stephen'in beş çocukları oldu. Vanessa, Julian, Thoby, Virginia ve Adrian. Tıpkı diğer kız kardeşi gibi oda İngiltere de yaşayan bir çok kız çocuğundan daha şanslı bir ailede büyüdü. Yani kendine ait bir odası vardı. Ancak yine de Victoria döneminde yaşıyordu her ne kadar babasının bakış açısı yönünden diğer kız çocuklarına oranla daha şanslı olsa da bu dönemde İngiltere için kadın ikinci plandaydı ve kız çocukları okula gönderilmezdi. Bu nedenle Virginia ve kız kardeşleri de okula gidemedi. Fakat burada devreye babası giriyor ve onlara evlerinin kütüphanesinde eğitim vermeye başlıyor. Bu eğitim sayesinde 1985 yılında henüz 13 yaşındayken bir gazete de hikâyeleri yayınlanıyordu. Hikâyelerinde sıklıkla Victoria döneminin yaşam tarzına karşı olduğundan bahsediyordu. Fakat aniden annesinin ölmesiyle birlikte iki üvey abisinden biri kendinde Virginia'yı taciz etme hakkı olduğunu düşündü. Virginia tacizlere karşı bir şey yapamadı. 22 yaşına bastığında babası öldüğünde ise diğer abisi de tacizlere başladı. Annesinin ölümünden sonra başlayan bunalımlar babasının ölümüyle birlikte yeniden gün yüzüne çıktı. Çareyi intihar etmekte buldu fakat ölmedi.

Virginia Woolf 1912 yılında Leonard Woolf ile evlendi. Leonard Woolf karısı için bir basımevi kurdu. Böylece Virginia kitaplarını bastırarak yer bulmuştu. Ayrıca yazdıklarının iyi olup olmadığı konusunda girdiği bunalımdan onu kocası kurtarmıştır. Her ne kadar o yazmaya 13 yaşında başladıysa da profesyonel olarak kaleme alıp 1915 "Dışa Yolculuk" adı ile yayınlandı ilk kitabını. Bunu 1920 yılında ikinci kitabı "Gece ve Gündüz" takip etti. 1931'de yayınladığı "Dalgalar" adını verdiği kitabında romandan tiyatro çıkarmayı amaçladı.

Latince kadın anlamına gelen "femina" kelimesinden türetilmiş olan feminizm daha çok kadın erkek cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi aile, ekonomi, eğitim, iş dünyası, siyasi hayat, kültür ve tarihe kadar bir çok alanda sorgular ve iki cinsiyetin eşitliğini savunur.

Genellikle feminizmin temel hedefini; kadının özgürlüğü ve temel hakları oluşturmaktadır, bununla beraber ataerkil yapıların ve olguların ortadan kaldırılması gibi konular da temelinde yer alır. Feminizmin temel objeleri ise; iş, eğitim, çocuk bakımı vb. konularda erkeklerle eşit hak ve konumda olmaktan, sağlıksal olarak yasak kürtaj hakkı, kadın sağlığı üzerinde gerçekleşen ilerlemelere, sosyal olarak da kadına yönelik şiddetin önlenmesi, tecavüz ve tacizin ortadan kaldırılmasına ve lezbiyenlik haklarına kadar uzanan farklı alanlardaki konuları kapsamaktadır.

Feminist hareketin klasiği olarak kabul edilmiş bir kitap olan Kendine Ait Bir Oda Virginia Woolf'un önemli eserlerinden biridir. 1929'da yayınladığı bu kitap, 16. yüzyıldan bu yana kadının toplum içerisindeki konumunun inceliyordu. Altı bölümden oluşan kitabın konusu edebiyat ve kadındır.

Bulgular

Toplumsal cinsiyet meselesi, ataerkil bir düzenin varlığı, eğitimdeki eşitsizlikler, kadınların tarihte yer alamayı ya da kadınların tarihinin silikliği, edebiyatta erkek egemenliği vb. konuları ele aldığı kitabında Woolf, kendince bunlara bir çözüm önerisi bulmuştur. "Eğer şiir ya da kurmaca yazacaksanız yılda beş yüz sterlin gelirinizin ve kapısında kilit olan bir odanızın olması gerekir"(Woolf, 2016: s. 119)

Kendine Ait Bir Oda kitabı Virginia Woolf'un 1928 yılında Newnham ve Girton'daki derneklerde verdiği konferansların metnine dayanır. Her ne kadar bu bilgi bize kitabın bütününe gerçeğe dayalı gibi gelse de değil. Aksine, Kendine Ait Bir Oda kurmaca olarak nitelendirilebilir."Tasvir edeceğim şeyin gerçekte var olmadığını söylemeye gerek duymuyorum; Oxbridge bir uydurmadır, Tıpkı Fernham'in olduğu gibi. 'Ben' yalnızca, var olmayan bir kişi için uygun görülmüş bir terimdir. Yalanlar dudaklarımdan akıp gidecek, ancak bazı doğrularla karışmış olabilirler. Bu doğruları aramak ve saklamaya değer bir yanı olup olmadığına karar vermek size kalmış." (Woolf, 2016: s.6-7)

Göze çarpan bir diğer ilginç taraf ise kitapta birden fazla anlatıcının olmasıdır: "İster Mary Beton, ister Mary Carmichael isterseniz de başka bir isimle çağırın, önemli değil"(Woolf, 2016: s. 7)

Kitabın çıkış noktasını oluşturan bu konferansların konusu "Kadın ve Kurmaca Yazın"dır. Virginia Woolf, kitaba hayali kahramanın Oxford ve Cambridge Üniversitelerinin birleşiminden oluşan Oxbridge Üniversitesini ziyaret etmesiyle başlatıyor. Hayali karakter, kadın ve kurmaca yazın üzerine bir araştırmaya girişir. Woolf'un bu iki köklü üniversitenin adını birleştirerek hayali bir üniversite oluşturmasının sebebi iki üniversitenin de uygulamalarına karşı eleştirel, alaycı bir yaklaşımı olmasındandır. Bu uygulamalardan en çok dikkat çekenleri; kadınların üniversite kütüphanelerine alınmamaları, çimenlerin üzerinde sadece erkek üniversite öğrencilerinin ve profesörlerin yürüebilmesi, kadınların ise patika yolda yürüme zorunluluğudur. Bu uygulamaları kitabın ilk sayfalarında denk geliyoruz.

Hiyerarşik yapı kadın ve erkeğe bazı roller biçmiştir. Hemen her kültürde erken yaşlardan itibaren kız ve erkek çocuklara cinsiyetlerine göre farklı davranılmaktadır. Birçok kültürde bu davranışlar kadının aleyhinedir. Kadınların davranışları üzerine çeşitli normlar belirlenmiştir. Woolf ise toplumsal cinsiyet konusuna değinmeden geçmiyor. "Neden erkekler şarap içiyorken, kadınlarsa su içiyordu? Bir cinsiyet bu kadar zenginken, neden diğeri bu kadar yoksuldu? Yoksulluğun kurmaca yazın üzerindeki etkisi neydi? Bir sanat eseri ortaya çıkabilmek için hangi koşullar gereklidi?" (Woolf, 2016: s. 29) Sorularını sorarken bu soruların o güne değin sorulmadığının bilincindeydi aksi takdirde şu an o bu soruları sorma gereksinimi duymazdı. Bu sorulmamış soruların kadınların kendilerine sormaları istiyor. Yaşadıkları toplumun bilincine varmalarını ve böylece kadına ve erkeğe tanınan olanakların eşit olmadığını, bu eşitsizliğin hangi aşamalardan geçerek toplumsal sorun haline geldiğini erkeklerden ziyade kadınların bilmesini ve kendi gerçeklerine bu bilinçle sahip çıkmalarını istiyor. Böylece onlar üzerine

konmuş normları birer birer kırıp gerçek özgürlüğe ulaşabileceklerdir. Yüzyıllardır hem cinslerinin uyudukları uyku yüzünden onların sordukları sorularla istedikleri konuma gelmek istiyor. “Eğer bu kadın işe atılmış olsaydı, yapay ipek imalatçısı ya da borsada büyük bir patron olsaydı; Fernham’e iki ya da üç yüz sterlin bıraksaydı biz de bu gece burada rahatça oturup arkeolojiden, botanikten, antropolojiden, fizikten, atomun yapısından, matematikten, astronomiden, izafiyetten, coğrafyadan konuşuyor olabilirdik” (Woolf, 2016: s. 25)

“Kadınlar ve Yoksulluk” konusunu başta “Ortaçağ’da Durumları” olmak üzere 24 başlıkta ayrı ayrı ele alıyor. Biliyor ki bu konu aydınlığa kavuşmadan kadınlar ve kurmaca yazın pekte mümkün değil. Yoksulluk konusu üzerine yapılan tüm konuşmaların ve çözüm önerilerinin amacına ulaşmayacağına inanıyor yazar. Woolf, soruna sebep olan, neden ve niçinler üzerine düşünce üretmenin konuyu aydınlığa kavuşturacağına inanır.

Bu konuda erkeklere şu soruyu sormaktan kendini alıkoyamaz ve cesurca sorar: “Profesörler, öğretmenler, sosyologlar, rahipler, romancılar, deneme yazarları, gazeteciler, kadın olmamanın dışında hiçbir nitelikleri olmayan erkekler, basit ve tek sorunun peşine düşmüşler: Bazı kadınlar neden yoksuldur? Ta ki bu tek soru elli soruya dönüşüncüye ve bu elli soru çığıncasına nehrin ortasına atlayıp akıntıyla birlikte uzaklaşınca kadar” (Woolf, 2016: s. 32) Kadını insan olma gerçeğinden uzaklaştıran yaklaşımları tek tek irdeliyor yazar. “Kadınların eğitime kabiliyetleri var mıdır?” sorusunun erkekler arasında tartışıldığını; Napolyon’un kadınların eğitilemeyeceğini, Dr. Johnson’unsu tam tersini kadınların eğitilebilir canlı türü olduğunu savunmasını gösteriyor bizlere. Her yerde kadınlar hakkında düşünen ancak bambaşka düşünen bir erkeğin varlığından söz ediyor. Sıradan bir gazete haberinde bile kadının nasıl aşağılandığını gözler önüne seriyor.

İngiltere’de de ataerkil bir düzenin hüküm sürdüğünü belirten Virginia Woolf, 19. yüzyılda dahi kadınların hiçbir yazınsal eğitim almadıklarına sıklıkla değiniyor. Çoğumuzun aklına medeniyetin beşiği olarak kazınan İngiltere, Orta Çağ’ın karanlık, baskıcı ortamından çıkıp Aydınlanma Çağını yaşamış bir ülke olarak, bireyin aklının ön plana çıktığı bir dönemde kendi ile çelişerek kadını ikinci plana itmekte, kadının aklını, yazınsal yetilerini kullanmasını gerek yasalar gerekse de toplumsal kurullarla engellemektedir.

Ayrıca Woolf ataerkil düzende gücün, paranın ve yetkinin erkeklerin elinde olmasına rağmen öfkeli tarafın yine erkekler olmasını saçma buluyordu. Öfkenin güçle birlikte gelen bir dost mu olduğunu bile soruyordu kendine.

“Gazetenin sahibi oydu editörü de, editör yardımcısı da. Dışişleri Bakanı da oydu, yargıç da. Bir kriket oyuncusuydu, yarış atları ve yatlar onundu. Hissedarlarına yüzde iki yüz hisse veren şirketin yöneticisiydi. Kendi yönettiği üniversitelere ve hayır kurumlarına milyoner bırakan yine oydu. Kadın oyuncuyu havada asılı bırakmıştı. Et bıçağının üzerindeki kılın insan kılı olup olmadığına o karar verecekti. Katili temize çıkaracak ya da suçlu bulacak; serbest bırakacak ya da asacak kişi yine oydu. Görünüşe göre sis dışında her şeyi o kontrol ediyordu. Buna rağmen öfkeliydi.”(s.38-39) der ve devam eder “Tüm gücü elinde bulunduran bir erkeğin öfkeli olması ne saçma. Yoksa öfke, bir şekilde gücün beraberinde gelen, onunla dost bir hayalet miydi?(Woolf, 2016: s. 39)

Ayrıca Virginia Woolf erkeklerin elinde bulundurdukları bu gücün, kadınları erkeklerin hayatlarına dâhil olmak zorunda bıraktığını savunuyor. Asıl iç acıtıcı sorunun ise, kadınların bu acınası zorunluluğu kaderleri olarak

algılamaları ve gelinen bu sonuçtan erkeklerin memnun olduğunu bunun da sonucunda tetikleyicisi olmaktan da öte sorunun belirleyicisi olduğuna inanıyor. Yazar kadınların ataerkil düzene katkılarını ise şöyle özetliyor: “Kadınlar yüzyıllar boyunca büyüü ve erkek suretini olduğundan iki kat büyük yansıtmanın getirdiği o tadına doyumaz güce sahip aynalar gibi hizmet ettiler. Herhalde bu güç olmadan yeryüzü bataklık ve orman olarak kalırdı” (Woolf, 2016: s. 41)

Kadınların bir farklılık yaratması gerektiğini düşünen Woolf, kadınların erkekleri gözlerinde büyütmemesi gerektiğini ve onlarsız da yaşamayı öğrenmeleri gerektiğini söylüyor.

Woolf'un kitabın başından itibaren bahsettiği önemli şeylerden biri de kuşkusuz para kazanma konusudur. Para kazanmayı kadının kendi bireyselliğini kavraması ve hakkı olan özgürlüğünü iliklerinde hissedebilmesi için son derece önemli buluyor. Özgürlük yolunda para kazanmanın asıl önemli olan şey olduğunu fakat insanların genellikle erkekleri suçladığına dikkat çeken Woolf, kendisini ataerkil düzenden sıyırmasının ana sebebinin de paraya ulaşması olduğunu iddia ediyor. Halasından kalan mirasa oy hakkını kazandığı gün ulaşan Woolf, mirasın kendisi için oy hakkından daha önemli olduğunu söylüyor. Kadının kendisini erkekten bağımsızlaştırması için maddi açıdan özgürlüğe ulaşmasının önemini bu sözlerle dile getiriyor: “Yiyecekler, ev ve giysiler sonsuza kadar bana ait. Bu sayede yalnızca iş ve çaba değil, aynı zamanda nefret ve acı da sona ermişti. Hiçbir erkekten nefret etmeme gerek yoktu; hiçbiri beni incitemezdi. Hiçbir erkeğe övgüler dizmeme de gerek yoktu; bana verecekleri hiçbir şey yoktu.”(Woolf, 2016: s. 44)

Virginia Woolf, Elizabeth dönemini araştırırken bu dönemde sadece erkeklerin şiir, düzyazı vs. konularında edebiyatla daha çok ilgilenmemelerinin altında yatan asıl nedenleri düşünüyor. Yazar, Profesör Trevelyan'ın “İngiltere Tarihi” eserinin ‘Kadınların Konumları’ bölümünde alt veya üst tabaka gözetmeksizin erkeklerin utanç duyulmadan eşlerini dövmelelerinin onların yasal hakkı olduğunu gerçeğine vurgu yaptıktan sonra kocası tarafından dövülen ve yemek yapmakla meşgul olan kadının yaşamının ve yaşadıklarının dayatması sonucu şiir, şarkı sözü yazmakla ilgilenmesinin bir mucize olduğunu belirtiyor ve Profesör Trevelyan'ın konunun vahimliğini gösteren şu satırlarından alıntı yapıyor: “Buna benzer şekilde, ailesinin seçtiği beyefendi ile evlenmeyi reddeden kız çocukları eve kapatılmaya, dövülmeye ve odada oradan oraya fırlatılmaya mahkûmdur” (Woolf, 2016: s. 48)

Woolf, evde dövülen kadının şiirde baş tacı edilmesi gerçeğine şu satırlarıyla isyan ediyor: “Böylece oldukça tuhaf bir karışım çıkıyordu ortaya. Hayal gücünde son derece önemliyken, gerçekte tamamen değersizlerdi. Baştanbaşa yayılmışlardı şiire; ancak tarihte yok hükmündeydiler. Kurmacada kralların ve fatihlerin hayatlarına hükmederken, gerçekte kimin ailesi parmağına yüzüğü takıyorsa o erkeğin kölesiydiler. Edebiyat tarihinde söylenmiş en ilhan verici sözler, en derin düşünceler onların dudaklarından dökülürken, gerçekte güç bela okuyabiliyor, zar zor heceleyebiliyorlardı. Kadınlar kocalarının malıydı”(Woolf, 2016: s. 50) Woolf bu satırlarla kadının kurmaca edebiyatındaki yeriyle günlük hayattaki yerinin gerçekliğini gözler önüne çıkarmıştır adeta. Kurmaca edebiyatta şiirin bütününe kaplayan kadın gerçek hayatta erkeğin malı ve kölesi olmaktan başka bir vasa sahip değildir ne yazık ki.

Woolf, hiçbir kadının Shakespeare'in oyunlarını, Shakespeare'in yaşında yazmayacağını dile getiriyor. Kendisine yöneltilen "Madem kadınlar da erkekler kadar zeki ve yetenekli, neden öyleyse bir Shakespeare çıkmıyor kadınlardan ?" sorusunu ise Judith karakteriyle yanıt veriyor. Judith, Shakespeare'in kız kardeşidir ayrıca en az onun kadar yetenekli ve zekidir. Ancak kendisi kadın olduğu için abisi gibi ilkokula gidemez. Shakespeare Latinceyi, dil bilgisinin ve mantığın ilkelerini öğrenir. Bir hevesle Londra'ya gidip tiyatro oyuncusu olur böylece kraliçenin sarayına bile girer. Ancak en az abisi kadar yetenekli Judith ise evde kalmıştır. Ne dilbilgisinin ne de mantığın ilkelerini öğrenebilmiştir. Arada bir kitap ya da abisinin kitaplarından birini alıp okurdu. Ancak anne ve babası kitapları bırakıp ev işleriyle ilgilenmesini tembihlerler. Çok geçmeden evlilik konusu gündeme geldi. Evlenmek istemeyince babasından dayak yedi. Böylece Judith tiyatro oyuncusu olma hayaliyle evden kaçır. On yedisinde bile değilken Londra'ya geldiğinde onun hayalini duyanlar onunla dalga geçip kaile almaz. Kendini oyuncu yönetmeni Nick Green tarafından hamile bulan Judith, intihar eder ve bütün yeteneği ve zekâsıyla birlikte toprağa karıştır.

Woolf yarattığı bu hikâyenin sonuna ekliyor: "Eğer Shakespeare'in döneminde bir kadın Shakespeare'in zekâsına sahip olsaydı, sanıyorum ki hemen hemen böyle ilerlerdi hikaye"(Woolf, 2016: s. 55)

Dördüncü bölüme geçtiğimiz de Virginia Woolf dönemin öncü kadın yazarları ve eserleri hakkında ayrıntılı yorumlarda bulunuyor. Lady Winchilsea'nin şiirleri nefret ve acıyla doludur. Bunun sebebi erkeklerin, kadınların şiir yazmasına engel olmasıdır. Daha sonra Newcastle Düşesi Margaret Cavendish'e değiniyor. Bahsi geçen Lady ve Düşes soylu sınıfa mensup kadın yazarlardır. Ancak Aphra Behn ise orta sınıf bir kadın yazardı. Kocasının ölümünü takip eden talihsiz olalar sonucunda hayatını zekası ile kazanmak zorunda kalmıştır. Behn'in kadın hareketine ve kadın edebiyatına en büyük katkısı, yazarlık para kazanılacağını kanıtlanması ve kadınlara düşüncelerini açıklama hakkı kazandırması olmuştur. "Aphra Behn'in yaptığı gibi, artık genç kadınlarda ailelerine gidip 'bana harçlık vermenize gerek yok; kalemimle para kazanabilirim.' diyebilirlerdi" (Woolf, 2016: s. 74)

18. yüzyıl sonların doğru yazmak bir çılgınlık olmaktan çıkıp giderek önem taşımaya başlayabilir. Behn'nin yaptıkları bir şeyler kanıtlamıştır. Kocalar ölebilir hatta ailelerin başına türlü felaketler gelebilir ancak kadınlar çevriler yaparak ya da sayısız kötü roman yazarak bile olsa ailelerine yardım etmeye başlamıştır. Böylece orta sınıfa mensup kadınlar yazmaya adım attı.

19. yüzyılda kadınlar edebiyatta roman türünde ciddi sayıda eserler verildiğine değiniyor Woolf. Bunlardan en önemlisi ise Jane Austen'in yazdığı Aşk ve Önyargı'dır. Bunun yanı sıra Emily Bronte'nin yazdığı Uğultulu Tepeler, George Eliot'ın Middlemarch eseri ve Charlotte Bronte'nin yazdığı Jane Eyre romanı oldukça önemli eserlerdir. Ayrıca Woolf bu kadınların yazmaya başlamalarını Behn'e borçlu olduklarını belirtiyor. "Çünkü onlara akıllarından geçeni söyleme hakkını kazandırmış olan Aphra Behn'dir" (Woolf, 2016: s. 76) Artık kadınlar tarafından yazılan kitapların sayısı nerdeyse erkek yazarlarınkiyle eşit sayıya sahipti. Yalnızca şiir, roman alanlarında değil; oyun, eleştiri, tarih, biyografi, bilimsel araştırma, gezi, felsefe, bilim ve ekonomi alanlarında da eserler ürettikleri dile getiriyor. Artık kadınlar erkeklerle olan ilişkilerinde görünür hale geliyordu. "Bunun yanı sıra

kadınlarında, tıpkı erkekler gib, ev yaşamının daimi uğraşları dışında başka ilgilere sahip oldukları gittikçe kanıtlanıyordu.” (Woolf, 2016: s. 95)

Bunun yanı sıra kurmaca metindeki kadının portresi fazla basit fazla sıradandı. Woolf kurmaca edebiyatında kadına kapanan kapının edebiyattan binlerce karakteri yoksullaştırdığını şu sözlerle belirtiyor: “Düşünün ki erkekler edebiyatta hiçbir zaman başka bir erkeğin arkadaşı, bir asker, bir düşünür, bir hayalci olarak değil yalnızca kadınların aşıkları olarak tasvir ediliyor; Shakespeare’in oyunlarındaki az sayıda rol nasıl dağıtılacaktı onlara; edebiyat nasıl acı çekecekti o zaman! Belki Othello’nun çoğu ve Antony’den de büyük bir kısım olurdu elimizde ancak ne Sezar ne de Brütüs, ne Hamlet ne de Jaques olurdu; edebiyat korkunç derecede yoksullaşmıştı, kuşkusuz, tıpkı kadınlara kapanan kapılarla birlikte tahmin edemeyeceğimiz kadar yoksullaştığı gibi.” (Woolf, 2016: s. 96)

Kitabın son bölümüne geçtiğimizde Virginia Woolf hayali karakteri ortadan kaldırır ve kitabının genelinde neyden söz etmek istediğini toparlamaya gerek duyar. Kitabının büyük bir çoğunluğunda sözünü ettiği kişinin kendine ait bir odası ve yıllık beş yüz sterinlik bir geliri olması gerektiği konusu üzerinde neden ısrarla durduğunu açıklar. Kadının yıllık belli bir gelirin oluşu ekonomik özgürlüğü, erkeklerden bağımsız bir hayatı kısacası kişisel özgürlüğü simgelediği için bu kadar önemlidir. Çünkü Woolf’a göre zihinsel özgürlük maddiyata dayalıdır. Virginia Woolf parayı bu kadar vurgulama sebebini Sör Arthur Quiller-Couchni ‘den aldığı alıntıdan sonra şu sözlerle belirtiyor: “Kimse bu kadar açık anlatamazdı ‘...yoksul bir şairin ne şimdi ne de iki yüzyıl boyunca hiç şansı yoktur.’ ‘...İngiltere’deki yoksul bir çocuğun sayesinde büyük eserlerin doğduğu fikir özgürlüğüne kavuşma şansı Atinalı bir köle çocuğunun şansından çok da fazla değildir.’ Bu kadar.”(Woolf, 2016: s. 123) Kadınlar yüzyıllardır yoksul olduklarından fikir özgürlükleri Atinalı köle çocuklarının sahip olduklarından daha azdı. Bu sebepten dolayı Woolf ısrarla belirli bir gelirin varlığına bu kadar önem vermiştir.

Kurmaca bir metin yazmak isteyen birinin kendine ait bir odası olması ise düşünce özgürlüğünü sembolize eder. Woolf bu kavramı kitabının bir çok yerinde somutlaştırmıştır da. 18. ve 19. Yüzyıllarında kadınların bırakın kendilerine ait bir oda kendilerine ait zamanları dahi yoktu. Bir şey yazacaklarında evlerinin oturma odalarını kullanıyorlardı. Otur odasının daima dolu olması ise eserleri üzerinde çalışmalarını imkansız kılıyordu. Tıpkı hayatının sonuna değin bu ortamda yazan Jane Austen gibi daha birçok kadın yazar o dönemde bu şartlarda eserlerini yazıyordu. En azında Jane Austen’in kapısı gıcırdayordu, böylece biri gelmeden elyazmalarını saklayabiliyordu. Bu durumu çokça sorguluyor Woolf bu sözlerle: “Jane Austen elyazmasını ziyaretçilerden saklamaya gerek duymasaydı eğer, Gurur ve önyargı daha iyi bir roman olur muydu?”(Woolf, 2016: s. 78)

Bundan dolayı Virginia Woolf, kadınların hem zihinsel özgürlüğe ulaşabilmeleri hem de rahat bir yazma ortamı elde edebilmeleri için “kendine ait bir oda” kavramı üzerinde çok durmuştur. “Edebiyatın cinsiyeti var mıdır?” sorusuna Virginia Woolf cinsiyetsiz bir edebiyatı savunmaktadır. Woolf bu düşüncesini şu sözlerle dile getiriyor: “Yazan birinin cinsiyetini düşünmesi ölümcüldür. Sadece ve tamamen bir erkek ya da kadın olmak ölümcüldür.” (Woolf, 2016: s. 118-119) Ona göre kurmaca yazını oluştururken her kadının içinde biraz erkeklik,

her erkeğin de içinde biraz kadınlık barındırmalıydı. Böylece karşıtların birliğinden yararlanılarak cinsiyetçi önyargının önüne geçilmesi gereklidir.

Sözlerinin sonunda ise kadınlara kazandırılmış bazı haklardan söz ediyor. 1866'dan beri İngiltere'de kadınlar için iki fakülte kurulması, 1880 yılından beri evli kadının kendi mal varlığına yasal olarak sahip çıkabileceği, 1919'dan itibaren oy hakkının bulunduğu bu haklardan bazılarıdır. Kadınların birçok meslekte çalışabildiklerine vurgu yapar. Bunu kadınları harekete geçirmek için yapar. Her ne kadar gerçek hayatında olamasa bile kitaplarında oldukça cesurdur Woolf: "Kilise görevlisi olsanız da, beni çimenlikten uzaklaştırmanıza izin vermiyorum. İsterseniz kütüphanelerinizi kilitleyin; ancak ne zihnimin özgürlüğünü kapatabileceğiniz bir kapı var, ne vurabileceğiniz bir kilit ne de bir sürgü." (Woolf, 2016: s. 87)

Sonuç

Virginia Woolf'un Kendine Ait Bir Oda kitabı feminist izlemler bakımından ele alındığında kadın konusunda birçok noktada feminist düşünceyle aynı olduğu görülmektedir. Yazarın hayali bir karakter üzerinden ilerleyerek on altıncı yüzyıldan başlayarak o güne değin kadının toplumda hangi statüden ona biçilen rollere kadar feminizm açısından önemli sayılacak konuları ataerkil karşıtlığı ile ele almıştır. 19. Yüzyılın İngiltere'sinde dahi görülen ataerkil sisteminde kadın yazar olma konusunu feminist bir gözle yaklaşmıştır. Kitabının başından sonuna değin sorularla toplumsal cinsiyet kavramını hatırlatıyor. Kadınların toplumsal koşullar yüzünden maruz kaldıkları zorluklar ve eşitsizliklerden bahseder. Eşlerini ve kızlarını dövmeye hakları olduğunu düşünen zihniyeti ele alırken feminist bir yaklaşım içindedir yazar. Kadın ve Kurmaca Edebiyatın, Kadın ve Yoksulluk konularına değin ele alan yazar, erkek egemen toplumda bu konuların erkeğin lehine ilerlediğini gözler önüne sererken öte yandan erkeğin kadını ezmekten çekinmediğini anlatıyor. Yazar kadınların yüzyıllardır gözlerinde büyüttükleri erkeklerin yalnızca birer yansımadan ibaret olduğunu belirtiyor Kadının ekonomik özgürlüğünü kazandığı takdirde bir erkeğe hiçbir şekilde ihtiyacı olmayacağını belirtirken kadınların kendi paralarını kazanma konusunda teşvik ediyor. Ekonomik özgürlüğünü kazanan kadın yazın hayatında var olacaktır. Dönemin büyük bir eksiği olan kadın edebiyatı sorununu dile getirmiştir. Bizlere kadının toplumsal hayattaki yerini, ona karşı uygulanan yaptırımları, yasalar önündeki durumunu, birçok ünlü erkek tarafından kadına yaklaşım tarzını, kadınların yazma konusunda karşılaştıkları zorlukları ve bu zorlukları nasıl aştıklarını, kadın edebiyatının zaman içindeki gelişimini sunmaya çalışmıştır. Kitabın ilk satırından sonuna değin kadının 'Kendine Ait Bir Odası' olması kavramı kadının özgürlüğü temsil etmesi bile feminizmle birebir örtüşmektedir.

Kaynakça

Woolf, V. (2016). Kendine Ait Bir Oda. İstanbul: İthaki Yayınları

İnternet Erişimi:

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/319724> (Erişim Tarihi: 2018, 8 Nisan)

<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/269956> (Erişim Tarihi: 2018, 8 Nisan)

VIRGINIA WOOLF'UN DENİZ FENERİ ROMANINDA AİLE

Hatice ÖNAL

Erünal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Giriş

Aile, bireyin yetiştiği, dünyayı tanıdığı ilk penceredir. Aile, bireyin düşüncelerine ve yaşam tarzına yön verdiği toplumun en küçük kurumudur. Ailenin kalbi ise kadındır.

Adeline Virginia Woolf; çok kültürlü, merhametli ve yetenekli bir kadının ellerinde yetişmiştir. Tıpkı kendi annesi gibi, Deniz Feneri'nde Bayan Ramsay'de çocuklarına, kocasına ve konuklarına karşı şefkatli ve sevgi doludur. Bayan Ramsay ve Adeline Virginia Woolf'un annesi Julia Duckworth gibi kadınlar dünyanın düzenine karşı hem çocuklarını korurlar hem de onlara cesur olmayı öğretirler.

Virginia Woolf'un "bilinç akışı" tekniğini başarıyla uyguladığı Deniz Feneri romanı, 1927 yılında yayımlanmıştır. Virginia Woolf, romanında; kadının aile içinde olan rolünü ve konumunu işlemiştir. Deniz Feneri, Virginia Woolf'un otobiyografisi niteliğindedir. Kendi yaşamından ve ailesinden izler taşır. Evli, merhametli ve sorumluluklara sahip güçlü bir kadın olan Bayan Ramsay ile bekâr, özgür ve yetenekli bir kadın olan Lily Briscoe'nun hayatı anlatılmıştır.

Roman kahramanlarının; düşüncelerine, içsel konuşmalarına sık sık yer verilmiştir. Kitabın yazıldığı dönemde kadınlar ikinci sınıf olarak görülüyordu. Kadınların eğitim almalarına gerek duyulmuyordu, düşünceleri önemsenmiyordu. Buna karşı çıkan Virginia Woolf hem kendi hayatında hem de eserlerinde kadının yerini, gücünü ve cesaretini insanlara göstermiştir. Deniz Feneri'nin kadın kahramanları; toparlayıcı, planlayıcı ve birleştirici özelliklere sahiptir.

Bulgular

"Onda insanı ürküten bir şey vardı. Ona karşı konulamıyordu. Sonunda hep onun dediği oluyor diye düşündü Lily, şimdi de bunu becermişti, Paul ile Minta nişanlanmış olmalıydı. Bay Bankes yemeğe gelmişti. Herkesi büyülüyordu Bayan Ramsay, tek yaptığı sadece arzulamaktı; Lily ondaki bu bereketi kendi ruh yoksulluğuyla karşılaştırdı ve yanında oturan Paul Rayley'i dalgın, düşünceli, sessiz olsa da ürperten şeyin kısmen bu tuhaf, bu korkutucu şeye duyulan inanç olduğunu (çünkü Bayan Ramsey'in yüzü ışıltılı - genç görünmese de göz alıcıydı) düşündü. Bayan Ramsey'in sebzelerin kabukları hakkında konuşurken o inancı yücelttiğini, ona tapındığını hissetti; elleri ısınsın diye onun üstüne tutuyordu, onu koruyordu, yine de, bütün bunları sağladıktan sonra, nedense gülüyordu, kurbanlarını, öyle hissetti Lily, kurban taşına götürüyordu."

(Virginia Woolf'un annesi de babası da daha önce başkalarıyla evlenmiş, ikinci evlilikleri olarak birbirlerini bulmuşlardı. Her ikisinin de ilk eşlerinden çocukları vardı.) Bayan Ramsay, dört kız dört erkek olmak üzere sekiz çocuk sahibidir. Aynı zamanda Virginia Woolf'un annesi Julia Duckworth de üçü önceki evliliğinden olmak üzere, sekiz çocuğa sahiptir.

(Virginia çok şanslı olduğu bir ailedeydi. Yaşamı oldukça ayrıcalıklıydı. Elbette her şey bu kadar güzel

giderken gölge olacak etmenler de lazımdı hayata. Bir gün annesi Julia, taşıdığı yüklerden yoruldu. Annesi öldüğünde Virginia, on üç yaşındaydı. Ansızın gelen bu ölüm Virginia'nın hayatında yaşadığı ilk sarsıntıydı. Artık aynı evde yaşayan ve sessizce acısını çeken bir kalabalık vardı.) İki kadın da lider, yönlendirici ve etkileyici karakterlere sahiptir. İkisinin de ölümünden sonra geriye, umursamaz ve sert birer eş ile yıpranmış çocuklar kalmıştır.

"Babasından nefret etti James, kendine özgü, ciddiyetle şaka karışımı bir tavırla küçük oğlunun çıplak bacağını dürtten, gıdıklayan babasının elindeki ağaç dalını itti.

Kendisini bezdiren bu çorapları bitirip yarın Sorley'in küçük oğluna göndermeye çalıştığını söyledi Bayan Ramsay.

Yarın Fener'e gitmemiz kesinlikle mümkün değil, diye yapıştırdı Bay Ramsay, sesi sinirliydi.

Nereden bildiğini sordu ona Bayan Ramsay, rüzgâr sık sık yön değiştirdi.

Onun sözündeki olağanüstü mantıksızlık, kadınların bu saçma fikirleri Bay Ramsay'i öfkelen-dirirdi. Ölüm vadisinden atıyla geçmişti o, hırpalanmış ve ürpermişti; şimdi de karısı gerçeklere karşı çıkıyor, söz konusu bile olmayacak bir şey için çocuklarını umutlandırıyor, daha doğrusu yalan söylüyordu. Taş basamağa sertçe vurdu ayağını. Lanet olsun sana, dedi karısına. Ama Bayan Ramsay ne demişti ki? Sadece yarın havanın güzel olabileceğini söylemişti. Olabilirdi de."

(Virginia Woolf, 1904'te kendisi yirmi iki yaşındayken ölen babasından, insanı üzen bir kinle söz eder. Annesi kalabalık ailesine bakmak için fazla didindiğinden kırk dokuz yaşında ölürken, babasının "yetmiş iki yaşında kanserden ölmeye güç katlandığını" söyler. Babasının kızına ancak köpeği kadar önem verdiğini belirtmek için, yürüyüşe çıkarken, "köpeğiyle kızını çağırdığını" anlatır. 1928 tarihli güncesinde, babasının ölümünden yirmi dört yıl sonra bile, Sir Leslie Stephen'in doğum gününde, onu kinle anar.)

Bay Ramsay; sert, otoriter ve bencil bir karaktere sahiptir. Virginia Woolf'un babası Leslie Stephen'a karşı düşünceleri de pek farklı değildir. Virginia Woolf'un babası da onun gözünde nefret edilesi bir adamdır. Eşinin ölümünün ardından toparlayamadığı bir yuva kalmıştır kendisine.

"A, ama derdi Lily, babam var benim; evim; hatta söylemeye cesaret edebilseydi, resim çalışmaları vardı. Ama bütün bunlar, ötekilerin yanında o kadar önemsiz, o kadar masum görünüyordu ki. Yine de gece ilerlerken, beyaz ışıklar perdeleri ayırırken, ara sıra bir kuş bahçede öterken, umarsızca cesaretini toplayıp kendisinin evrensel yasanın dışında tutulmasını talep edebilirdi, bunun için yalvarırdı. Yalnızlıktan hoşlanıyordu, kendisi olmaktan hoşlanıyordu, bu işlere uygun değildi, bu yüzden dipsiz derinlikteki gözlerin ciddi bakışlarıyla karşı karşıya kalıyordu, sevgili Lily'sinin, o küçük cıvı cıvı kızın bir budala olduğunu düşünen Bayan Ramsay'in (ve şimdi çocuksuydu da) bu basit inancına göğüs germek zorunda kalıyordu. Sonra, diye hatırladı Lily, başını Bayan Ramsay'in kucağına koyup gülmüştü de gülmüştü, gülmüştü de gülmüştü, Bayan Ramsay'in hiç anlayamadığı kaderleri kendinden gayet emin olarak, huzur içinde yönettiğini düşününce neredeyse gülme krizine yakalanmıştı. Orada öylece oturuyordu işte, basit, ciddi."

Evli ve güçlü bir kahraman olan Bayan Ramsay dışında bir de Lily Briscoe var. Lily; Bayan Ramsay'e

hayran ama ondan da geri kalmayan, güçlü, özgür, orta yaşlı bir kadındır. Bayan Ramsay'in aksine omuzlarında bir yük yoktur. Düşünmek için ve bir şeyler için çabalamaya vakti vardır. Bayan Ramsay'in ısrarı üzerine William Bankes ile neredeyse evleniyordu fakat daha Lily'nin görmesi gereken gerçekler, yaşaması gereken bir hayat vardı önünde. Bu yüzden William Bankes ile evlenme düşüncesini aklından silmiştir.

"Ama oğlu nefret ediyordu ondan. Yanlarına gelmesinden, durup onlara tepeden bakmasından, araya girmesinden nefret ediyordu, el kol hareketlerinin aşırılığından ve abartısından nefret ediyordu. Başının ihtişamından; hoşgörüsüzlüğünden ve bencilliğinden (çünkü işte orada durmuş, kendisini dinlemelerini buyuruyordu) ama en çok da babasının kıpır kıpır, cıvıl cıvıl heyecanından nefret ediyordu, etrafında titreşiyor, annesiyle olan ilişkisinin mükemmel sadeliğini ve sağduyusunu bozuyordu. Gözlerini önündeki sayfaya diken James onun yoluna devam etmesini sağlamayı umuyordu; parmağıyla bir kelimeyi işaret ederek annesinin dikkatini çekmeyi umuyordu, ama babası önlerinde durduğu anda annesinin dikkatinin de dağılacağını biliyor ve öfkeleniyordu."

(Leslie Stephen, çocuklarına hiç baskı yapmamakla birlikte, herkeste fazla saygı uyandıran bu baba, hiç farkına varmadan, salt kişiliğinin ağırlığıyla kızını eziyordu. Babasına duyduğu garezin, Virginia Woolf'un feminizminin başlıca nedenlerinden biri olduğu hiç kuşku götürmez.)

Bay Ramsay, çocuklarının gözünde bir hayal kırıklığıdır. Yalan söylemeyi beceremeyen, aşırı dürüst birisidir. Çocukların masum isteklerine karşı bile hayatın acımasız geçeklerini savunmuş ve onları küçük yaştan itibaren zorluklara göğüs gerebilen bireyler olarak yetiştirmeye çalışmıştır. Çocukların gözünde hem gülünç hem de korkutucu bir görünüme sahiptir. Küçük James daha yedi yaşındayken babasını zihninde çoktan öldürmüştür. Annesine hayran bir çocuktur. Babasından, hayallerini yıktığı için hep nefret etmiştir. Bu şekilde çocuklarını kendisinden soğutmuş ve araya mesafe koymuştur.

"İlgi bekliyordu o. Başarısızım ben, dedi. Bayan Ramsay'in şifleri parladı. Bay Ramsay gözlerini karısının yüzünden ayırmadan, başarısız olduğunu söyledi tekrar. Bayan Ramsay o kelimeleri gerisingeri onun yüzüne üfledi. Charles Tansley, dedi. Ama bundan fazlasını vermeliydi ona. Şefkat istiyordu o, öncelikle dehası konusunda emin olmak istiyordu, sonra da hayatın çemberinin içine alınmak istiyordu, ısıtılmak ve sakinleştirilmek, duyularının yerine gelmesini istiyordu, kısırlığının bereketli kılınmasını, evin bütün odalarının hayat dolu olmasını istiyordu - salonun da; salonun gerisinde mutfak; mutfak üstünde yatak odalarının; onların da gerisinde çocuk odalarının; donatılmalydılar, hayat dolmalıydılar." Bunu da, bir tek karısı başarabilirdi. Bay Ramsay'i sakinleştirecek, içine düştüğü bunalımdan onu çıkartacak tek bir kişi vardı; o da, Bayan Ramsay'di.

Çocuklarıyla olan kötü ilişkisine rağmen eşine karşı hep saygı ve sevgi dolu yaklaşmıştır, Bay Ramsay. Karısından övgü ve ilgi beklemiştir. Adeta onun dokuzuncu çocuğu gibi olmuştur. Bayan Ramsay, kocasına karşı hep merhametli ve şefkatli olmuştur. Çocuklarının aksine, kocasının bir dahi olduğunu düşünmüştür. Onun şımarık tavırlarına alışmıştır.

(Kendini öldürmeden birkaç ay önce, 22 Aralık 1940'da da, her zaman sevdiği annesinden ve hiçbir zaman sevmeydiği babasından hayranlık ve sevgiyle söz eder: "Ne kadar güzeldiler onlar, o yaşlı insanlar... Yani

babamla annem demek istiyorum. Öyle sade, öyle açık seçik, tedirginlikten öyle uzaktılar ki... Eski mektupların ve babamın anılarının şurasını burasını okudum. Annemi seviyordu. Ah, öyle saf, öyle akli başında, öyle saydamdı ki! Onların yaşamı ne kadar huzurlu, hatta ne kadar sevinçli görünüyor bana: Çamur yok, girdaplar yok. Ve öyle insanca ki!") Bayan Ramsay ve Bay Ramsay arasında olan bu bağ tıpkı Virginia Woolf'un aile yapısına benzemektedir. Virginia Woolf'un annesi Julia Duckworth'de kocasına aşırı bağlı ve âşık bir kadındır.

Sonuç

Kadınları savunan, onlara hak ettikleri değerin verilmediğini düşünen birçok yazarın oluşturduğu eserler gibi; Deniz Feneri'nde de kadının yeri, görevi ve karakteri derinlemesine incelenmiştir. Virginia Woolf'un otobiyografik izler taşıyan bu romanında evli ve bekâr iki ayrı karaktere sahip kadının ruhsal analizleri yapılmıştır.

Virginia Woolf'un bize bu eserde anlatmak istediği: Evliliğin kolay bir şey olmadığı; kadının ve erkeğin bir evlilikte ne tür karakteristik özelliklere sahip olması gerektiği, onların iletişimlerinin ve birbirlerine karşı takındığı tavırların olan ve olması gereken şeklinde bize göstermiştir. Evliliği reddeden bir kadının nasıl bir hayat sürdüreceğini, gelecekte onu nelerin beklediğini, diğer insanların ona karşı olan düşüncelerini görüyoruz.

Kaynakça

- 1.Virginia Woolf, Deniz Feneri, Çeviren: İlknur Özdemir, Pasifik Ofset, Ocak 2018, İstanbul
- 2.Damla KARAKUŞ, Virginia Woolf Kimdir, 08.08.2017
- 3.<http://m.ensonhaber.com/virginia-woolf-kimdir.html>
- 4.Mina URGAN, Virginia Woolf'un Ailesi- Çocukluk ve Gençlik Yılları, 28.04.2017

KARŞIT ÖĞÜTLER VEREN ATASÖZLERİ

Semanur AK

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Giriş

Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz (TDK, 2011: 180) olarak tanımlanabilecek atasözleri bir toplumun kültürünü yansıtan en önemli kaynaklardır. Atalarımız bu sözlerle gelecek nesillere miras olarak tecrübelerini bırakmıştır. Halk da uzun zaman önce bu sözleri kullanmış, benimsemiş, yaşamda yer etmesini sağlamış ve gelecek nesillere taşınmasında yardımcı olmuştur. Atasözleri Türk halk edebiyatı içinde günlük hayatta varlığını çokca hissettiren sözlerdir.

Halkla tamamen iç içe olan atasözleri doğal olarak bir milletin kültürü hakkında bazı bilgiler verir. Günlük hayat alışkanlıklarını, örflerini, adetlerini, zor durumlarda hangi yollara başvurduklarını ve benzeri durumlar hakkında bazı tavsiyeler verir. Bu tavsiyeler çoğu zaman doğru ve iyi olana yönlendirirken bazı atasözleri olumsuz yönde ya da çelişkili bir şekilde olabilir. Öğütledikleri bakımından birbirlerine aykırıymış, birbirini yalanlıyormuş gibi görünen atasözlerimiz vardır. Bunlar bir kural gibi söylenmiş olmakla birlikte, doğru yargılı olmayanlar; ya toplumla alaydır, ya taşlamadır, ya uyarmadır, ya yermedir, ya da bir kötümserlik ve öfke anlatımıdır. (Ayaz, 2011).

Atasözleri içinde anlamları birbirine aykırı olanlar vardır. Her atasözü bir kural olduğuna göre bu çelişik sözlerden her biri nasıl kural sayılabilir? Bu soruya cevap verebilmek için hayat olaylarının çelişmelerle dolu olduğunu düşünmek gerekir. Bunları belirten kurallar da şüphesiz öyle olacaktır. Bundan başka aynı olay değişik koşullar altında ayrı ayrı sonuçlar verebilir. O zaman birbirini tutmayan düsturlar ortaya çıkar. Nitekim yalan söylemenin kötü sonuçlar vereceğini bildiren atasözleriyle birlikte, doğru söylemenin kötü sonuçlar vereceğini bildiren atasözleri de yaşamaktadır. (Ayaz, 2011; Aksoy 1970 s.20-21)

Bu durumda atasözleri birbirinin anlamları ya da düşündükleri bakımından çelişkili mesajlar verebilir. Çelişkinin sebebi ise hayatta aynı olayların farklı biçimlerde gerçekleşmesi ya da kişilerin aynı duruma farklı yorumlar getirmesi olabilir.

Veysel Şatıroğlu veya lakabı ile Âşık Veysel 'in de dediği gibi "İnsan çeşit çeşit, su damar damar" olduğu için insanları, belirli öğütler söz konusu olsa bile genellemek doğru olmayabilir. Buradan da anlaşıldığı gibi insanlar karakterleri ve düşünce yapıları bakımından çok farklı özellikler gösterirler. Bazı durumlara farklı tepkiler vermeleri, farklı algılayıp yorumlamaları çok normal bir durumdur.

Bu çalışmada farklı bakış açılarına sahip kişiler tarafından, aynı durum için söylenmiş zıt öğütler veren atasözlerinin yarattığı ikilem ve çelişki Türk Dil Kurumunun resmi internet sitesinden örnek olarak seçilen aşağıdaki atasözleriyle incelenecektir.

Bulgular

Anlamları Bakımından Çelişen Atasözü Örnekleri

1. İyi insan sözünün üstüne gelir

Yokluğunda kendisinden söz edilen kimse, konuşmanın üzerine gelirse o iyi insandır, denilir.

İti an, taşı eline al (çomağı hazırla)

Saldırgan biriyle karşılaşması olasılığı bulunan kimse kavgaya hazır olmalıdır.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki, kişilerin bir ortama gelen kişi hakkında düşüncelerinin farklı olmasından kaynaklanmıştır. Bahsi geçen kişi ortama dahil olduğunda sevilen biri ise 'İyi insan sözünün üstüne gelir', sevilmeyen biri ise de ' İti an, taşı eline al' sözü kullanılır.

2. Kurunun yanında yaş da yanar

Beğenilmeyen tutumlarından dolayı cezalandırılan kişiler yanında suçsuzlar da suçlular gibi hırpalanırlar.

Her koyun kendi bacağında asılır

Herkes kendi davranışlarından sorumludur, herkes hatasının cezasını kendisi çeker.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki farklı bakış açılarından kaynaklanmıştır. Birey sadece kendinden sorumludur. Zararı da faydası da kendinedir. Fakat bulunduğu ortamı da düşünecek olursak bir şekilde yanındaki kişileri de etkileyecektir.

3. İyilik eden iyilik bulur.

İyilik eden kimseye zamanı geldiğinde başkaları da iyilik ederler.

İyiliğe iyilik olsaydı, koca öküzü bıçak olmazdı.

Nasıl öküz, ömrü boyunca hizmet ederek sahibine kazanç sağladığı hâlde ihtiyarlayınca sahibi tarafından kesiliyorsa bu dünyada her zaman iyiliğe karşı iyilik görülmez.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki bir olayın farklı sonuçlanmasından kaynaklanmıştır. Kişi yaptığı bir iyilik sonucunda iyilik de görebilir kötülük de. Bu durumun belirleyicisi, iyilik yapılan kişinin sahip olduğu insani değerlerdir (Ayaz, 2011).

4. Aklı başa yaş getirir.

Deneyim, yıllar içerisinde elde edilir.

Akıl yaşta değil, baştadır

Akıllı olmanın yaşla ilgisi yoktur, bazı küçükler büyüklerden daha akıllı olabilir

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki kişiye göre değişen ve net bir sonuca dayanmayan bir olgu ya da olay sonucunda oluşmuştur.

5. Yüzü güzel olanın huyu (da) güzel olur.

İnsanın yüzü, içinin aynasıdır, güler yüz hoşgörülü, iyi niyetli, uyuşma eğilimli, temiz yürekli kişilerde bulunur; içinde kötülük bulunan kişinin duyguları da yüzüne vurur, kendisini çirkinleştirir.

İçi beni yakar, dışı eli (seni) yakar.

Dış görünüşü ile başkalarının hoşuna giden bir şeyin veya durumun gerçekte kötü yönleri olabilir.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki başta da bahsedildiği gibi insanların söz konusu olduğu durumlarda genelleme yapmanın yanlış olabileceği durumlardan kaynaklanmaktadır.

6. Zora dağlar dayanmaz.

Zor kullanan kişilere çok güçlü sanılan kimseler bile boyun eğer.

Zorla güzellik olmaz.

Kişiye, beğenmediği Şey zorla beğendirilemez; bir iş insana zor kullanılarak yaptırılmaz.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki bir durumda farklı sonuçların ortaya çıkmasıyla oluşur. Zor kullanılan kişinin kişisel farklılıklarından dolayı aynı olayın farklı geri dönüşlerinin gözlenmiş olmasından kaynaklanmıştır.

7. Zararın neresinden dnlse krdır.

Sürüp giden zararlı bir işten ne kadar erken vazgeçersek daha sonra uğrayacağımız zararı o kadar azaltmış oluruz.

Battı balık yan gider.

İşler kötü gittiğine göre artık istenildiği gibi davranılabilir.

Bu atasözleri arasındaki çelişki bireylerin hayata bakış açılarından farklılıklarından kaynaklanmıştır. Yaptığı yanlışta ısrar edenler ve bu durumda rahat davranan kişiler 'Battı balık yan gider' atasözünü tercih eder. 'Zararın neresinden dnlse krdır' atasözü ise hayat karşısında daha tedbirli ve ciddi kişilerin tercih edeceği bir atasözüdür.

8. Öfke baldan tatlıdır.

Öfkeye kapıldığında bağırıp çağırmak insanı rahatlatır.

Öfke ile kalkan zararla (zararla) oturur.

Öfkesine kapılarak iş gören sonunda g duruma düşer.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki olayların farklı sonuçlar vermesinden kaynaklanmıştır. Kişi eğer öfkesini içine atarsa bu kişinin psikolojik sağlığını etkileyebilir ve bu nedenle öfkenizi dışarıya yansıtın anlamında 'öfke baldan tatlıdır' atasözü söylenmiştir. Fakat kişinin öfke sonucu sağlıklı dşnemeyerek, çevreye yansıtığı olumsuz davranışların olumsuz sonuçları olacağı için 'öfke ile kalkan zararla oturur' sözü de haklı bir düşüncedir.

9. Perşembenin gelişi arşambadan bellidir.

Bir işin sonunun nasıl olacağı Şimdiki gidişinden belli olur.

Gün doğmadan neler doğar.

Beklenmedik bir sırada umut verici durumlarla da karşılaşma imkânı vardır.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki kişilerin hayata bakış açılarından kaynaklanmıştır. Kişi kadere boyun eğmişlik ve kabullenif içerisinde ise 'Perşembenin gelişi arşambadan bellidir' sözü kullanılır. Kişi hayata daha mit dolu, sürprizlere açık bir pencereden bakan bireyler ise 'Gün doğmadan neler doğar' atasözünü tercih edeceklerdir.

10. Armut dalının dibine düşer.

Bir kimsenin önce yakınlarına yararlı olur.

Mum dibine ışık vermez.

Etkili kişi kendi yakınlarına yardımcı olamaz.

Bu atasözlerinin arasındaki çelişki durumdan duruma ya da kişiden kişiye değişmesi sonucunda ortaya çıkar. 'Mum dibine ışık vermez' sözü 'Terzi kendi söküğünü dikemez' sözüne yakın, kişi başkalarına yaptığı hizmetleri kendisine ve çevresine yapamaz manasında kullanılmıştır. 'Armut dalının dibine düşer' sözünde ise kişinin yakınlarına öncelik göstermesi ve yardımcı olması anlamında kullanılmıştır.

Sonuç

Bütün atasözleri herkesin doğruluğunu kabul ettiği genel bir yargıyı dile getirmez. Atasözleri arasında anlam bakımından birbirine zıt olan sözler, bütün atasözlerinin milletin genel olarak benimsediği bir yargı taşımadıklarının göstergesidir. Dile getirdikleri yargının doğruluğu bakımından bütün atasözleri eş değerde değildir. Her atasözünde yargı toplumun tüm kesimleri tarafından benimsenmeyebilir. Kullanış amaçları, doğrulukları ve geçerlilikleri bakımından bütün atasözleri aynı değerde değildir. Başka bir ifadeyle her atasözündeki düşünce, toplumun bütün kesimleri tarafından benimsenen bir düşünce olmayabilir (Üstüner, 2002 s.35-42).

Aynı olay/olgu üzerine söylenmiş anlam bakımından çelişki içerisinde olduğu düşünülen atasözlerinde bu çelişkinin nelerden kaynaklandığı ve hangi amaçlarla çelişkili atasözlerinin ortaya çıktığı incelenmiştir. Çelişkinin kişilerin diğer kişiler hakkındaki farklı düşüncelerinden, aynı olayın farklı sonuçlar doğurabilmesinden, hayattaki olayların çelişkilerle dolu olmasından, bireylerin hayata bakış açılarının farklılıklarından, yaşamda her bir olayın veya olgunun farklı açıların olmasından, bireylerin kişisel farklılıklarından dolayı aynı olayın farklı şekillerde çözümlenmiş olmasından, hayatta bir kesinliği olmayan, sürekli tartışılan birtakım olayların ve olguların varlığından, kısaca insanın söz konusu olduğu hiçbir olayda genellemelere yer olmamasından kaynaklandığı şeklinde açıklanabilir.

Kaynakça

Ayaz, E. S. (2011). Türk atasözlerinde çelişki. Uluslararası Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Sempozyumu. Ordu. (erişim tarihi: 03.01.2013)

Aksoy, A. Ö. (1970) Atasözleri ve Deyimler Elkitabı, TDK Yay., s.20-21, Ankara.

Üstüner, A. (2002). Olumsuz Yargılı Atasözleri. Türk Dili Dergisi, 601, s.35-42

<http://www.tdk.gov.tr/>

<http://abs.kafkas.edu.tr/upload/479>

SEVGİ SOYSAL'IN TANTE ROSA ROMANINDA KADINLARIN KİMLİK BULMA SORUNU

Bilge COŞKUN

Erüenal Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Giriş

Modern Türk Edebiyatı'nın 1960'lı yıllarda sesini duyurmaya başlayan yazarlarından Sevgi Soysal yapıtlarında sergilediği özgün tavırla dikkat çekmiş, kısa sürede ortaya koyduğu ürünlerle edebiyatımıza katkılarda bulunmuştur. Sevgi Soysal'ın yapıtlarında, psikolojik açıdan ve yaşama bakış açısıyla farklı yeni kadın tipini oluşturması onu diğer yazarlardan ayıran en önemli özelliğidir.

Sevgi Soysal'ın 'anneanne ve teyzesinden başlayıp kendisine biten bir kadınlık çizgisi' diye nitelendirdiği Tante Rosa'nın yaşamından kesitler veren bu ön dört hikâyede yazarın kimi yerde hak verircesine anlayışlı davrandığı, kimi yerde acımasızca dalga geçtiği Rosa'yla kurduğu yoğun ilişki Tante Rosa kadar Sevgi Soysal'ı da tanıtır okuyucuya. Bu ilişkiden kadınlık denen ortak payda çıkar ortaya kabullenmek için değil farkında olmak için.

Bu makalede Tante Rosa kitabındaki Tante Rosa karakteri ile kadınların kendilerini bulma ve toplumda kimlik bulma sorunundan bahsedilecektir. Toplumumuza göre yabancı olan Tante Rosa'nın aslında içimizdeki kadının dışı vurumu olduğu gösterilecektir.

Çalışmada kadının kabullenmesi gereken toplumsal baskıyı eleştirip kendisinin farkında olmasına Tante Rosa kitabı ile bağ kurulup anlatılacaktır. Kadının kendi kimliğini oluşturmasına örnek olan Tante Rosa ile incelemeler yapılacaktır.

Bulgular

Tante Rosa'da Kadın Olmak

Sevgi Soysal'ın Tante Rosa adlı eseri 1968 yılında yayımlanan ikinci öykü kitabıdır. Bu roman kendi içinde kronolojik bir sıralamayı takip eden ve on dört bölümden oluşan bir romandır. Kitabın her bölümünde Tante Rosa'nın hayatından izler ve kesitler verilir. Bu kesitlerde Tante Rosa'nın 11 yaşından başlayıp ölümüne kadar geçen süre anlatılır. İlk yayınlandığında pek anlaşılmamış olan bu roman, kitaba adını veren Tante Rosa'nın sıradışı kimlik ve kişiliğe sahip olmasıyla örtüşebilir. Sevgi Soysal'ın bu kitabında düşmüş bir kadını anlatması ve bu düşmüş kadının gerçeklikle örtüşmeyen özellik göstermesi, vurgulanan sıradışılığı ve bunun doğurduru üzere toplum tarafından anlaşılmamayı beraberinde getirmiştir. Kitapta Tante Rosa isimli kadının başkaldırıları, son ana denk dinmeyen umutları ve terkedilişleri anlatılır. Özellikle romanda Tante Rosa karakteriyle yazar, bir kadının hayalperestliğini yalnızlaşmasını, yabancılaşmasını, dışlanmasını, yerleşik düzene uymayışını feminist bir şekilde anlatır.

Roman kahramanı Tante Rosa'nın çocukluk dönemlerini kapsayan kitabın ilk bölümlerinde sıkça bahsedilen hayalperestliği göze çarpar. Çünkü ileride dışlanan Tante Rosa'nın kendine sığınmasına yardımcı olur bu hayalperestliği.

"Tante Rosa at cambazı olamadı" bölümünde Rosa küçük bir kızken Sizlerle Başbaşa dergisinden gördüğü at cambazlığına heveslenir. At binmeye gittiğinde attan düşer. Eve geldiğinde babasından dayak yemesine rağmen gene de at cambazlığı isteğinden vazgeçmez. Babası öldüğünde tekrar at cambazlığı konusu ortaya çıkar ve cici babası ona izin verir. "At cambazı olması istenmeyen bir kız hemen ata bindirilir ama at cambazı olsun diye baştan atılan bir kız asla ata bindirilmez." (s.16) İlk hayal kırıklıklarını ve terk edilmişlerini küçük yaşta yaşamaya başlar.

"Tante Rosa rahibeler okulunda" adlı bölümde kiliseyi ve rahibeleri ataerkil toplumdaki baskıcı unsurlar olarak görürüz. Bu unsurlar Rosa üzerinde baskı kurmaya çalıştıkça Rosa baskıları reddeder. Rosa bedenini ve kendini tanımakta ısrarcı davranır. Tanrıyı kiliseyi yasakları reddeder. Kendince böyle direnişe girmesi içindeki prensesi öldürmemeye çalışmaktır.

Tante Rosa Hans'tan hamile kalır. Sizlerle Başbaşa dergisindeki yazıların doğru olduğunu sanır ve 'namusu kirlenmiş' bir aile kızı olmamak ve zavallı bir piç kuruşu doğurmamak için Hans'la evlenir. Burada Sizlerle Başbaşa dergisi Rosa'nın hayatını yönlendirir. Rosa Sizlerle Başbaşa dergisindeki hayali yazıları okur ve bu yazılar ona esin kaynağı olur. "Kocasıyla istemeden yatmaya başladığı zaman 'namusu kirlenmiş' bir kadın olmanın ve bu yatmalardan sonra doğurdukça piç kuruşu doğurmanın ne olduğunu anlar hiçbir şeyin Sizlerle Başbaşa dergisindeki aşk romanlarına yazılanlara benzemediğini o kadar iyi o kadar elle tutulur şekilde anlar ki." (s.30)

Rosa evi terk etmeye karar vermiştir. Bir pazar günü kocasının kiliseye gittiği gün evde üç çocuğuyla kızartması yapmaktadır ki bu bir ritüeldir. Kocasını kiliseden gelir yemek yer, Rosa'yla birlikte olur... Odasına girer kapıyı kilitlet ve geride her şeyini bırakır. Soysal burada kadının cinsel ve bedensel gücünü iradesini elinde bulundurabileceğine işaret ediyor. Rosa'nın kapıyı kilitlemesi de bu gücü barındırdığını gösterir. Kadın istemezse her şeye kapıyı kilitleyebilir. Tabutları yıkan Rosa özgürlüğüne kavuşuyor, gidiyor ve aforoz ediliyor. "Ardında bıraktığı her şeyi etik değerlerinden arındırarak." Çünkü ataerkil toplum içerisinde kendiliğın tek yolu olarak bu kalmıştır.

"Sizlerle Başbaşa dergisinde diyordu ki bir kadın, bırakmış kocasını, yavrularını hem de katolik bir kadın, bir köyü bırakmış, o kadar saygılı kişilerin yaşadığı ve güneğin en saygılı papazının vaaz verdiği köyü, kilise kadını, o köyün kilisesi kadını aforoz etmiş diyordu, aforoz etmiş..." (s.34) Rosa'nın özellikle kilise tarafından aforoz edilmesi toplum tarafından yabancılaştırılmanın simgeselliğini belirtir. Görünüşte kilise tarafından aforoz edilen Rosa'nın aslında toplum tarafından aforoz edildiği ortaya çıkacaktır. Bu durum sıradışı kadınların toplum tarafından nasıl ötekileştirildiğini yok sayıldığını gözler önüne serer.

Kitabın "Tante Rosa mezarlıkta üretici oluyor" bölümüne geldiğinde karşımıza yeni bir ilişkiyle çıkar. Bu evlilikte de kocası ölür. Başka bir evlilik daha yapar ama o evlilikte de mutluluğu yakalayamaz. Kendini mutlu

edebilecek işlerin ve aşkların peşine düşer. Pansiyon işletir, halka açık bir tuvaletin kapısında yer alır, genelevde kasiyerlik yapar hatta buradaki kadınlar gibi olmaya çalışır. Bütün bunları yaşarken Rosa yaşlanmıştır ve aradığı yaşamı bulamamıştır. Yeniden Tante Rosa yaratma için girişimde bulunduğu bir kazada ölür. Cenazesini bile almaya kimse gelmez en sonunda cenazenin yakılmasına karar verilir.

“Sonra demişler ki, sözde bir gün, Mathes’e Rosa’dan kalan tek miras olan Siyam kedilerinden biri vazoyu devirmiş, diğer kedi bunu fırsat bilerek küllerin üstüne çişini etmiş ve birisi de büfenin üstündeki, Rosa’dan artakalan tek şey olan, çiş - kül karışımıyla ‘Tante Rosa the end’ yazmış, bir kalp yapmış, çocuklar gibi ortasından bir ok geçirmiş, üç damla akıtmış altından.” (s.103)

Sonuç

Tante Rosa’da bir kadın olan Sevgi Soysal kendi yaşamıyla paralellik gösteren bir kadını anlatır ve sadece anlatmakla kalmayıp kadının nasıl ötekileştirildiğini nasıl dışlandığını gözler önüne serer. Bu çalışmada da belirtildiği gibi Tante Rosa kitabı ile kadınların kendi kimliğinin toplum tarafından nasıl bastırıldığını, kadının istemediği halde toplum tarafından doğru görülen şeylerin kadına dayatılması ve toplum içinde kadının kendine ait bir kimliğinin olmaması incelendi. Bu incelemeye dayanarak söylenebilir ki kadının istediklerini içinden geldiği şekilde yapması anca Tante Rosa gibi bir kadına yakıştırılır. Çünkü Tante Rosa başkaldırıdır. Dışavurumdur. Kadındır. Ama sıradışı bir kadındır.

“Sevgi Soysal’ın çizdiği Tante Rosa portresi ancak modern bir toplumda var olabilecek bir kadındır. Tante Rosa’nın yaşadığı toplumda kadın istemediği bir düzeni bırakıp gidebilir, kendi yaşamını yeni baştan defalarca kurabilir. Gerçekte kadına böyle bir yaşam alanı tanımayan böyle bir toplum için Tante Rosa, Alman olduğu için değil, özgürlüğünü sahiplenen bir kadın olduğu için yabancıdır. Ama bu yabancılığı vurgulamak Tante Rosa’da asıl anlatılanın nerede ve ne zaman yaşıyor olursa olsun, her kadının içinde varolabilecek ‘kadınca bilmeyişler’in hikâyesi olduğunu göz ardı etmek olur. Tante Rosa’da okuyan her kadına tanıdık gelen bir kadınlık hali vardır; Tante Rosa sanki kadınlığın kimliğe bürünmüş halidir.”

Tante Rosa karakteriyle büyüleyici bir kadındır. O büyüleyiciliğin ardında, her kadının içinde yatan bir farklılaşma isteği peşinde çoğu kadının cesaret edemeyeceği kadar koşabilmesi, koşarken düştüğünde, çoğu kadında olmayan bir kendini sevme ile tekrar kalkabilmesi, yenilgi ve yanılgılarını çoğu kadın gibi başkalarının demesiyle değil, kendi iç sesiyle yargılayabilmesi yatar. Tante Rosa’nın yaşamı bir başarısızlık öyküsü gibi gözüke de, içindeki prensesin ölmesine izin vermeyen Rosa’ya acımak ve gülmek kadar, hayran kalmamak elde değildir. Tante Rosa’nın iç sesi ve Sevgi Soysal’ın alaycı dili, kitap boyunca bu ikilemleri bir sonuca bağlamadan dile getirir ve okuyucuyu, özellikle de kadın okuyucuyu, kendi varoluşuyla baş başa bırakır.

Tante Rosa toplumun ona giydirdiklerini giymeyen bir kadındır. Tante Rosa yaşamın kurallarına ve sınırlandırmalarına başkaldıran, ancak kadınlığına hapsoldüğü için hep yenilen biridir. “O, ‘bütün kadınca bilmeyişlerin tek adıdır’. “Sevgi Soysal’ın da Tante Rosa gibi farklı bir kişilikte karakter yaratması bu yüzdendir. Toplumda kadının anca kalıpların dışında bir karakterle kendi gibi davranmasını ironi ile anlatmıştır. Zaten toplumda kadının kimliğini bulabilmesi için Tante Rosa gibi olması gerekir, ki Tante Rosa da ötekileştirilmiştir.

Aslında Sevgi Soysal Tante Rosa ile içinden geldiği gibi davranan kadının toplumda hiç olmayan bir kadın olduğunu gösterir. Çünkü Tante Rosa gibi davranan kadın topluma yabancıdır ve böyle bir kadının yaratılması için anca sıradışı olması beklenir.

Tante Rosa her kadının ilham alması gereken bir yaratmadır. Kendini bulmaya çalışan, hepimizin istediğini arayan, aramaktan korkmayan bir kadınla kimliğimizi bulabiliriz. Umarız ki her kadın kendine kendi kimliğini kazandırmış ve kadın olmanın toplumda hiç bir farkı olmadığını kendine anlatabilmiştir.

Kaynakça

Soysal, Sevgi (1978). Tante Rosa, İstanbul: İletişim Yayınları

Somuncuoğlu, Gamze (2002). Sevgi Soysal'ın Yapıtlarında Kadın Kimliği, Ankara: Bilkent Üni.

Alkan, Tülin (2013). Yarım Asrın Kadınları, İstanbul: Bilgi Üni.

Soysal, Funda (2002-2013). Tante Rosa'dan Sevgi Soysal'a Yolculuk

ÖLÜSÜYLE DIRİSİYLE*

Sevcan ÖZEL

Erünel Sosyal Bilimler Lisesi, 11. Sınıf Öğrencisi

Dekor: Sahne ikiye bölünmüş durumdadır. Bir tarafta Erhan ve Nazır gösterişli giysiler içerisinde sohbet etmektedirler. Diğer yanda yıpranmış giysileriyle halk, sönük bir vaziyette beklemektedir. Erhan ve Nazır'ın yakınlarında iki eskrim kılıcı bulunmaktadır. Halk ise sahnede yere yayılmış bir vaziyette oturup yas tuttuklarını yansıtan, sessiz jest ve mimiklerde bulunmaktadır. Halk arasında örtülü bir tabut bulunur.)

Erhan: (Kollarını iki yana açıp kendi etrafında dönerek) Yürekte sevgilinin aşkı yetmez, hayâsı renk vermez bana.

Nazır: (Şaşkın ve bıkmış bir ifade ile) Ne arıyorsunuz? Neyin peşindesiniz?

Erhan: (Gözleri dalmış vaziyette) Aramıyorum, bak bu inandırıcı olmayan bir yaşanmışlık gibi.

Nazır: (Bilmiş bir ifade ile) Eskrimden söz ediyorsunuz...

Erhan: (Telaşla ve karşısındakine acircasına) Hayır, hayır! Ah, canım kardeşim kafan ne büyük bir karmaşa içinde.

Nazır: (Hiddetle) Olabilir mi? Bilmiyorum. İnan bunu da bilmiyorum. Demek istediğim ya da dediğim bile yok. Anlamıyor musun 'an'ları süslemenin bir anlamı yok.

Erhan: (Heyecanla ve umursamazca) Fazla kafa yoruyorsun. Üzerinde düşündükçe anlamsızlaşıyor. Eskrim diyorum sana. Haydi!

(Eskrim için kılıçlarını kaparlar)

Erhan: Eğer kılıç savurma üzerinde düşünürsen (Bunu söylediği sırada Nazır duraksar) şu an yaptığın gibi... Yenilirsin! Yenilmenin anlamını biliyorsun. Mağlup olursun. Kılıç boğazına dayanır sen beklerken.

Nazır: (Kuşkuyla) Düşüncenin değeri yok mu?

Erhan: Düşüncenin tek değeri hayatın bütünündedir.

Nazır: (yüksek sesle) Yani!

Erhan: (Sakin ve açıklayıcı bir ifade ile) Yani... Newton yerçekimi kuramını ortaya atmasaydı yer çekimi olmayacak mıydı? Arşimed kaldırma kuvvetini isimlendirmese batır mıydı tonlarca ağırlıktaki gemiler?

Nazır: Doğru stratejiyi bulduğunda kullanmamak ve zaferi reddetmek aptallıktır. Çoban matından kim ölmüş?

Erhan: (Kırılgan) Asıl barbarlık bu ağabey.

Nazır: Ne demek istiyorsun?

Erhan: Planlamanın bir manası yok. Ölümü planlayamazsın. Nefes almayı tasarlama şansın yoktur. Nefes, nefes... (Bunları söylerken geniş adımlar atar ve eliyle daireler çizerek kendi etrafında döner.)

Erhan: Kendi kendine karanlıktan korkmuyorum diye karanlıkta dolaşırsan ne olur?

* Kabataş Lisesi Faruk Nafiz Çamlıbel Piyas Yazma Yarışmasında Mansiyon Ödülü Alan Eser.

Nazır: Ne olur?

Erhan: Daha çok... Korkarsın. Ne kadar çok düşünürsen o kadar yenilirsin.

Nazır: (Sinirli) Saçma!

Erhan: (Sinsice) Seni öldürmek istediğimi fark etmem için bu fikrin bir kez kafamda dolaşması yeterlidir.

Nazır: Ya aşk...

Erhan: Kurumuş bir ağaç kavuğunu sulayıp kurtlandırmaya benzer o. Duyguları ölçüp tartmaya gerek yok.

Bak şunlara...

(Sahnenin diğer köşesinde bulunan kalabalığın sesi biraz daha yükselir. Hareketlenmeye başlarlar.)

Kibar: Kimmiş o?

Nazlı: Mihdarın eski karısıymış.

Kibar: Ne demeye gelmiş ya buralara

Malik: Cenaze bu evladım. Kim neden gelip gitmiş sorulmaz. Bir düğünde bir de cenazede dost-düşman ayrılmaz.

Kibar: Bırak amca sen de!

Malik: İnsanız yavrum. Herkes hata yapar, kusursuz değiliz. İnsanoğlu akrep gibidir. Nazım da demiş ya vakti zamanında "Akrep gibisin kardeşim" Bazen isteyerek bazen de mecbur kaldığından sokar. Zaman gelir iğnesini döndürür, kendine saplar. Anladın mı?

Kibar: Yok amca. Olmaz öyle şey. Dünyanın hırsına kapılıp da gönül kır- (Nazır abartılı bir hareketle parmağını şıklatır ve onların konuşmalarını keser)

Erhan: Ne bu?

Nazır: (Kollarını iki yana hiddetle açar) Ne!

Erhan: Dayanışmadır bu. (Hiddetle) Yangına su dökmek için evinin yanmasını mı beklersin!

Nazır: Saçma.

Erhan: Öyle mi?

Nazır: Sanki bir saatli bomba. Kurup da koynunda taşırsın. Üstelik bütün bunlar insanları bir dişi vücudu kadar cezp eder. İkirciklenir, duramazsın. İnsan yaratır, düşman yaratır; hem de kelli fellî.

Erhan: Doğru. Ama o insanlar bunu bilmez. Hayatın olağan akışında bunları düşünmeye vakit yoktur. Hayatın sana sunduklarını kucaklamak ya da onlardan uzaklaşmak... İki seçenekten ibarettir yaşamak.

Yas tutan kalabalıktan şişman ve iri bir adam konuşmaya başlar. (Erhan ve Nazır şaşkın bir ifade ile izlerler.)

Muammer: Neden öldü diye çok sordu el alem birbirine. Ne ağlayıp duruyorsunuz hanımlar beyler. Besbellî dertten kederden öldü bu adam. (Tabuta doğru konuşarak) Baş katil hanımın, en büyük yardımcılarının da çoluk çombalağın. Yaşardın ki bir ağaç gibi sapladın köklerini toprağa. Sonuna kadar emdin dünyaya dair ne varsa. Yaşanacak her şeyi yaşadın. Çok yedin Osman Ağa. Çok yedin ki kaldı dünyanın irini boğazında.

(Nazır ve Erhan şaşkın ifadeyle izlerler. Konuşmayı önemsemiyormuş gibi geçiştirmeye çalışırlar.)

Nazır: Hah! Halk romantizmi.

Erhan: Öyle mi? Ama ben eskrim severim.

(Karşılıklı mücadeleyle cümlelerini söylemeye başlarlar)

Erhan: Karabasanlar böyle sarılır gırtlığa! (Nazır'ın üzerine çullanır.)

Nazır: Ne oluyorsunuz?

Erhan: Kimse... Beni anladığına inandığın an anlamaktan en uzak kaldığın yan olacak.

Nazır: Hayallere kapılma!

Erhan: Bütün hayallerini avazın çıktığı kadar haykır ve nefesin yettiği kadar yaşa.

Nazır: (Bitkin bir ifade ile) İnsanları sevme, hayal kırıklığına uğrayabilirsin.

Erhan: Bütün insanları küstah bir inançla sev ve sahiplen. Kırgınlıktan korkma, parçalandıkça zenginleşirsin.

Nazır: Kendini riske atma, sonucundan emin olmadığın bir işi yapma.

Erhan: Denenmiş ve denenmemiş olan hiçbir şeyi uygulamaktan çekinme. Hayat yaradılıştan bir tiyatrodur. Bir oyundaki başarın diğer sahnedeki rolünü belirleyebilir.

Nazır: Hatalarını unut.

(Erhan büyük bir heyecan ve neşe ile)

Erhan: (kendi etrafında döner) Deneyimlerini sev; yaşamak, denemektir!

Erhan: (zıplar) Hayatı sev!

(Bütün konuşmasını neşe ve heyecanla yapar. Zıplar.)

Erhan: Canının acımasından korkmadan ateşi kucakla, yangına at kendini!

Erhan: Tutkularını yaşa!

Erhan: Akbabalar gibi bekleme bir leşi!

Erhan: Koş, saldır, yara bere içinde kal...

(Nazır kendince ellerini ve kollarını kıpırdatarak)

Nazır: Közlendi dalgalar umulmaz yangınında

Harcama, varlığını, kışkırtıcı bir palyaçosun sen

Yaza kalmaz çiçekleri merhametin

Gelme, kul oldum bilesin taze yarana

Nazır: (dizleri üzerinde) Tanrım, dindir bu azabı.

Erhan: (dizleri üzerinde kolları iki yana açık) Tanrım lütfen, daha çok öfke ve elem bağışla bana!

II. PERDE

Nazır: (Surat surata gelirler) Hayatın gerçekleri diye diretip durduğum bir palavradan ibarettir.

Erhan: Hayatın gerçekleri diye diretip durduğum bir palavradan ibarettir.

Nazır: (Hiddetle) Evet!

Erhan: (Hiddetle) Evet!

Nazır: (Umursamazca) Bir yaşlıya gülümse, gülümsemek yeterlidir.

Nazır: Herkese ve her şeye sonsuz bir minnetle acı.

Erhan: Acımak kavramayı sönükleştirir.

Nazır: (kederle) Acımak...

Erhan: Birdenbire çöken tereddütler ruha. Ah o sinsî duygu.

Nazır: Ölümde kırılmış bütün omurgalar.

Erhan: Ölüm...

(Sahne kararır. Tabut hareketlenmeye başlar ve içinden ölü adam beyaz bir örtüye sarılı vaziyette kendini gösterir. Tabuttan sürünerek çıkar.)

Tabuttaki adam: Kırgınım atlayamadığım her uçuşuma. Bugün mü öldüm? Tamı tamına bugün mü? Sayın iyi niyet elçileri, ruhumu satmaya adadım kendimi. Şeytanın yolundan döndüm, ama daha çok Tanrı'ya oldu sövgüm. Neden hala bir dehlize tıklımadım? Sizlere hiçbir yararım yok, sizlerden alacağım da yok. Sevgi karın doyurmuyor ya, yiyecekler de yetmiyor. Afrikalı çocuklara sarılamıyorum, ellerim ve kollarım yetmiyor. "Keşke" diyorum "eğer" diyorum. Yolumdan kim döndürüyor beni? Omuzlarım arasındaki mesafe azaldıkça azalıyor hep. Ağrı artıyor. Suçlunun kim olduğunu bilmek yarar sağlamaz. Sonunu bildiğim hiçbir yolda yürümek istedim. Şimdi çıksın ruhum bedenimden, ayrılısın birbirinden. Sonra gömün beni o derin çukura, cesaretim kalmasın bir kez daha kafamı çıkarmaya. (Kendi kendine tabuta girer ve sessizliğe gömülür.)

Yaklaşık 30 saniye sonra sahnedeki herkes kendini toparlar.

Muammer: (Sessizce) İyi adamdı rahmetli. (Halkın yası ve hayıflanması hiçbir şey olmamış gibi devam eder.)

(Erhan ve Nazır kılıçlarını tekrar alırlar.)

Erhan: Haşere bir çocuk kadar terledim ve acıktım.

Nazır: Bilmeliydim kılıcının yapma bir gül olduğunu. Şimdi sapla onu bana ve gülünç ruhun çıksın aydınlığa.

(İkisi de kılıcı karşılıklı olarak yapmacık hareketlerle birbirine saplarlar. Kılıçlar plastik olduğu için etkilenmezler ve karşılıklı koltuklara otururlar.)

(Sahne kararır.)